





3997

# తెలుగు స్వతంత్ర



హెర్క్యులిస్ సైకిలులో అన్నీ  
ఉత్తమ గుణాలు కనుపిస్తాయి



డివిలో అంతంతు తప్ప  
పట్టకుండావుండగల బల్బు  
వాడండినది

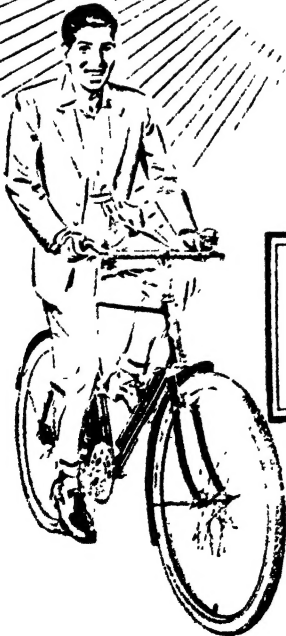
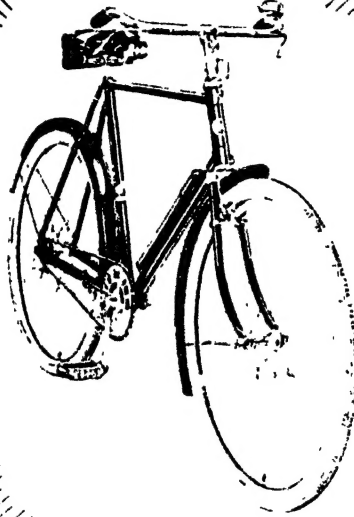
మంచి ప్రకాశమంతైన  
క్రోమి స్టేటోస్  
యూయండినది

దిట్టమైన ఫ్రేము

అమచగు నీలు

3 స్పీడ్ హాకలాంటి,  
స్పైడర్ ఫిల్లెంగులు

మిక్చర్ గేట్లపై  
దిక్కుప్రేమ



పెద్ద డిలరులందరివద్ద లభిస్తాయి

హెర్క్యులిస్

THE HERCULES CYCLE & MOTOR COMPANY LTD.  
BIRMINGHAM ENGLAND.

**Hercules**

నవయుగపు సూక్ష్మమైన బైసికలు

8AS/12/37/h

# తేజస్వతంత్ర

విషయ సూచిక

సంపుటి : 1. సంచిక : 18.

• సుక్రవారం 30, సెప్టెంబరు 1951.

ముఖచిత్రం : ఇటీవల మద్రాసు వచ్చిన నైనా  
సాంస్కృతిక కాయబార వర్గంగా  
యిద్దరు పురుషులు.

చావు గ్రతులు (కవిత) — “మృతక్తి”	...	2
సంపాదకీయ వ్యాఖ్య	...	3
కాగం-తానం-పులి—క మేయ	...	5
కాంగ్రెసుకి కా వోయి—నోరుకు	...	6
కృపణాన ప్రశ్నలు—కుర్చి పాటి వెంకట కుమారరావు	...	9
నిష్పాపిక చరణం : “అశ్వని”—“అశ్వోక్తి”	...	12
మన “సెక్యూరిటీ” ప్రశ్న—“తారావాణి”	...	13
ప్రస్తావనగా రెండు విషయాలు— మన్నెని సోదర రావు	...	15
కూటి వివరాలు (స్మృతి)—గుం. యస్.	...	17
అపహాస (స్మృతి)—బి.ఎస్.జీ-ప్రకాశ్	...	19
చంకివి మయి (కథానిక) — నొమ్మూరి వేణుగోపాలరావు	...	21
ఆటల పాటలు—దేవులపల్లి కృష్ణకాశ్రి	...	22
నేను = నువ్వు = నీ.మి — “మౌనక్తి”	...	30
శ్వేత ప్రణయగాథ (కథానిక) — ఇ. జగన్నాథరావు	...	35
ప్రశా ప్రతినిధుల ఎన్నిక — “సత్యాశ్వేతి”	...	38
ప్రూటా పదాబ్జము — వై. వి. శర్మ	...	40
స్వతంత్ర ఆభివృద్ధి—పి. ఎల్. నరసింహారావు	...	43
భిక్షుల ఆభివృద్ధి—గుం. యస్. చలం	...	45
గతిలో గొంతులు—కూసుమాల కంకణం	...	47

# చావు బ్రతుకులు

"మృత్యు"

బ్రతుకు గానము యీ నిర్లక్ష్యపు బ్రతుకు

నిర్లక్ష్యపు బ్రతుకు

జీతమెంతైనా కూటికే చాలదన్న

నర్జన మాటలికేమిటికి చెప్పున?

తండ్రి నమ్మకు సోదరుల్ విసుగుగొందు

భార్య వినచాయె, బంధుగల్ దరికిగాను

స్నేహితులు మాత్రమెంతగా చెన్నమైనా?

బ్రతుకు బాధల పడలింప చావగలన?

•

•

చావగాలేదు ఓ నిర్లక్ష్యపు చావు

చచ్చి సాధించునదిలేదు చేతగాదు

మరణ కర్మలకైనా మిగల్చలేదు

మృతి యనంతర మెవరైనా పొందవార?

గాంధీగాను రియాజుఖాను గాను

"మే"ను గాను ప్రభాకర్ గాస్త్రీ గాను.

# స్వతంత్ర

సంపుట-4  
సంచిక-18

నవంబరు 30, 1951

ప్రచురణ :  
ప్రతి శుక్రవారం

## కాకి బంగారం: చిలక పలుకులు

పండిత నెహ్రూ ముద్రాను బహిరంగ సభలో ప్రసంగిస్తూ “వ్యక్తిని చూసి గాక పార్టీని చూసి మీ ఓటును సజ్జ నియోగం చేయండి” అని హితోపదేశం చేశారు. అందుకు కారణాలు వివరిస్తూ “వ్యక్తి ఎంత సమర్థుడూ, వివేకవంతుడూ ఒక పార్టీ అంత శక్తి మంతుడూ కాజాలరు. దేశాన్ని వేధించే హక్కులను అతడొక్కడే పరిష్కరించలేడు” అన్నారు. ఇదే అభిప్రాయాలను మొన్న కళా చరిత్రాపు గారు, గోపాల కర్ణాడ గారు ఇంకా మిగిలిన నాయకులు ప్రజలకు నూరిపోస్తున్నారు. ఇది నిజమే! ఆలోచించి ప్రజాస్వామ్యానికి గొడ్డొకేటు. అప్పుడు “ప్రజాస్వామ్యం” ప్రావాన్న “పార్టీ స్వామ్యం” ఆక్రమిస్తుంది.

అయితే కాంగ్రెసువాళ్లు ఇలా కాక ఈ రోజుల్లో మరింకెలా చెప్తారు? కాంగ్రెసుకు చెందిన చాలా మంది వ్యక్తుల్లో అవినీతి అనేది అతి సాధారణ విషయం అయింది. అలాంటప్పుడు వ్యక్తిని చూచి ఓటు వేయమనడం చాలా ఓట్లను పొగొట్టుకోవడమే అవుతుంది. ఈ విషయం అందరికీ తెలుసు. కనుకనే వ్యక్తులను ఎన్నుకోవడంలో యోగ్యత, సామర్థ్యాలను ముఖ్యంగా

వరిగబించమని తమ శాఖలకు గుంజారీచేసే కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు వేరే విధంగా ఉద్బోధిస్తున్నాడు.

నే అభిప్రాయం ప్రకారం ఎన్నికల్లో పార్టీ లేక క్కు వచ్చేయొడల, ప్రతి నిధుల మంచి చెడుగుల వివక్షణ చేయవలసిన ఆవశ్యకత ఏముంది? ఈ విధముగా చేయడం ప్రజ వ్యతిరేకిస్తుంది అని వారికి తెలుసు. అందుకనే అలా చెయ్యలేదు. ఒక నియోజక వర్గంలో ఏ ప్రజాభిమానాన్ని పొందిన వ్యక్తో ఒక కాంగ్రెసేతర పార్టీ అభ్యర్థి అయి, అతని ప్రతిఙ్గితగా కాంగ్రెసు టికెట్టు మీద ఒక “గజదొంగ” నిలబడితే, అప్పుడు ప్రజలు నెహ్రూ మాటలు శిరసావహించే యెడల ఆ “గజదొంగ”కే ఓటు వేయాలి. ఇది సమర్థనీయమా?

ఈ సందర్భంలో ఒక ప్రశ్న ఉదయించ వచ్చు. వ్యక్తే ప్రధానమై పార్టీ ప్రమేయమే లేకపోతే మరి పార్టీల నెందుకు సృష్టించుతున్నారు? అని. ఎన్నికల ప్రణాళికలంటూ ఎందుకేప్పడాయి? ప్రచారానికి పార్టీలెందుకు పూనుకుంటున్నాయి? నిజానికి పార్టీలనేవి కొందరు వ్యక్తుల సముదాయాలు. ఆయా పార్టీలలోని వారందరూ ఏకాభిప్రాయానికి వచ్చి, ఒకరి కొకరు అండగా సంఘటిత



శక్తిని పెంపొందించుకొని ఆయా ప్రణాలికలతో ప్రజల ముందుకు వస్తారు. ఇది అర్థం చేసుకుంటే ఆ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు దొరుకుతాయి. అంతేకాని మనిషికొక ప్రణాలికతో ముందుకొస్తే హాస్యాస్పదంగాను, ప్రజలకు శిరోవేదనగా కూడా వుంటుంది. అందుకేనే సామాన్యాభిప్రాయాలను సంతోషించే ప్రణాలిక అని నామకరణం చేసి ప్రజలముందు పాడేస్తున్నారు. పర్యవసానంగా పార్టీలు తమ సభ్యుల అభిప్రాయాలను వ్యక్తం చేయడమేగాక సమానస్థాయిలో ఉంచి వ్యక్తులు పెడత్రోవను పెడకుండా హద్దులుకూడా నిర్ణయిస్తున్నాయి. కనుక ఇక్కడకూడా వ్యక్తే ప్రాధాన్యం వహిస్తాడు. మన ఓటు ఆ సంఘటిత అభిప్రాయానికి.

పార్టీ ప్రధానంగా ఎన్నుకోవడంవలన అనేక ఇతర నష్టాలుకూడా ఉన్నాయి. అభ్యర్థి పార్టీకే బద్ధుడవుతున్నాడని నియోజకవర్గమునకు కాదు. ఇది ప్రజలు కోరరు. అతడు పార్టీ ప్రతినిధిగా గాక, తమ ప్రతినిధిగా మాత్రమే ఎన్నుకొనబడుతున్నాడు కాబట్టి తమకే బద్ధుడై ఉండాలి.

కాంగ్రెసు ప్రచారంలో ప్రాముఖ్యం వహిస్తున్నది వారి గత చరిత్ర. అంటే గత విడుదలవత్సరాలది. ఇక్కడ ప్రజలొకవిషయం గమనించాలి. “కాంగ్రెసు” పేరుతో వెనకటిరోజుల్లో ప్రజాభిమానాన్ని చూరగొన్నది ఒక పార్టీ కాదు. ఒక మహాద్యమం,

భారతదేశపు నలుమూలల వారినీ కూడ గట్టుకొని “స్వతంత్రం స్వతంత్రం” అని తపించిపోయిన ఒక సర్వజన సంస్థ. అందులో మన ప్రియతము లందరూ ఉన్నారు. కాని నేటి కాంగ్రెస్ అది కాదు. ఇది కేవలము సమాజంలో ఒక చక్కానికే చెందిన ఒక పార్టీ. నేడును అందరికీ తావులేదు. ఆ మహాసభ ఏనాడు పార్టీగా మారినదో చెప్పలేము. కాని నాడని ఒక సర్వజనీన సంస్థ. నేడని ఒక పార్టీ. స్వతంత్రతావత్తతో ఆ సంస్థ అంతయైంది.

కాంగ్రెసు పేరుతో చెలామణీ అవుతున్నది వేరొక పార్టీ. దీని పయస్సు నాలుగు సంవత్సరాలు. గాంధీజీ దీని నాయకుడంటే ఆసక్తి. పార్టీ పేరుతో నెగ్గలేని ఈ “ముతా” వారు ఆ పేరును తమహక్కు భుక్తంగా గుత్తకు చేసుకొని ఆ “గుడ్ విల్”ను అనుభవింప చూస్తున్నారు. నిజానికి ఆనాటి కీర్తి ప్రతిష్ఠలన్నీ కేవలం వీరి కారణంగానే కాంగ్రెసుకి సంపాదించాయా?

మొత్తంమీద ఓట్లు “వెరిసేవల్లా బంగారు”దని మోసపోకుండా ఆయా పార్టీలను పూర్తిగా అర్థం చేసుకొని మరీ సంచరించాలి. కాంగ్రెసు విషయంలో అదనంగా దాని నాలుగేళ్ళ ప్రభుత్వ విధానాలను, అది “కష్టకాలం కష్టకాలం” అంటూ ప్రజలను మభ్యపెట్టి దేశపరిస్థితినినానాటికేనొకంగా, అర్థకంగా సర్వవిధాలా అధోగతికి తెచ్చిన సత్యాలను ఒకమారు జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని మరీ ఓటు వేయడం భావ్యం.

మన నిస్వహాయకమైన సమర్థించుకుంటూ పరిస్థితులను నిందించడం మన ముఖం వికృతంగా ఉంటే అద్దాన్ని నిందించడం వదిలి.

# రాగం తానం పల్లవి

జనమణి

ఎన్నికల యాత్రా సైపల్ కూతవేసింది. కాంగ్రెసు పరిపాలన పుణ్యమా అంటూ రైల్వల్లో సగం మండి పైగా టిక్కెట్లు లేకుండా స్వేచ్ఛగా ప్రయాణం చేస్తున్నట్టే ఎన్నికలలో కూడా దాదాపు సగం మంది అభ్యర్థులు ఏ టిక్కెట్టు లేకుండా స్వతంత్రులుగా రైలెక్కతున్నారు. కొన్ని పార్టీల టిక్కెట్లు ప్లాయఫారం టిక్కెట్లకంటే కూడా చవకగా దొరుకుతున్నప్పటికీ ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో కేవలం 350 మంది ఆ బోలికి సౌకర్యాలే. అవ్వరూ అర్జించకుండానే. వారి అనుమతి లేకుండానే ప్రకాశం గారు కొందరికి కాంప్లీ మెంటరీ టిక్కెట్లు చుప్పిస్తే, నద్ది తిరగకూర్చా ప్రకటనలు కూడా చేశారు. కాంగ్రెసు తరువాత యెక్కువ సానాలకు శేర్ల ప్రకటించిన మునత కావాలనే తప్పు యెన్ని గెలుస్తామనే మాపు లేనప్పుడు చిల్లర గుకొంటాగా కనపడినవారి కల్లా టిక్కెట్లు యివ్వటం కష్టమైన పనికాదు. కొన్ని ప్రదేశ్ లో టిక్కెట్లు ఇంత సుకువుగా దొరుకుతున్నా కూడా ఆంధ్రా ప్రాంట్ అనీ, దేవుని పార్టీ అనీ కొందరు సాంతి పార్టీలను కంటున్నారు. సినిమాల్లో కేరమాదిరిగా గోజు గోజుకు వింతి వింతియిన పార్టీ శేర్ల వివరము తున్నవి. శేవుడు శేదని వాదించే గోపరాజు రామచంద్రరావుగారు బెజవాడ పార్లమెంటు సీటుకు పోటీ చేస్తున్న కారణంగా దేవుడు ఉన్నాడని రుజువు చేయాలన్న సంకల్పంతో ఒక భక్తుడు "దేవునిపార్టీ" పేరుమీద నిలబడటం తగినట్లే ఉన్నది. అపద సమయంలో దేవుని స్మరించటం సహజమే కదా! జస్టిస్ పార్టీ

పాత కాపులు కొందరు వారు వీరు యెక్కే పెట్టెలలో ఎక్కటం తమ దర్బానికి లోటన్న భావంతో యాత్రా సైపల్ కు సైపల్ పెట్టెలు తగిలించుకుంటున్నారు. ఈ ఎన్నికల యాత్రలలో చివరివరకు ప్రయాణం చేసేది యోతమంతో కాని ఇప్పుడు మాత్రం రైలు కిట కిట లాడిపోతున్నది. ప్రతి సీటుకు కనీసం ఏడెనిమిది మంది నామినేషన్లు చేశారు. ఆంధ్ర కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల నాసికా ప్రసవవేదననుండి బైటపడిన నాటి నుండి, నేనూ నిలబడతానని అననివాడు వెలి వాడు! అక్కడ ఆయన నిలబడుతున్నాడు, ఇక్కడ ఈయన నిలబడుతున్నాడు. ఎక్కడ పడినా ఇవే మాటలు. ఆటే మాస్తే ఈ వెలంకా నిలబడతామని నేనాకేతప్ప కూర్చుంటా మనేవారు ఒక్కరూ కనబడటంలేదు. ఆంధ్ర కాంగ్రెసు అభ్యర్థులలో చాలామంది "జగమెరిగిన బ్రాహ్మణులు" కనుక వారిమీద పోటీ కంటే ప్రతి వారూ వోంటి కాలుమీద లేస్తున్నారు. పైగా ఒక్కొక్క సీటుకు ఏడెనిమిది మంది కాంటంలో కులం పేరుతోనో, పార్టీ పేరుతోనో ఎవరివారు తమకే ఛాన్సుని గొట్టలు వేసుకుంటున్నారు. అర్రలు కడిగిన వారుకూడా తిరిగి రంకెలు వేసుకుంటూ ఈ వాతావరణమే కొరగం. అదీ కాక గరి నాలు గండ్ల అనుభవాన్ని బట్టి ఎం. ఎల్. ఏ. పదవికి ముందెన్నడూలేని ప్రత్యేకత కనబడుతున్నది. దీనికి మించిన లాభపాటి పెట్టుబడి మరేదీకనబడటంలేదు. ఒడుడుడుకులం లేకుండా కడుపులో చల్ల కడలకుండా ఒకటి

అక్ష రెట్లు అర్జించగల సాధనం దీనికి మించి మరొకటి లేదన్న భావం ప్రచారంలో ఉన్నది. కూర్చుని లేవలేనివారు చిటికెలో కుచేరులై పోవటం చూస్తుంటే ప్రతివారికీ పెరపెర పుడు తున్నది. గాండీవాడు మన కండ్ల యెదుట కూపాయుజ్యచేసి గుమ్మరించినట్లే ఎం.ఎల్.ఎలు నిమహతమీద మేడలు సృష్టించగలుగు తున్నారు. పైపెచ్చు మంత్రి వర్గములైన ఎం. ఎల్. ఏ. ఎరుకలేనిదే ఆ ప్రాంతంలో ఆకు కూడా అల్లల్లాడడానికి పీటులేదు. కడుక పను లున్నవారు అరచేతులమీద నడిపించి హారతు లిస్తుండిరి. తమ ఆశురాయులైన ఎం.ఎల్.ఎ. లందరికీ వారివారి పరిగణాలను మంత్రివర్గంవారు ఉచితంగా ఇవారా కివ్వటంనో ఎం. ఎల్. ఏ వ్యాపారం భూకల స్వర్గంగా కనపడుతున్నది. అందువల్ల ఎం. ఎల్. ఏ పదవి ఈనాటి కనీసపు కోర్కె!

అన్ని స్థానాలకూ పోటీ చేస్తున్నది ఒక్క కాంగ్రెసు మాత్రమేనని, ఇతర పార్టీ టిక్కెట్లతో పోటీ చేస్తున్నవారిలో కొందరు కాంగ్రెసు టిక్కెట్టుకొరకు ప్రయత్నించిన వారేనని అందువల్ల కాంగ్రెసుకున్న విజవ మరే యితర పార్టీకి లేదని కాంగ్రెసు వాదులు ప్రచారం చేసుకుంటున్నారు. అన్ని స్థానాలకూ తమ అభ్యర్థులను నిలబెట్టుటకొకటే ఆసలు విషయం; ఎన్ని స్థానాలకు తమకు పోటీ లేద న్నది. కాంగ్రెసు టిక్కెట్టు చిక్కకపోయిన మీదటనే ఇతర పార్టీ టిక్కెట్టు పుచ్చుకొంటు న్నారవటం కూడా వాదనకు నిలిచే విషయం కాదు. ఎందుకంటే కాంగ్రెసు టిక్కెట్టు దొరికి కూడా వడ్లని తిరస్కరించి మరొక పార్టీ చేరుతోనో లేక స్వతంత్రులు గానో పోటీ చేస్తున్నవారెందరో ఉన్నారు. కాంగ్రెసుపార్టీ నియమాలు లేలకనుండే తమ దరఖాస్తులను ఉపసంహరించుకున్నవారు కూడా యెందరో ఉన్నారు. దివి నియోజక వర్గానికి కాంగ్రెసు అభ్యర్థిత్వం కొరకు దర ఖాస్తు పెట్టుకున్న చల్లపల్లి రాజాగారు, రాష్ట్రసంఘ నిర్ణయం వైటకు రాకథూర్వమే తన దరఖాస్తును విరమించుకుంటూ “నా నియోజక వర్గంలోని వోటర్లు కాంగ్రెసు అభ్య

ర్థిగా కాకుండా స్వతంత్రంగానే నన్ను పోటీ చేయమని కోరటంవల్ల నేనీ నిర్ణయానికి వచ్చా ను” అంటూ ఒక ప్రకటన చేశాడు. ఒంగోలు రిజర్వు స్థానానికి కాంగ్రెసు అభ్యర్థిత్వం కొరకు కేంద్ర సంఘం వరకు అప్పీలుకు వెళ్ళిన సునందమ్మగారు, కేంద్రసంఘం నిర్ణయించక ముందే “ఈ నియోజక వర్గంలో కాంగ్రెసు విజయం పొందే అవకాశం లేనందున నా అభ్యర్థిత్వాన్ని వదులుకుంటున్నాను”ని ప్రకటించారు. చీరాల సీటుకు కాంగ్రెసు అభ్యర్థిగా కేంద్ర సంఘంచే అప్పీలులో నిర్ణయించబడిన బెంజమన్ గారు కాంగ్రెసు పేరమీద నిల బడటం నష్టదాయకమని గమనించి స్వతంత్ర అభ్యర్థిగా నిలబడుతున్నారు. కాశీకర్వర్రావు గారికి జగ్గయ్యపేట సీటు ఇచ్చినప్పటికీ కాంగ్రెసు అవతారం చాలించటానికి నిశ్చ యించుకొన్నారు. గిరిగూరు, వారి వియ్యంకుడు వెన్నెలకంటి రాఘవయ్యగారు కనుకు మొదట యిచ్చిన స్థానాలనుండి స్థానభిముఖ కావలసి వచ్చింది. వీటన్నిటినిబట్టి చూస్తే ప్రజాభిప్రాయాన్ని గమనించకుండా ముందు కాంగ్రెసు టిక్కెట్టు కొరకు అర్జీలు పెట్టుకున్న పెద్దలే, ఆయా నియోజక వర్గాలలో పర్వతించి వాతా వరణాన్ని గుర్తించిన పిమ్మట కాంగ్రెసు పేరు చెప్పుకోవటం వల్ల ఎచ్చే వోటు కూడా రాకుండా చేసుకోవటమేనని గ్రహించిన ఫలి తంగానే కాంగ్రెసు జండాలు త్రెంచి పో వేస్తున్నారని లేలుతుంది.

కాంగ్రెసు నిలబెట్టిన అభ్యర్థులలో చెడ్డ వారు కొందరున్నమాట వాస్తవమేనని నెహ్రూ అంగీకరిస్తున్నాడు. ప్రజల సానుభూతిని సంపా దించే విధానాలలో తప్పును తప్పుకోవటం ఒకటి. గాంధీజీ గేర్లిన ఈపాతాన్ని నెహ్రూ ఇప్పుడు అప్పగిస్తున్నాడు. తామవలంబించిన హింసా విధానం తప్పేనని కమ్యూనిస్టులు అంగీకరించటం కూడా ప్రజలకు తమ మీద ప్రబలిపోయిన ద్వేషభావాన్ని విరగ దీయటానికి. ఎన్నికలకు అభ్యర్థులను నిర్ణయం చేయటం, కాంగ్రెసును సంస్కరించటం రెండూ ఒకేపాటి చేయలేదట. అందువల్ల ఎన్నికల అనంతరం కాంగ్రెసునుండి అభ్యర్థులను తొలగిస్తూ

వని. సెహ్రూ చెబుతున్నాడు. ప్రభుత్వేటికి చెందిన అధ్యక్షులకి కాంగ్రెసు నిలబెడుతుందని చెప్పిన సెహ్రూ మాటలకు ఇక సమర్థమిందిస్తాడు? ప్రధాని, కాంగ్రెసు అధ్యక్షుల పదవులు రెండూ ఒకే సమయంలో నిర్వహించగల వ్యక్తి కాంగ్రెసు అధ్యక్షుల నిర్ణయంతో పాటే కాంగ్రెసును కూడా యెదురు లోనరహితం చేయలేదో? ఇప్పుడు చెయ్యలేని పనులు యెదురుమాత్రం యెలా చెయ్యగలదో? కాంగ్రెసులో యెలాంటి వారున్నారు? ఆ పార్టీకి సంబంధించిన వ్యవహారం. కానీ కాంగ్రెసు అధ్యక్షులెలాంటి వారనేది ప్రజలకు కావలసిన సమస్య. అందువల్ల కాంగ్రెసుకు ముగింపుతో పునీతం చేస్తానని చెప్పటం ద్వారా కాంగ్రెసు ప్రస్తుతం నెలబెడుతున్న అధ్యక్షులను గురించిన అసంతృప్తిని సర్దుబాటు చేయాలని సెహ్రూ వేస్తున్న ప్రయత్నంలో అర్థంలేదు. ఒక వైపు తమ అధ్యక్షులలో చుట్టుకూడా ఉన్నారని ఒప్పుకుంటూనే, వ్యక్తిమాషా కూడదని ప్రజాతికలమీద, విధానాలమీదనే ఒకరి నొకరు విమర్శించుకోవాలని సెహ్రూ సలహా లిస్తున్నాడు. ఏవ్యక్తిని అన్యాయంగా దూషించ

కూడదు. కానీ ప్రజాప్రతినిధిగా చలామణి అయ్యే వ్యక్తి తెరవెలుగు అనే భాగవతము, ఆయనచేసే లాటూచీ వ్యవహారాలు బైట పెట్టటం వ్యక్తిగత దూషణ అవుతుందా? ప్రతి అధ్యక్షుని చరిత్రను ప్రజలు సాకల్యంగా తెలుసుకోవాలి. పార్టీ లెనాకన్నా, వ్యక్తుల నిజాయితీపరులు కావటం ముందు అవసరం. అందువల్ల అధ్యక్షులు చేసిన తప్పులకు బైట పెట్టటం వ్యక్తిమాషణ కాకపోగా పైగా అత్యవసరమైన చర్య. ఇతర పార్టీల అధ్యక్షులకంటే కాంగ్రెసు అధ్యక్షులలో చెడ్డవారు హెచ్చుమంది ఉండటంవల్లనే వారి లోపాలను ఏకరువు పెట్టటం తమకు సప్తదామకమన్న బెరుగుతో వ్యక్తి దూషణ తగదని సలహా లిస్తున్నాడు. జేబునొంగను పట్టుకొని తన్నబోతుంటే పాపం ఊరుకోమని జాలి తరిచే జీకం మనది. అందుకే ప్రజాప్రతినిధులుచేసిన అపకరవకపరులను బైట పెట్టటంకూడా వ్యక్తిమాషణగా వ్యాఖ్యానిస్తారు కొందరు. కానీ ఎం. ఎల్. వి. లిరుగు ద్వారా ఒక వెలుగు వెలగాలని చూచే పెద్దల పుట్టు పూర్వోత్తరాలు పూర్తిగా బహిర్గతం కావటం యెంతైనా అవసరం.



మద్రాసు క్యూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్స్ డిగ్రీపాల్ ఫ్రీ డేవీ ప్రసాద్ రాయచాడరిని చైవానుండి యెడిమల వచ్చిన కల్చరల్ డెలిగేషన్ సభ్యులు కలుసుకున్నప్పుడు తీసిన ఫోటోచిత్రం.

# కాంగ్రెసు కే నా వోటు

"వోటురు"

ఎన్నికలు దగ్గర పడుతున్న కొద్దీ ఎక్కడికి వెళ్ళినా ఎన్నికలను గురించి, ఎన్నికల్లో పోటీచేసే పార్టీలను గురించి, పార్టీలు నిలబెట్టే ఆభ్యర్థులను గురించి, ఆభ్యర్థుల మంచిచెడ్డలను నిర్ణయించటంలో గల చిక్కుల గురించి జాస్తిగా చర్చలు జరుగుతున్నాయి. రాకరాక ప్రజలకు వోటింగు అధికారం వస్తే వారు ఆనందించటానికి బదులు దీన్ని విచిత్రంగా తేలియక నిష్కారంగా సతమతమవుతున్నారు. తిండి లేకపోయినా, బట్ట లేకపోయినా, సాధారణ పౌరహక్కులు లేకపోయినా అందోళన చెందిన ప్రజలు వోటు విచిత్రంగా తేలిక బాధపడటం ఏమీ బాగాలేదు.

ఆడపిల్లను కన్నతండ్రి ఆడపిల్లను ఒక అయ్య చేతిలో పెట్టటం ఎంత తప్పునో వోటుకల వాడు తన వోటును ఎవరో ఒక ఆభ్యర్థికి ధార పోయ్యటం అంత తప్పునవరి. ఈ సంగతి ప్రతి వోటరు జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలి.

ఏ ఆభ్యర్థి అన్న సమస్య వస్తుంది. అది కూడా స్వేచ్ఛ ఎందుకంటే మీకే వోటింగు హక్కు ఇప్పించినవారు? కాంగ్రెసు. అందుచేత మీ వోటు కాంగ్రెసుది. దాన్ని కాంగ్రెసు ఆభ్యర్థులకే ఇచ్చేయండి.

ఎవరు కాంగ్రెసు ఆభ్యర్థులు? ఇది సమస్య. మనం కాంగ్రెసు వాళ్ళనుకున్న వారు ఇవాళ చాలా పార్టీలలో ఉన్నారు. కానీ మీరీ పార్టీలన్నిటినీ పోటీచేసే నక్కలేవు. కాంగ్రెస్ "గడ్డబిల్" గల పార్టీ ఒకటే ఉంది. దానికే మీ వోటు. అది నిలబెట్టిన ప్రతిఘటన నుంచి చెడ్డలను మీరు చూడవద్దు. వారిని గురించి పౌరహక్కుల మీద కొంత తెలిసి ఉండవచ్చు. తెలిసినదంతా మంచి కాకపోవచ్చు. అదంతా మరిచిపోండి. ఎందుకంటే వారిని మనం ఎన్నుకుంటే ఇప్పుడున్న కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం మరో అయిదేళ్ళపాటు పడవిలో ఉంటుంది.

ఇది మనకు కొత్త ప్రభుత్వం కాదు. 1947

ఆగస్టు 15 నుంచి మనం ఎరిగన్న ప్రభుత్వం మనం ఎరిగన్న ప్రజాప్రభుత్వం ఇవ్వొక్కటే. ఇంతకాలమూ ఈ ప్రభుత్వం సాధించిన విజయాలు చూసి నెహ్రూ వంటి నాయకులే గర్వ పడుతూ కాంగ్రెసుపార్టీ నాయకత్వం కూడా తనకే వేయించుకున్నాడు. అటువంటిప్పుడు మనం ఈ ప్రభుత్వాన్ని గురించి అసంతృప్తి చెందరాదు.

కొందరు గిట్టినవాస్సు కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం ప్రజల అసంతృప్తి తీవ్రత పోయిందనీ, అధికారాన్ని సాగించిన కొద్దీ ఆహారకారిత ఎక్కువయిందనీ, వన మహాత్మ్యచాలతో కూడా ప్రజల ఆకలి సమస్య తీవ్రతననీ, ఈ ప్రభుత్వం వస్తువుల ధారలను అదుపులో ఉంచలేక పోయిందని విమర్శిస్తారు. మనం అటువంటి స్వార్థ సంకుచితబుద్ధితో చూడరాదు. విశాల దృక్పథంతో చూడాలి. విశాల దృక్పథంతో చూసి నట్లయితే మన కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం దేశక్షేమాన్ని మాత్రమే మనస్సులో ఉంచుకుని ఎన్నివేల దేశద్రోహులను కొల్పించిందో, ఎన్నివేలమందిని ముందు బాగర్లపడి బైదుచేసిందో, రాజ్యాంగంలో గల పౌరహక్కుల మూలంగా దేశం భస్మీకరించిన గాకుండా ఎట్లా రాజ్యాంగ సవరణలూ, ప్రతికల్పాలపై కట్టుబట్టాలూ ఏర్పాటు చేసిందో గ్రహించగలుగుతాం.

ఈ నాలుగేళ్ళ చల్లని కాంగ్రెసు పరిపాలనలో యెంతమంది కొత్తగా లక్షాధికార్లయినారో, దానిపై పన్నులు ఎక్కువైనా ఆ దాఖల ప్రమాణం ఎట్లా పెరిగిందో మనం చూస్తూనే ఉన్నాం. ఇదంతా దేశ సౌభాగ్యం కొదా? ఈ లెక్కన అందరి ఆదాఖలూ పెరిగాలంటే అది సాధ్యమా?

కాంగ్రెసు పరిపాలనకంద అవినీతి పెరగటంకూడా ఒక దోషంగా ఎంచుకోవలెను. విపీక సంపద పెంట అంతో ఇంతో. అవినీతి

(తరువాయి 42వ పేజీలో)

# కృపలాసీ ప్రశ్నలు

తుర్లపాటి వెంకట కుటుంబరావు

నవంబరు 19వ తేదీన విజయవాడలో సుమారు 25 వేలమంది ప్రజానీకం సమావేశమైన బ్రహ్మాండమైన బహిరంగసభలో ఆచార్య కృపలాసీ ప్రసంగించాడు. ఈ ప్రసంగంలో ఆయన కొన్ని చక్కని సూక్తులను వెల్లడించాడు. ఈ సందర్భంలో ఆయన కొన్ని మహత్తర పత్యాలను బహిగ్రతం చేయడమేకాక, ప్రస్తుత దేశ పరిస్థితికి సంబంధించి, ప్రజల మనః ప్రవృత్తులకు సంబంధించి ఆయన కొన్ని ప్రశ్నలు కూడా వేశాడు. రాజకీయంగా ఆయన ఏ పార్టీకి చెందినా, ప్రస్తుత దేశ పరిస్థితులలో ఆయన ప్రకటించిన సూక్తులను గురించి, వేద ప్రశ్నలను గురించి పార్టీ విభేదాలు లేక ప్రతి భారతీయుడు ఆలోచించక తప్పదు.

నేడు నాయకుల లక్షణాలని ప్రజలు విపరీతంగా ప్రశంసించడం ఒక దురలవాటుగా పరిణమించిందని ఆయన అన్నాడు. ముఖ్యంగా పౌర సన్మానాల సందర్భంలో వ్యక్తులను విశేషంగా ముఖస్తుతి చేస్తున్నారని ఆయన విమర్శించాడు.

ఆచార్య కృపలాసీ చెప్పింది అక్షరాల నిజం. మన నాయకులలో నాయకులువున్నారు. వినాయకులుకూడా వున్నారు. నిజమైన నాయకులను, నాయకత్వ లక్షణాలు, అందుకు కావలసిన సంపూర్ణ యోగ్యతార్హతలు వున్నవారిని ప్రజలు ఆరాధించినా ప్రమాదం లేదు. కాని, దురదృష్టవశాత్తు నేడు కొందరు వినాయకులను కూడా ప్రజానీకం ఆరాధిస్తున్నారు. అట్టివారిని పౌర సన్మానాల సందర్భాలలో ఇతర బహిరంగ సభలలో “ఇంద్రులని, చంద్రులని” ముఖస్తుతి చేయడం జరుగుతున్నది. ఈ వినాయకులలో నిజంగా “ఇంద్రత్వం, చంద్రత్వం” లేకపోయినా, ప్రజానీకం వారిని విపరీతంగా ముఖస్తుతి చేయడం వల్ల తమలో నిజంగా అవి వున్నవనే వారు భ్రమిస్తున్నారు. తత్ఫలితంగా వారిలో ఒక

విధమైన దురహంభావం ప్రబలు తున్నది. ప్రజాసామాన్యానికంటే తాము భిన్నమైన వారమని, వారికంటే తాము అనేకరెట్లు అధికులమని భావిస్తున్నారు. తాము ఇంతగా ఘనులమని, మహానాయకులమని వారు భ్రమిస్తున్నందున ప్రజాసామాన్యానికి చెందిన ఎవరైనా తమను సహేతుకంగా విమర్శించినా, దానిని ఎంతమాత్రం సహించలేనిస్థితికి వచ్చారు. తమను ఎంత నిర్భాణాత్మకంగా, సహేతుకంగా విమర్శించినా, అట్టి వారిని తమ శత్రువులుగా పరిగణిస్తున్నారు. తమను ముఖస్తుతి చేసినవారే తమ ప్రియమిత్రులు; తాముచేసే ఆకార్యాలను తప్పిదాలను విమర్శించేవారు తమ గర్భశత్రువులు-ఇట్టి కోచనియస్థితికి కొందరు (వి)నాయకుల స్థితి దిగజారి పోయింది.

ఇందుకు కారకులు ఎవరు? వారిని విపరీతంగా ముఖస్తుతిచేసి, వారిని అంబర నిషేలకు ఎత్తివేసే ప్రజలే. కనుక ప్రజలు ఏ నాయకుని విపరీతంగా ప్రశంసించడం అనవసరం; ప్రమాదకరం. ఎవరికి ఎంతవిలువ ఇవ్వాలో అంతకంటే ఎక్కువ ఇస్తే, అది విపరీతపరిణామాలకు దారితీస్తుంది. ఈ విషయాన్ని పునాదిక సంఘాలు పంచాయతీ బోర్డులు, తదితర ప్రజా సంస్థలు, ప్రజాసామాన్యం గుర్తించడం అవసరం.

“మన ఆహార కొరతకు కారణం అతివృష్టి, అనావృష్టి మున్నగు ఈలిబాధల కారణమని ప్రభుత్వం చెబుతున్నది. మనం ‘వర్షాధిపతి ఇంద్రుని’ తరతరాలుగా ఆరాధిస్తున్నాము. మరి, ఇప్పుడు అతివృష్టి, అనావృష్టులకు కారణమేమిటి? ఇంద్రునికి కూడా మన ప్రభుత్వంపై తన ఆరాధనలపై క్రోధం కలిగిందా?” అని ఆచార్య కృపలాసీ ప్రశ్నిస్తున్నాడు.

ఈ ప్రశ్న మిక్కిలి సమంజసంగా వున్నది. భారతీయులు దైవభక్తులు. మన ప్రభుత్వాధి నేతలకు కూడా దైవభక్తి పూర్తిగావున్నది. వనమహాత్మనాలు, స్వాతంత్ర్యదినోత్సవాలు

నాకల జలప్రవేశ మహా శక్తి వాలు కాస్త్ర క్రంగా, దైవ పూజతో ప్రారంభించబడు తున్నది. మన ప్రభుత్వాధికారము ఇంత దైవ భక్తి వున్నా, దేవుడు వారిపై కరుణించి ఎన్ని చదవ లేదని సకాలంలో?

కాగా, మన ప్రక్కనేవున్న నవచైనా ప్రభుత్వాధికారము దేవునిలో విశ్వాసంలేదు. వారు అధికారంలోనికి వచ్చిన రెండు సంవత్సరాలలో యెంత మహత్తరమైన అభివృద్ధిని సాధించారు? వివిధ కంగాలలో వారు సాధించిన అభ్యున్నతని గురించి గాంధీజీ ప్రియతమ శిష్యుడు శ్రీ జి.సి. కుమారస్వామిపండిట్ నెహ్రూ ద్వితీయ సోదరి భర్త శ్రీ జి. సి. హతీంగ్, శుభ్రసిద్ధ కాంగ్రెస్ నాయకుడు పండిట్ మండలీలల్, చైనాలో ఇండియా రాయబారి సర్దార్ కె. ఎమ్. పణిక్కర్లు ఆక్కడ పరిస్థితులను స్వయంగా పరిశీలించిచ్చి చెప్పలేదా? నవచైనాలో దారిద్ర్య కాటకాలు నిర్మూలించబడినవి, ఇందుకు ఆక్కడ అమలు పరచబడిన ఆర్థిక, భూస్వామ్య సంస్కరణలే కారణమని నవంబర్ 21వ తేదీన కూడా సర్దార్ పణిక్కర్ షాహిలో చెప్పలేదా?

మార్చి చాన్ ప్రభుత్వ హయాంలో చైనా సంవత్సరానికి 10 లక్షల టన్నుల ఆహార ధాన్యాలను దిగుమతి చేసుకునేది. అప్పుడు చైనీస్ ప్రజానీకం నిరంతరం కరువు కాటకాలతో, దారిద్ర్య చైన్యాలతో దురహిల్లుకూ వుండేవారు. కాని, నూతన ప్రభుత్వం అధికారం లోకి వచ్చిన ప్రథమ సంవత్సరంలోనే విదేశాలనుంచి ఆహార ధాన్యాలను దిగుమతి చేసుకోవడం విరమించి, ఆహార స్వయం సౌఖ్యకర్తాన్ని సాధించి, మే 1949-50లో ఒక కోటి టన్నుల ఆహార ధాన్యాలను ఉదనంగా పండించలేదా? దేవునిలో విశ్వాసం లేనివారు ఇంత మహత్తరమైన అభివృద్ధిని ఎలా సాధించగలిగారు? దేవునిపై విశ్వాసం వున్న భారతీయులు అతివృష్టి, అనావృణ్ణాలతో, దారిద్ర్య కాటకాలతో బాధపడడమేమిటి? దేవునిపట్ల నమ్మకంలేని నవచైనా ప్రభుత్వాధికారము అప్రతి హతంగా పురోగమించడమేమిటి? ఇందుకు మన ప్రభుత్వాధికారము యేమి సమాధానం

చెబుతాడు? ప్రతి విషయానికీ ప్రభుత్వానికి బాధ్యత అని అంటున్నారని ప్రజలను ప్రభుత్వాధికారులు నిందిస్తున్నారు. అయితే, ప్రతి విషయానికీ బాధ్యత భగవంతునిదేనని ప్రభుత్వం చెప్పడం మాత్రం సమంజసంగా వున్నదా?

మన ఆహార కొరతకు బాధ్యతను “భగవంతుని”పై వేయడం ఎంతమాత్రం భావ్యం కాదు, మన ఆహారకొరతకు కారణం ప్రభుత్వమే. చైనా పరిస్థితులు, ఇండియా పరిస్థితులు సమానంగానే వున్నవి. చైనా వలె ఇండియా కూడా వ్యావసాయక దేశమే. కనుక, చైనాలోవలె మనదేశంలో కూడా భూస్వామ్య సంస్కరణలు అమలు పరిచి, “దున్నేవానిదే భూమి” అనే నీధాంతాన్ని అమలు జరిపి, అధికారిక అధునిక సాధన విధానాలను ప్రవేశ పెట్టి, రైతాంగంలో ఉత్పాదకశ్రేణిలను భారించినాడు మన ఆహార సమస్య తీపుక పరిష్కారం కాగలదనడానికి ఎట్టి సందేహం లేదు.

“మన ఆహారకొరతకు ప్రభుత్వం మరొక కారణాన్ని చెబుతున్నది. ప్రజలు అధిక సంతానోత్పత్తి చేస్తున్నారట! అయితే, ఈ అధిక సంతానోత్పత్తి అనేది స్వాతంత్ర్య సిద్ధికి పూర్వంనుంచి జరుగుతున్నదా, లేక స్వాతంత్ర్యోత్సాహం వీరవశే జరుగుతున్నదా” అని ఆచార్య కృపలాని అడుగుతున్నాడు.

జేస్! అధిక సంతానోత్పత్తి ఆకస్మికంగా స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన వాటి నుంచి—ఆగస్టు 15, 1947 నుంచి—ప్రారంభమైనదా? సోవియెట్ రష్యాలో సంవత్సరానికి ముప్పై లక్షల పంతున జనాభా వృద్ధి కావడంలేదా? జపాన్ లో సంవత్సరానికి ఐదవైయ్యేడు లక్షల పంతున, చైనాలో యాభైలక్షల పంతున జనాభా అభివృద్ధి చెందడంలేదా? అమెరికాలో మాత్రం జనాభా వృద్ధి చెందడంలేదా? జనాభా పెరుగుదల అనేది మన ఒక్క దేశానికి మాత్రమే రాలేనూదా! జనాభా పెరుగుదలకు అనుగుణంగా ఆహారపదార్థాల ఉత్పత్తిని ఆయాదేశాలు వృద్ధిచేసుకొనడంలేదా? చైనాలో అనుగుణం మేరకూడా వ్యవసాయంకూడా ప్రతి భాగస్థంలో ఏదో ఆహారపంట పండించబడు



తున్నదని ఇటీవల అక్కడ పర్యటించి వచ్చిన గాంధీజీ అనుచరుడు, అఖిలభారత గ్రామ పరిశ్రమల సంఘ కార్యదర్శి శ్రీ జె. సి. కుమారప్ప అన్నాడు. కాని, మనదేశంలో ఏమి జరుగుతున్నది? వ్యవసాయానికి అనువైన తొమ్మిదిన్నరకోట్ల ఎకరాల బంజరుభూమి పడివున్నది. దానిని సేద్యం చేస్తే, మన ఆహారసమస్య పరిష్కారం కాదా? ఈ బంజరుభూమిని సేద్యం చేయడానికి ప్రభుత్వం ఏమి చర్యలు తీసుకున్నది? అధికావాళ్ళోత్పత్తికి కోట్లకొలది రూపాయలు వ్యయం చేయబడినవి కానీ, అందువల్ల ఏమైనా ఫలితం కలిగిందా? సమర్థమైన సక్రమమైన విధానాలను అవలంబించినదే, ఏ ఉద్యమమైనా సత్ఫలితాలను కలిగిస్తుందా?

“దేశంలో ప్రబలిన అవినీతికి లంచగొండి తనానికి, బ్లాక్ మార్కెటింగ్ కారణం ప్రజల నైతికపతనమేనని ప్రభుత్వనాయకులు చెబుతున్నారు. ఏదే “నైతికపతనం” చెందిన ఈ ప్రజల ద్వారానే కదా గాంధీజీ స్వాతంత్ర్యాన్ని సాధించింది?” అని ఆచార్య కృపలానీ ప్రశ్నిస్తున్నాడు.

ఇది చక్కని ప్రశ్న. అపారమైన అంగబలం, అశేషమైన ఆర్థిక సంపత్తి, వివిధ మారణాయుధాలు కల రిపబ్లికన్ దేశమిదేనీ బ్రహ్మాండమైన బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యాన్ని “నైతికపతనం” చెందిన ఈ ప్రజలతోనే కాదా గాంధీజీ ఢీకొన్నది? ప్రజలలో వున్న కేవలం నైతిక బలంతోనే కదా ఆయన స్వాతంత్ర్య సమరంలో భాగమైన వివిధోద్యమాలను నిర్వహించింది? అప్పుడు ప్రజలలో నైతికపతనం లేదు కదా! స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించగానే ప్రజలలో ఆకస్మికంగా నైతికపతనం కలగిందా? అయితే, అందుకు బాధ్యులు ఎవరు? వారిని నడిపే

నాయకులే కదా! వ్యక్తులలో కొన్ని లోటు పాట్లు వుండవచ్చు. కాని, ఒక జాతిగా ప్రజలు ఎన్నడూ మారరు. వారిని మార్చేది నాయకులు మాత్రమే. నాయకులలోని లోటు పాట్లే ప్రజలలోకూడా ప్రతిబింబిస్తూవుంటాయి. ఉదాహరణకు, రెండు సంవత్సరాల క్రితం చైనీస్ ప్రజలలో అవినీతి, బ్లాక్ మార్కెటింగ్, నిరుత్సాహం వ్యాపించినవి. అందుకు కారణం అప్పుడు వారికి నాయకత్వం వహిస్తున్న కొమిన్ టాంగ్ పార్టీ ప్రబుద్ధులలో ప్రబలిన అవినీతి. బ్లాక్ మార్కెటింగ్ మున్నగు దుర్లక్షణాలే. వాటి ప్రభావమే చైనీస్ ప్రజాసామాన్యంలో కూడా ప్రచరించింది. కాని, నేడు చైనీస్ ప్రజలలో నూతనోత్తేజోత్సాహాలు వెల్లి విరుస్తున్నవి. మహాత్తరమైన జాతీయ పునర్నిర్మాణంలో పాల్గొని, అతి స్వల్పకాలంలో వారు ఆనల్పమైన ఆభివృద్ధిని సాధించారు. కాగా మారింది ఎవరు? అప్పటికీ, ఇప్పటికీ మారింది నాయకులు మాత్రమే. అప్పటి చైనీస్ జాతీ ఇప్పుడుకూడా వున్నది, అదేవిధంగా నైతిక బల సంపన్నుడైన గాంధీజీ నాయకత్వంలో ప్రజలలోకూడా నైతికబలం వృద్ధి పొందింది. కాని, నేటి నాయకుల హయాంలో ప్రజలలో నైతికబలం నష్టమిల్లదానికి కారణమేమిటి? నాయకులలోనే నైతిక బలం లేనప్పుడు ప్రజలలో యెక్కడ నుంచి వస్తుంది? నాయకులలోనే అవినీతి అధికమైనప్పుడు, వారిని అనుసరించే ప్రజలలో మాత్రం నీతి ఎక్కడిది? “యథారాజా తథాప్రజా” అనే సామెత పొరికే వచ్చిందా?

పరిస్థితులను, ప్రజలను తమకు అనుకూలంగా మార్చుకొనవలసింది నాయకులే. ప్రజలను నిందించి తప్పుకోడానికి ప్రయత్నించడం దుర్మార్గ వర్తన.



ఆసురశ్రులలో రోగులకు యిష్టే, సాంబారు యివ్వవగునో తగదో అభిప్రాయము తెలుపవలసిందిగా ప్రభుత్వము డాక్టర్లను కోరినట్లు తెలుస్తున్నది. అభిప్రాయాలను సేకరించిన వెంటనే ప్రభుత్వము ఈ విషయమై ఒక నిర్ణయానికి రాగలదట. ఇట్లే, సాంబారు యిచ్చే పక్షములో రోగులకు ఆహారము నిమిత్తము ఖర్చు పెట్టబడే డబ్బులో కొంత మిగలగలదని అంచనా వెయ్యబడింది.



# నిష్పాక్షిక రచనలు : “అశ్వని”

“ అ శ్వ ని ”

“అశ్వని” గారు “కమ్యూనిస్టు మహా స్వామి” అని ఏ. ఎల్. నరసింహారావు వర్గాలు “తెలుగు స్వతంత్ర” లో పడేపడే అంటున్నారు. గోబెల్సులాగా అన్నమాటే పదిసార్లు అంటే నమ్ముతారని వాచనుకుంటే, ఆరోజులు గోబెల్సు లోనే పోయినై ఆనవలసివస్తుంది.

“అశ్వని” గారిని వారు “కమ్యూనిస్టు” అను కొని “నెహ్రూ కౌంగ్రెసునుగానీ, కౌంగ్రెసు నెహ్రూనుగానీ ఊపివట్టు” ఊపడాన్ని చూస్తే “కమ్యూనిస్టు” అనే పదానికి వారు తీసే అర్థం సుబోధకం బొతుంది. వారి అర్థం ప్రకారం “కమ్యూనిస్టు” అంటే “రష్యా, రూ. యూరపు నవచైనా” అను అభినందించే వాడూ, కాంటి ఉద్యమాన్ని బలపర్చేవాడూ. అమెరికామీదా దుమ్మూ, తాలూ ఎత్తిపోసే వాడూ అయి ఉండాలి. నిజానికి ఇటువంటి వాటిని సమర్థించే వాక్యాలను “అశ్వని” గారు తమ రచనల్లో ఉటంకించి వున్నారు. కాని ఏటిసిబట్టి ఒక వ్యక్తిని “కమ్యూనిస్టు” అని అనవలసిన పని ఉండదు. ఎందువల్లనంటే రష్యా, రూ. యూరపు, నవచైనాలను “కమ్యూనిస్టు” కానివాళ్ళు కూడా అభినందిస్తూనే ఉన్నారు. ఇందుకు నిదర్శనం ఇటీవలనే రష్యా కూ, చైనాకూ ఇండియానుండి వెల్లిన సుహృద్భావ సంఘసభ్యుల ప్రకటనలను నిదర్శనంగా తీసుకోవచ్చు. కాంటి ఉద్యమాన్ని బలపర్చేవాళ్ళు కూడా కమ్యూనిస్టులు కావలసిన పనిలేదు. కాని కమ్యూనిస్టులుగూడా ఆ ఉద్యమాన్ని బలపరుస్తున్నప్పుడు దానికి సంజాయిషీ చెప్పవలసిన బాధ్యత “అశ్వని” గారిమీద ఉండదు. ఇక అమెరికామీద “దుమ్మెత్తడం” గురించి విచారించే “అశ్వని” గారు అమెరికాలో ఒక పక్షం వాడుకు అనుసరిస్తున్న విధానాలను సకారణంగా, నిదర్శన పూర్వకంగా విమర్శిస్తున్నారేగాని అమెరికా జాతీయగురించి, ఆదేశ సంస్కృతి, సభ్యతలను గురించి ఆయనగారు

మాట్లాడటంలేదు. అమెరికా ప్రజలతో ఆయనకు పోటీలేదు. అమెరికాలో మాట్లాడటానికి తనకు అనుమతిలేదని ప్రాఫెసరు యూరపు గారు అంటున్నారు. అమెరికాలో నీగ్రోలకున్న స్వతంత్రతనూ, “మిత్రరాజ్య సమితి” కున్న స్వతంత్రతనూ, కొరియాలో అమెరికన్లు “స్వతంత్రించి” చేసిన పనులూ ప్రతి ఒక్కరూ ఖండించారు. అందులో “అశ్వని” గారు ఒకరైతే ఆయన “కమ్యూనిస్టు” కావలసివనిలేదు.

ఇక మీ నిర్వచనం ప్రకారం “హ్యూమనిస్టు” ఉద్యమకారుడు రాయ్ కూడా “కమ్యూనిస్టు” యే ప్రమాదముంది. కొరియా యుద్ధం ముమ్మరంగా జరిగే గోజుల్లో “దిబ్బరాజ్యం” లోని హ్యూమనిస్టుల్లో ఆంధ్రదేశం తాలూకు వాళ్ళు ఆయన ఆంధ్రపర్యటనకు వచ్చినపుడు, అమెరికా విధానాన్ని ఆయన ఖండించడంలో ఆంతర్యం ఏమని, సమాధానంకోసం నోళ్ళు తెరుచుకొని కూర్చున్నారు. అప్పుడు రాయ్ చెప్పిన సమాధానం ఏమంటే తన్ను రష్యా అమెరికా ఏజంటునీ, అమెరికా “కమ్యూనిస్టు ప్రతినిధి” అనీ అంటుంటారనీ, ఎవరేమన్నా సహేతుకంగా ఉన్నంత వరకూ తాను ఏ పక్షంవారివైనా సమర్థిస్తాననీ, సంకోచించననీ “కాలజ్ఞానం” బయట పెట్టేరు. మువో, చెడో ఒక రకాన్ని ఆయన జీర్ణించుకున్నవాడు కాబట్టి ఆ విధంగా మాట్లాడేడు. అందుకు తగినట్టే చర్చిలో ఎన్నికను గురించి ఇటీవల “హ్యూమనిస్టు” పత్రికలో రాత్తూ గూడా లేబర్ పార్టీ పరాజయానికి అది కొన్ని సిద్ధాంతాలను మూఢంగా అనుసరించడం అని చెప్పి కమ్యూనిస్టు రాజ్యాల సహకారాన్ని తృణీకరించి అమెరికా భిక్షకు అర్రలు చాపడం వల్లనే బ్రిటన్ ఆర్థికంగా దెబ్బ తిన్నదని అన్నారు. సిద్ధాంత రాద్ధాంతాలకు స్వస్తిచెప్పి ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామంలో రష్యాతో సంఘర్ష సహకారం ద్వారా యుద్ధమంత్రా

విజయం మారగొన్నట్టే కమ్యూనిస్టు రాజ్యాలలో మిత్రత్వ సంధులు చేసుకోడం ద్వారా చర్చిలో ఆర్థిక క్లిష్టత నుండి కూడా బ్రిటన్ ను కాపాడగలడని ఆ వ్యాసంగీ రాయ్ ఆశించాడు. ఇక రాయ్ ని గూడా మనం కమ్యూనిస్టు జాబితాలో చేసుకోవాలా, “అశ్వని” గారి పేరుని ఆ జాబితా నుండి తొలగించాలా ఏ. ఎల్. నంసింగ్ గావు గారే చెప్పవలసి ఉంది.

ఇక “అశ్వని” గారిని గురించి చెప్పవలసి ఉంది. వాంస్క్రుతికంగా “సహారా ఎడారి”ని పోలిన మన దేశప్రజల సంస్కృతిని లెఖనానికి తీసుకుంటే “అశ్వని” గారు తమ రచనల వల్ల ప్రజలకు ఎంతో మేలును—ముఖ్యంగా దేశం యొక్క, న్నీ ఈ క్లిష్టపరిస్థితుల్లో—చేస్తున్నారనే విషయం, “అశ్వని” గారు కమ్యూనిస్టు దేశాలను గురించి చేసే “స్వత్రా”లనూ, ఆయన మినిస్ట్రీ వద్ద “సైబీరియా” పచ్చిక భూముల్లో విహరించడాన్ని (పచ్చిక భూములు

ఎడారి భూములకంటే వయం) గమనించిన వాళ్లు ఇటీవల మనదేశంలో కమ్యూనిస్టులు అనుసరించిన విధానాన్ని “అశ్వని” గారు నిర్మోగ మాటంగా ఖండించడమూ, జపాన్ మీద ఆటం బాంబును ఆమెరికా గత యుద్ధంలో ప్రయోగించినట్లుడు మారగాయధాల వినియోగాన్ని గర్హిస్తూ ఆయన ఆలోచన చేసిన పత్రికా ప్రకటనను గుర్తెరుగక అందినవారికల్లా వీరు “కమ్యూనిస్టు” ముద్ర వేయడం శోచనీయం. “మరి”మంటే “మాధ్య భావాలను నెమరు వేయడం” అని ఏ. ఎల్. నంసింగ్ గావు గారు ఆర్థంబిస్తే “కమ్యూనిస్టు వ్యతిరేక మతం”లో పడి ఏ ఆశయాలకోసం రాడికల్ డెమాక్రటిక్ పార్టీ రద్దయి, హ్యూమనిస్టు ఉద్యమం అమలులోకి వచ్చిందో ఆ ఆశయాలకీ—మాధ్య రాజకీయాలకీ తల వంచి—వారు “గురువుకు పంగనామాలు పెడుతున్నారు” అనుకోవలసి వస్తుంది.



# మన ‘సెక్యులర్’ ప్రభుత్వం

“తా రా నా థ్”

ఎలెక్షన్ల సమీక్షలన్నకొద్దీ, విపార్టీకాపార్టీ గలద్వాయానీ తా ప్రత్యేకతను జాస్తి అయింది. అధికాంశాంశువు రాజకీయపక్షము-కాంగ్రెస్ అభ్యర్థులను గోపించటానికి కాంగ్రెస్ నాయకులు పూర్తిగా కృషిచేస్తున్నారు. ఎన్నికలు జరుగబోయే ప్రాంతాలలో పర్యటన చేస్తున్నారు.

కాంగ్రెస్ అభ్యర్థుడు పండిట్ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ హిందూ ప్రదేశ్ ఈమధ్యనే పర్యటించి వచ్చారు. ఇక్కడ కాంగ్రెస్ కు ప్రధాన ప్రతిఃక్షీ జన సంఘం, కాని వారి నామి నేషన్ ప్రజలు సుమారు ఆరు దాకా నిరాకరించటంతో వారి అభ్యర్థం సంఖ్య తక్కువయింది.

ఎలెక్షన్ ప్రచారంలో కమ్యూనిస్టులు, కాపిటలిస్టుల చరాయలు అనే ఆరోపణలతో పాటు నెహ్రూజీ ఇంకొక ఆయుధాన్ని

ప్రయోగించటం ప్రారంభించారు. చతాన్ కోటలో నవంబరు 15న మాట్లాడుతూ కాంగ్రెసుకు వేసే ప్రతి వోటు సెక్యులరిజాన్ని బలపరిచేదే అని సెలవిచ్చారు.

ఇప్పుడు అధికంగా చలామణి అవుతున్న పదాలలో ఈ సెక్యులరిజమ్ ఒకటి. అంతే కాదు మనది సెక్యులర్ స్టేట్. సెక్యులర్ స్టేట్ సంభవమూ, లేక ఆసంభవమూ అనే విషయమై సిద్ధాంతరీత్యా జరిగే వాదనలను ఒక ప్రక్కన ఉంచి, మన సెక్యులర్ స్టేట్ లో సెక్యులర్ గవన్న మెంటు ఎలా ఉందో చూద్దాం.

నేడు ప్రపంచంలోని అన్ని నాగరిక ప్రభుత్వాలు సెక్యులర్ ప్రభుత్వాలే. మతానికీ, కులానికీ ప్రాముఖ్యాన్నివ్వటం లేదు. నిజానికి అలా జరగటము చాలా వాంఛనీయమైన విషయమే. కాని ప్రభుత్వ వాయంలో అలా జరగటంలేదు. ఒక వర్గాన్ని పూర్తిగా అభిమా

నించటం జరుగుతుంది. ఆ అభిమానం ఎంతకరకు పోయిందంటే, దేశ తేమాన్ని కూడా ఈ సీచాభిమానానికి బలిచేయటండాకా పోయింది. దీనికి ఒక ఉదాహరణ చాలు.

అక్టోబరు మాసం ప్రారంభంలో కస్టోడియన్ జనరల్ గా ఉంటున్న జస్టిస్ అమారాం చేత రాజీనామా దాఖలుచేయబడింది ఈవిషయాన్ని గురించి పార్లమెంటులో కామత్ ప్రశ్నించాడు గూడాను. శ్రీ అమారాం పంజాబ్ హైకోర్టు న్యాయాధిపతి, ఒక శంకార్థి కూడా. నిర్వాసుల వ్యవహారాల విషయంలో పని చేయటానికి ఈయన నిష్పక్షపాతి అని, కస్టోడియన్ జనరల్ గా నియమించటం జరిగింది.

దీనికి కారణం జులై మాసాంతంలో జరిగిన ఒక సంఘటన. ఢిల్లీలో హైమన్ జపాన్ వాలా, ఇస్మాయిల్ జపాన్ వాలా అని ఇద్దరు వ్యక్తులు ఉన్నారు. వీరికి సుమారు రెండుకోట్ల దాకా ఆస్తి ఉంది. ఢిల్లీలోని కారాగృహ వాటర్ భవనాలు, మెరినా హాటల్ భవనాలు వీళ్ళవే. అంతేకాక లాహోర్ లోని పాంఛాలి ప్రాడక్స్ వ్యవస్థాగూడా సంబంధం ఉందంటారు. వీళ్ళు “వెళ్ళదలుచుకున్న” వ్యక్తులుగా లెక్క వేయబడుతున్నారు. (పాకిస్తాన్ కు వెళ్ళిపోవటానికి సిద్ధంగాఉన్న వ్యక్తులన్న మాట) నిర్వాసుల ఆస్తులకు సంబంధించిన చట్టంనుంచి యెమినైనా తప్పించే అధికారం కేంద్రప్రభుత్వానికే ఉంది. అందుచేత ఈ వ్యక్తులు కస్టోడియన్ జనరల్ కు అప్పిలు చేయకుండా సరాసరి కేంద్రప్రభుత్వానికి అప్పిలు చేసుకుని ఎనాక్యూప్రెషన్ ఆక్టునుంచి తప్పింపబడ్డారు. ఈ విధంగా సుమారు రెండుకోట్ల ఆస్తి నిరాశుటంగా పాకిస్తాన్ కు తరలించుకుపోవటానికి వీలు కల్పింపబడింది.

ఇటువంటిదే ఇంకొక సంఘటన జరిగింది. మొహమ్మద్ షేక్ ఛట్రీవాలా గొడుగుల వ్యాపారి. సుమారు కోటిరూపాయల ఆస్తిగల వ్యక్తి. 1947 లో కరాచీకి వెళ్ళి 47000 రూ. లకు ఒక ఊడు అంతస్తుల భవనాన్ని కొన్నాడు. అంతేకాదు కరాచీలో సిరనివాసాన్ని ఏర్పరుచుకో దలిచి, ఒక హిందూ వ్యాపారివద్దనుంచి ఒక మిల్లునుగూడా కొన్నాడు. కొనబడు

కాకుండా దానిని నడిపేందుకు కావలసిన ఐస్క్రువులకోసం అప్పటి కరాచీ సివిల్ సప్లయ్ డిపార్టుమెంటులోని ఒక ఉద్యోగివద్దకు వెళ్ళటంకూడా జరిగింది. ఆ ఉద్యోగి హిందువు. పేరు టేక్ చాందినీ. ప్రస్తుతం ఢిల్లీలో ఒక నిర్వాసి. ఈ ఛట్రీవాలా కేసు కస్టోడియన్ జనరల్ ముందుకు విచారణ కొచ్చింది. తగిన కారణాలు లేకుండా, భనాన్ని పాకిస్తాన్ కు పంపుతున్నాడని ఋజువయింది. అందులో టేక్ చాందినీ సాక్ష్యంకూడా ఇచ్చాడు. కానీ ఈ వ్యక్తిని కేంద్రప్రభుత్వం తప్పించింది!

● ఈ విషయాలలో అమారాం రాజీనామా ఇవ్వాలని వచ్చింది. అక్టోబర్ ప్రారంభంలో రాజీనామా సమర్పించాడు.

అక్టోబర్ మొదటి వారంలో ఆయన గౌరవార్థము జరిగిన విందులో స్పృహలనీ, పంజాబ్ కేవనల్ బ్యాంక్ ఛైర్ మెన్ యాధరాజ్ మొదలైనవారంతా పాల్గొన్నారు. ఆ సందర్భంలో యాట్లాడుతూ శ్రీ అమారాం కొంత మంది రజాకార్లను, అయిదొక్కరులైన ముస్లింలను, కేంద్రప్రభుత్వ మంత్రులు కొంతమంది బోక్సం కలిగించుకొని, పాకిస్తాన్ కు పోవటానికి రోడ్డుద్వారాని ఆహ్వానించాడు. ఈ విధంగా అమారాం చేత రాజీనామా చేయించటం జరిగింది.

ఈ విధంగా సెక్యూలర్ ప్రభుత్వం నడుస్తూ ఉంది. తిరువాన్కూరులో వీరి జీవాలయాలను చెడగొట్టినా మన సెక్యూలర్ ప్రభుత్వానికి ఏమైనా కుట్రలేదు. అదే మైనారిటీలనే వారికి చెందిన పవిత్ర స్థలమైతే సెప్రేటేట్ భరించగలిగేవారేనా?

షేర్ల ఎన్ని ఉన్నప్పటికీ పరిపాలనలో మనది శుద్ధ కమ్యూనిస్ట్ ప్రభుత్వమైతే వర్తిస్తూంది. దానినే మన నాయకమ్యున్సులు అంతా సెక్యూలర్ స్టేట్ అని తాళం కొడుతున్నారు. ఇటువంటి ప్రభుత్వాన్ని నిలుపుకొనేందుకు ప్రజలంతా వోట్లివ్వాలి. అంతేకాదు. ఇటువంటి సెక్యూలరీజాన్ని నిరోధించే వారిని ఎంత మాత్రం సహించరాదని ఒక ప్రఖ్యాత తెలుగు దినపత్రిక సంపాదకీయం గూడా వ్రాసింది! ఇదే సెప్రేటేట్ సెక్యూలరీజములోని బందారం.

# ప్రస్తావనలో రెండు విషయాలు

మనస్సుప గిరిధరరావు

ఈమధ్య స్వామి సీతారాం గుడివాడలో ఉపన్యసించారు. ఆసభకు ఆగ్రాసనాధిపతి యైన ఒక తెలూరి న్యాయవాదిగారు-స్వామిజీ సమాజేకంతుంచి వెల్లిపోయినట్లు ధృఢపరచుకొని - మూట్లాడుతూ ఉపవాసం రావడము ప్రయోజనాలు పొందటానికి పరికరంగా వుపయోగించరాదనీ, మన రాజ్యాంగంలో ఆత్మహత్య అనుమతించబడలేదనీ అందుచేత ఆత్మహత్యతో తుల్యమైన ఉపవాసం నిషేధమైనదని సెలవిచ్చారు.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఆవశ్యకత, అనావశ్యకతలను గూర్చి యెవరు చిట్టివాటిగోటి నాకు నిమిత్తం లేదు. ఉపన్యాసాన్ని గూర్చి ఆయన సెలవిచ్చిన అభిప్రాయమే చాలా సందేహాలకు తావిచ్చింది.

అసలు ఉపవాసం చేయగూడదని చెప్పటంలో వివేకం కనపడటంలేదు. యెందునల్లనంటే ఎరిగినైనా భోజనం చేయకుండా ఆద్యతగలటం సంభవమేకాని, ఏ వ్యక్తిరీ ఉపవాసం చేయకుండా నిషేధించటం అసాధ్యమని అందరికీ తెలుసు. తెనుగులో గాంధీజీ జీవితం చదివిన వాలవాటికలకు గూడ ఈ విషయం నిరూపించకుండానే అర్థమవుతుంది.

కండిత నెహ్రూ పార్లమెంటులో మాట్లాడుతూ తాను హేతువాదానికి లొంగుతానని ఉపవాసాలకు లొంగేవాడను కానని అన్నాడు.

అసలు సమస్య లేర్పడటానికి కారణం ఏమిటి? ఇద్దరు వ్యక్తుల్లో ఒకరు సహేతుకంగా లేకపోవటమా? లేక ఇద్దరిలో ఒకరు సహృదయులుగా లేకపోవటమా? ప్రతి వ్యక్తి తాను చేసే ప్రతి పనికి ఒక కారణాల జాబితా సిద్ధపరచి మన ముంచుంచగలడు. అన్ని కారణాలూ అంగీకార యోగ్యంగానే వుంటాయి. అయితే ఆపనిచేయటానికి అతని అంతరాత్మ ఒప్పుకుంటున్నదాని ప్రశ్న చేస్తే నిర్ణయమవుతాడు.

జపాను సైనికులు చైనాలో చేసిన ఆత్మచారాలకు ప్రోసివేయకాలని హేతువున్నది. వారి అభిపాతం లాజ్ఞాస్వరూపం. ఐతే ఏ జపాను అంతరాత్మ గూడా ప్రతిపై ఆత్మచారాలు చేయటానికి అనుజ్ఞ ఇచ్చివుండదు. అప్పుత్యక పాటించాలని వాదించేవారికి గూడా బలమైన కారణాలే వ్రాయవలెను. అంతరాత్మ ఒప్పుదల మాత్రం లభించదు. ఎన్ని భూమి కేసులు “సకారణంగా” కొట్టివేయబడటం లేదు? శిక్ష తప్పించుకొన్న హంతకుడు జైలరీ మోడగించినా, తన అంతరాత్మను మాత్రం మోసం చేయలేదు గదా!

నిజంగా పండిత నెహ్రూ తాను ఉపవాసాలకు బెడతక పోయినా హేతువాదానికి లొంగుతానని అనటం కంటే అంతరాత్మ ఆజ్ఞకు జవదాటనని అన్నట్లయితే ప్రజల ఆభివృద్ధికి అర్హుడయేవాడు. నిజమైన “భారత” దేశాధిపతిగా అతడప్రజల మన్ననలకు పాత్రుడయేవాడు. మన దుర్బద్ధవనతాత్మా భావోన్మీలం దవటానికే ఆయన నిర్గుపడుతున్నాడు.

యంత్రం సకారణంగా పని చేస్తుంది. కారణం యొక్క పరిణామమే యంత్రం. శరీర రూపం పొందిన స్వార్థమే పశువు. తన సంతానాన్ని తానే తినటం పశులక్షణం. మానవుడు యంత్రం కాదు; మానవుడు పశువు కాదు. మానవునిలో మానవత్వం అనే ఉత్కృష్ట లక్షణం వున్నది. అది హేతువుకు ఆతితమైన, స్వార్థానికి ఆతితమైన హృదయం యొక్క అదుపాజ్ఞలలో మానవుని నడిపిస్తుంది. ఆ హృదయవికాసమే ప్రపంచంలో శేషు లోపిస్తున్నది. అంతరాత్మ ప్రబోధములను అచరించటమే భారతీయతలోని విశిష్టత.

వ్యక్తుల్లో పశుత్వం ప్రబలటమే సమస్య బుద్ధిమత్వమనటానికి కారణం. సమస్యకు కారకులైన వ్యక్తుల నిపుణుగప్పి అడుగుపడివున్న మానవత్వాన్ని ప్రేరేపించి పశుత్వాన్ని జయం

చటమే సమస్యను పరిష్కరించటానికి సరియైన మార్గం. దీనికై అతనిలోని హృదయాన్ని కరిగించే విధానాలను అన్వేషించాలి. ఆ వ్యక్తికి పరిస్థితులు వివరంగా తెలియపరచి న్యాయమైన మార్గాన్ని అతని ముంగుంచటమూ, అది విఫలమైతే సహృదయులైన మధ్యనరుల సహాయం పొందటమూ, అవి గూడా విఫలమైతే ఆ వ్యక్తియొక్క అంతరాశ్రిక విషయాన్ని నిశ్చయించేటందుకై ఉపవాసం చేయటమే మిగిలివున్న మార్గం. భారతీయులకిలాంటి పద్ధతులు చిరపరిచితములు.

తైళ్లలో రాజకీయ ప్రైడిలను హింసించితే వాళ్లు చేయదగినదేమిటి? ఉపవాసం కంటే మరొక గత్యంతరంలేదు. జనీంద్రవాధవాసు అలా ఉపవాసం చేసి విషయం సాధించాడు. చనిపోవటం కొరకు చేసే ప్రయత్నం ఆత్మహత్య అవుతుంది. అంతేగాని ఒకరి హృదయంలో పరివర్తన కలగటం కొరకు చేసే ఉపవాసంలో మరణమే గమక పొందితే దానిని తపశ్చర్య అనవచ్చునేగాని ఆత్మహత్య అనటం చాల పొరబాటు. ఇలాంటి ప్రధాన విషయం గూర్చి విద్యావంతుడయిన ఒక భారతీయునికి ఇలాంటి విపర్యభావం కలగటం శోచనీయం.

దేశంలో ఎన్నికల వ్యవహారం మహాశోరుగా వున్నది. నామినేషను వాళ్లు చేయటమంటే పోస్టుబాక్సులో వుత్తరం రాసి పడవేయటం లాగ వున్నది! ఒక్కొక్క సీటుకు పది నాంది నిలబడుతున్నారాయే మార్కెట్టులో కూర తమ్మే వాళ్లు పిలిచినట్లు ఎటువైపు కాబోలు ఓట్లు వేయండవో అని! పంజాబులో ఒక సీటుకే ఎవడైతే నిలబడుతున్నారట. తలప్రాణం వోకకు వచ్చివుంటుంది ఆరిటర్నింగు ఆఫీసుకు!

అప్పుడే ఏమయింది! ఇంకా ముందున్నది ముసళ్ల పండుగ. అసలు డెమాక్రసీ అనేది నీతి కలిగి ప్రవర్తించే వారికొరకు మాత్రమే సుమా అని దాని మొఖానే వ్రాసివున్నది. నిశాని దారులూ, పోలీసు విరుగ గొట్టేవారికీ వోటు హక్కు ప్రసాదించుకున్నాం గమక ఆ ప్రాత ఎవరికీ అంకుపట్టి వుండదు. అసలు దాన్నే మరూ చూచి గూడా వుండరా. మనలో చదువుకున్న వారికైనా డెమాక్రసీ పనిచేస్తుందా

అనేది గూడా సందేహం.

ఇంత సందేహం ఎందుకు కలిగిందంటే రాజధానీ నగరంలోనే ఓట్ల గారడీ జరిగింది. కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంటు ఆయన మన ప్రధాన మంత్రిగారి కీ విషయం ఎరిగిస్తే ముఖ్యమైన ఆరోపణలు ఆయనకు చేరనట్లుగా అభినయించి, కొన్ని బాలెట్ పెట్టెల కంటిలు చిన్నవిగా వున్నవనే ఆరోపణను మాత్రం అంగీకరిస్తూ అలాంటి పెట్టెలు ఆన్ని పార్టీలవారికీ సమానంగా పంచి పెట్టమని సమాధానం చెప్పారు. కాంగ్రెసుకు అలాంటి పెట్టెలు ఎన్ని ఇవ్వబడినవో మాత్రం పేర్కొన లేదనకొంది.

ధిన్నీ మనసివల్ ఎన్నికల్లో జరిగిన ఇంద్రజాలం బయటికి పొక్కు కుండా వుండదనివంత స్వల్పమైన దేమాకాదు. ఒక్కొక్క కాంగ్రెసు అభ్యర్థి ఒకలక్ష రూపాయలు “మాత్రం” వ్యయంచేశాడు. ఒక నియోజకవర్గంలో ఇవ్వబడిన బాలెట్ కాగితాలకంటే పెట్టెల్లో పడిన కాగితాలం ఎక్కువయినవట! మహా పిల్లల్ని పెట్టివుంటాయి. మరొకవోట కాంగ్రెసుకు ఓటివ్వకపోతే శిశుగార్థుల శేషస్సు అవ్వేయబడుతాయని కేంద్రప్రభుత్వ మంత్రులు వచ్చి బెదిరించాట. మహా మన మంత్రులకు కొట్టావద్దు తిట్టావద్దు అన్న సామెత బాగా వంట పట్టివుంటుంది. పోనీ రెండి. జనమే జయుడు స్వయానం చేస్తుంటే తక్షకుడు ఇంద్రుని నింహానం పట్టుకుని పాకులాడినట్లు దేశమంతటా కాంగ్రెసు నాగం జరుగుతుంటే రాజధానిలోనైనా ప్రతిష్ఠ నిలపుకోవద్ద?

నిలబడుతున్న అభ్యర్థులు ప్రస్తుతం ఏదో పార్టీ చేరుతో నామినేషన్లు పడవేస్తున్నప్పటికీ తీరా కానవడలోకి ఆడగు పెట్టేరకీ అప్పటి పరిస్థితులనుబట్టి వేషం మార్చుకోవడం వచ్చును. చివరకు కానవడ నాలుగు స్తంభాలలాగా తయారవుతుందేమో చెప్పలేం.

ప్రస్తుతం ధిన్నీ మార్కెటులో వోటు వెల అయిదురూపాయలుండి ఇరవై రూపాయలవరకు పలుకుతున్నది. స్త్రీల వోటు ధర ఒక “చెనారెన్ చీర” అని తెలుస్తున్నది. మద్రాసు బొంబాయి కలకత్తా స్టాటస్ ఎక్స్ సెలలో ధర ఎంత పలుకుతుందో మరొక తెలకు గాని తెలియదు.

# కూట వేద్యలు

యం. యస్. గోపాలమూర్తి

రత్నయ్యగారింట ఆరోజు మహా వాదా విడిగా వుంది. ముంగు చాళి తలుపు, గొడ్లపావిడి పక్కనున్న గేటూ మూసి గట్టిగా బిగించారు. కూలీలిద్దరు దక్షిణపు గదిలో వున్న నాగలి, కాడి, మేడి వగైరా సావిట్లొకి చేరుస్తున్నారు. అవి తీయటం పూర్తికాగానే పలుగులు పెట్టి నాలుగు గోడలమధ్య ఒక్కొక్క గోడకు ఒక్కొక్క అడుగు దూరం విడిచి చదరంగా తవ్వటం మొదలెట్టారు. రత్నయ్య దగ్గరండి స్వయంగా తవ్విస్తున్నాడు. రత్నయ్య ముసలితల్లి, పెళ్ళాము, కూతుళ్లు, చిల్లెల్లులు చుట్టూ కూడారు. చిన్నపిల్లలు మళ్ళీ మొదలయేలేసుకుని “అమ్మా యెందుకే గదిలో గొయ్యి తవ్వకుండాదు?” అని అడిగితే “అమ్మి మమ్మ మారెమ్మ మింగ, మీ కెందుకురా ఆ తోలీ? చదవ్వాలు తని బగ్గోకి పొండి” అని ఆ తల్లి సమాధాన మిచ్చింది. ఆ సమాధానం విని పిల్లలు నోరు కట్టేసుకున్నారు గొయ్యి బాగా నాలుగైదడుగులు లోతు తీసింతిర్వాతి రత్నయ్య అంతిటిగో ఆపుకేయించాడు తిర్విన “పాతం” గోడ పునాదుల కన్న రెండు మూడంగుళాలు కిందికి దిగటంచేత ఎట్టాసోయి ఎట్టా వస్తుందోనని “యహ ఆపు చేతుండిరా” అన్నాడు. పాతెగళ్ళు కొట్టాలోకి పోయి గడ్డి యెట్లు తీసుకొచ్చి గోలిలో చుట్టూరా చుట్టారు. అడుగున మెత్తగా గడ్డిపేర చుట్టూ దిట్టంచేసి “యేమి సెలవు” అన్నట్లు మాళారు “సూత్రాకంటిరా? గోతాలు తీసుకొచ్చి గుమ్మరించండి” అన్నాడు రత్నయ్య. వెంటనే వాళ్లు పంచపాళిలో వున్న పెద్ద గోతాలు వీపులమీద యెత్తుకొచ్చి గింజలన్నింటినీ “పాతం”లో పోసి మళ్ళీ ఒక వరస గడ్డి కప్పారు. కేల బారుగా వుండేట్టు మన్ను కప్పారు. రత్నయ్య పెళ్ళాం సుబ్బరంగా ఆలికి ముగ్గురెట్టింది. ముసలమ్మ అక్కడ కాసేపు రాటంకూడా ఎడికింది.

రత్నయ్య ఆలోచనలో పడ్డాడు, “ఇంతవరకు అంతా బాగానే వుండది. లేకపోతే యీ నాలుగోతాలు ఆళ్లు నూక్కుపోతే సంవత్సరం పొడుగునా మేం తినేదెట్టా? జీతగాళ్ళకి గింజలు తొలిచేదెట్టా? ఏమోరా దేవుడా! ఈ మాయ దారి పొక్కురుమంటు నాపాలిటికే రావాలి? ఎచ్చే నెల్లో చిన్నదానికి చసుపు కుంకం చెయ్యి వలసుండె. నిన్నగాక మొన్ననే గండా ఎట్లాగో కిందామీదాపడి లెక్క ప్రకారం తానీల్దారుడికి గింజలప్పజెప్పిలని. మళ్ళీ ఇంతలో నేనా? హరి నీ తప్పగొయ్యి కొలపూ...!” ఇంటోంచి యెంటో గుసగుస వివక్షతాంతే రత్నయ్య ఆలోచన ఆగింది. ఇంతట్లోకే పెద్ద కూతురు బయటికివచ్చి “యెట్టా లోపలి? రావే అయ్యా” అనింది. రత్నయ్య చుట్ట పాలేసి లోపలికి వెళ్ళాడు. ఆచాళ్లు నలుగురూ చుట్టూరా చేరారు. అంతా ఒక్కమాటు గొణగొణమంటూ చెప్పటం పొగించారు. “ఓసి మీరట్టా వాగుతాంటే నాకు తెలియద్దంటే? నవ్ చెప్పవే పెద్దమ్మాయ్” అన్నాడు రత్నయ్య “అది కాదే అయ్యా, ఆళ్లు వచ్చేటప్పుడు యెంబడే కర్రలు తీసుకొచ్చి నేలమీద పొడిచి నూత్రారంటే? బోజమాత మోగితే తవ్వికూడా నూత్రారంట. గదిలో కర్రతో కొట్టి చూశాం బోలుమాత మోగుతుండది” అన్నది కూతురు.

రత్నయ్య కర్ర తీసుకుని గదిలోకిపోయి కాన్సేపటికి బయటికివచ్చి కర్ర నేలమీద పాలేసి నునురుపట్టుకుని కూలబడ్డాడు. కూతుళ్లు చుట్టూ చలికిలబడ్డారు. కాన్సేపు చేతులు కొట్టుకోవటాలు, బుగ్గలు నొక్కుకోవటాలు పూర్తి అయింతిర్వాత పెద్దకూతురు మెరుపల్లే లేచి అయ్యచెవిలో నోరుబెట్టి గుసగుస మన్నది. రత్నయ్య ఒక్కమాటు పళ్ళనీ బయటపెట్టి కర్రతీసుకుని లేచి నుంచొని పెద్ద కూతురువంక

మానీ బలేబలే అన్నాడు.

మర్నాడు పొద్దున ఎనిమిది గంటలకు పొక్కురుమెంటు తాసీల్దారు డొగ్లో అడుగు బెట్టాడు. కరణం, మనసబూ, కర్రలు పట్టుకుని వెట్టివాళ్ళు వెంటరాగా ఆయన యింటింటికి పోయి గదులు, పెంటిళ్ళు, మచ్చులు, పెంటపోగులూ, వాములూ అన్ని వెతుకుతూ, అనుమానం వేసినచోట కర్రతో పొడిచి చూస్తూ, బోలుమోత మోగితే వ్యవహారం యిన్స్పెక్టరుకు వదిలి; యిట్లా పరీక్షలు పూర్తిచేస్తూ మెల్లగా రామయ్య గారింటికి వెళ్ళాడు. రామయ్య 200 ఎకరాల ఆసామీ. ఆయనంతటివాడు ధాన్యం దాస్తాడా? అందుకుని నడవలోకి మోత్రం పోయి నాలుగు గోడలకి తగిలించిన ఫాటోలు చూసి “ఎచ్చే మీ యింటి కింధంగా రావటం మహాపరాధం” అని రామయ్యగారితో కబుర్లాడి, అట్లా అట్లా రత్తయ్య యింటికి చేరాడు.

చెడిపోయిన గుండెతో నడవలో పచార్లు చేస్తున్న రత్తయ్య గుమ్మానికి ఆనుకుని నుంచున్న పెళ్ళాం వెంకటకృష్ణమూలు చూసి, వెంటనే తాసీల్దారుడి కెదురుగా వెళ్ళాడు. లోపలికి గంతున రత్తయ్య భార్య దక్షిణపు గదిలోకి పోయి, “అల్లోచ్చారు. పండుకో. కాస్తంత గట్టిగా మూలగు” అని మంచం మీద పండుకున్న పెద్దకుతురుకి పురమాయించింది. ఆమె విశేష వాళ్ళ గుండలు పరుక్కు పోయేటట్టు “ఊ” అని, “అమ్మో నోప్పి” అని, “అయ్యో బాధ” అని ఝామ్మంటూ మూలగటం మొదలెట్టింది. “కాస్త బాగైతే గా చూడవే వెంకాయా” అని ముసలమ్మ దీర్ఘాలు తీస్తూ చాకలి వెంకాయమ్మను అన్నట్లు అంది. గది తలుపులు దగ్గరికి చేరేసి యివరిత గోడకి చేరబడి నుంచున్న రత్తయ్య చిన్నకుతురుకు పమిట చెంగలతో కళ్ళు ఎత్తుకుంటూ, ముక్కులు చీడటం సాగించాడు.

జనాన్నంతటినీ బయట నిలిపి రెవిన్యూ ఇన్స్పెక్టరు, ఒక గైతు, రత్తయ్య, లోపలికి వచ్చారు. వరండాలోనున్న గాడెలకు కొట్టి చూశాడు యిన్స్పెక్టరు. ఒకటి గట్టిగా మోసింది, ఒకటి తడితేల మోత మోసింది.

“తెక్క ప్రకారం మీ కప్పకెప్పుగా మిగిలిన విర్యేనంది. ఇయ్యేడు పాడుగుతా మాకు చాలవండి” అన్నాడు రత్తయ్య. యిన్స్పెక్టరు బుర్ర వూపి లోపల అడుగు బెట్టాడు. లోపలంతా మూలగులూ, రోదవలూ, కళ్ళు వొత్తుకోవటాలూ, ముక్కు చీడటాలూ అంతా చూస్తుంటే అగమ్యగోచరంగా కనిపించింది. “ఏమండీ అదీ” అని అడిగాడు రత్తయ్యను. “మా పెద్ద కుతురు సిట్లు పోసుకునే రోజులంది. కప్ప పడతోంది. ఈ సంగతి మీకు బయట చెప్పినా నమ్మరని లోపలకి తీసుకొచ్చానంది. ఐతే అయిందిరెండి. మీరు తిక్కినచోటు చూడొచ్చు” అని గుండె బిగపట్టుకుని ఒకంగా మోట్లాడాడు రత్తయ్య. ఆ యిన్స్పెక్టరుకొక అమాయకపు వనిషి. కచ్చితంగా యిటువంటివి కొకపోయినా వీటిని పోలెనవి చాలా చూశాడు. అందుచేత కాస్త అనుమానించాడు. మధ్య యింట్లోనూ, పెంటింట్లోనూ, దొడ్లోనూ, పాకెట్లోనూ, కర్రతో కేలమీద పొడిచి చూశాడు. ఉహూం. పెంటపోగులోకి కర్ర బాగాపోనిచ్చి చూచాడు. అనవాలి తిక్కలూ. మళ్ళా మధ్యగదిలోకి వెళ్ళి నిచ్చెన సాయంతో మచ్చుమీదికి యెక్కాడు. ఏమీ లేకపోవటం మూలన ఉత్తేజతులతో దిగి రావటం మొదలు కనిపించింది, ఒంటినిండా బూజు మోత్రం ధరించి దిగి వచ్చాడు. ఆయినా ఆతనికి ఆ గదిమీదే అనుమానం. తలపటాయస్తూ నుంచున్నాడు. గది గుమ్మాన్నానుకొని యిదంతా చూస్తున్న రత్తయ్య చిన్న కుతురు యిప్పుడు కాస్త గట్టిగా చీడటం సాగించాడు. ముసలమ్మ దీర్ఘాలు మొదలెట్టింది. రత్తయ్య పెద్ద కుతురు ఒక్కమూలు “అమ్మో” అనింది. “మగడిల్లాడు. మగడిల్లాడు” అని రత్తయ్య భార్య అరిచింది. కుప్పానో కొట్టినట్లు రెవెన్యూ యిన్స్పెక్టరు వాటిల్లోకి గంతుపెట్టాడు. ధాన్యం పట్టుకున్నా పట్టుకోకపోయినా ఒంటినిండా బూజుతో మోత్రం బయటికి వెచ్చిన యిన్స్పెక్టరును చూచిన తాసీల్దారు, మిగతా జనం విరగబడి నవ్వుతూ పక్కయింటికి దారిదీశారు. ఈనవ్వులో రత్తయ్య ఇంట్లోంచివచ్చిన తమాషా నవ్వు కలిసిపోయి గాలికి కొట్టుకుపోయింది.

# అపహరణ

బులుసు-జీ-ప్రకాశ్

ప్రహరుగరు మాత్రమే కూర్చుంటారు—

అనే ఆ చిన్న మూడవక్లాసు కంపార్టు మెంటులో నేను కూర్చున్నా. నా కెనురుగా ఇద్దరంటే ఇద్దరే వ్యక్తులు కూర్చున్నారు. మొదటి వ్యక్తి సూత్రం నన్ను చూసి చూడ్డం తోనే అకర్షించాడు. చక్కని పేంటూ, పేంటులో దోపుగాని పర్వతాలికి బూటు, టిఫ్టావ్ గా ఉన్నాడు. చేతి రుమాలు తీసి, మొహానికి చనుటపట్టకపోయినా, తుడుచుకుంటున్నాడు. గాలివల్ల జాతు ఫాలభాగంపై పడుతుంటే జాతును మీది కెగ త్రోస్తున్నాడు. నల్లని చలప కళ్ళబాహుళా తాను అలంకరించుకున్న గరుకుల్లో ఒకటి. ఆ కళ్ళద్దాలు తీస్తూ తన కళ్ళను నలుపుకుంటూ మళ్ళీ కళ్ళద్దాలు ధరిస్తూన్నాడు.

ఇంక రెండోవ్యక్తి ఒక మోస్తరుగా ముదురని అని చెప్పకతీసు. అతని సంగతి చెప్పాలంటే మొదటి వ్యక్తికంటే వ్యతిరేకం. చాలా బద్ధకం నిలా ఉన్నాడు. మైమిద వోటి వేసుకుని కునుకుపాటు పడుతున్నాడు. తన గడ్డం క్రింద రెండు కన్నులు మరకలున్నాయి. ఎంచో నా కంకారేడు! అంతా నిశ్శబ్దం.

“అబ్బ! ఎంత హట్ గావుంది. వేసవికాలం ప్రారంభమైంది కాబోలు. ఈ పెద్దవ ట్రెయిను కూడా మందగమనం సాగిస్తోంది” అంటూ నిశ్శబ్దాన్ని చీల్చివేశాడు, ఆ హాట్లా.

అతని మాటలు వినిగానే నేనా ముదురని వైపు చూశాను. తా నేమైనా సమాధానం యిస్తాడేమోనని కానీ, అబ్బ! అటుంటి వాటం చూస్తే జవాబిచ్చేటట్టు లేదు. ఇక జవాబివ్వడం నావంతుని అందుకున్నాను—

“నిజమే! కీటింపలో కూర్చున్నామా అన్నట్లుంది.”

“అసలే ప్రపంచమంతా చీకటి! ఒక్క కంపార్టుమంటే అడవిమెండుకు?” అని ఉరు

కుంటాడేమో అనుకున్నా. కానీ మళ్ళీ అన్నాడు కొద్ది ఆశ్చర్యంతో—“అ! అన్నట్లు మరచాను. మనపేర్లు ఒకసారి ఒకళ్ళకోకళ్ళు చెప్పుకుందాం. మీపేరు?” అనగానే పేరు చెప్పాను.

“నా పేరు సూర్యమోహన్. నేను మామూలు ప్రయాణికుణ్ణి. విజ్ఞానంకోసం దేశసంచారం చేస్తున్నాను” అంటూ చిరునవ్వు నవ్వాడు.

నేనా ముదురనివైపు చూశాను, తన పేరు చెప్తాడేమోనని- కానీ లాభం లేకపోయింది. అతను మా యిద్దరికీ సంపూర్ణంగా వ్యతిరేకమూర్తి!

తను జేబులోంచి మనీపర్సు తీసి, విప్పి ముద్దు పెట్టేసుకుంటున్నా డెండుకూ! సూర్యమోహన్ ఇది చూసి— “చూశారా వాడు! నూరు రూపాయల నోటుని ముద్దెట్టుకున్నాడు. లోభి!” అని పకపకా నవ్వాడు. సూర్యమోహన్ చెప్పిందాట్లో అబద్ధమేమీ లేదని నేను మానమండ్రం విహించాను.

“ప్రపంచం గుడ్డిదని చెప్పడంలో అబద్ధమేమీ లేదు.” సూర్యమోహన్ సంభాషణకు లంకించుకున్నాడు— “పూర్తిగా పాడైందీ పెద్దన ప్రపంచం! ప్రతి విషయంలోనూ, ప్రతి వ్యక్తిలోనూ, ఏదో లాసుగుంటున్నది. మానవ జన్మ దేవుడు చేసిన పాపపాటలో మొదటిది. దేవుడు పెరివాడు! కాకపోతే ఇటుమంటి పిసి నారి పెద్దవల్ని, దొంగ పెద్దవల్ని సృష్టించమన్నా వెయి?” అంటూ వేదాంతం చెప్పనుపోయాడు. అన్నీ నేనుబుద్ధిగా చక్కావంటూ తిలపాను.

ఇంతలో ముగలాయన పర్సును ప్రక్కకు పెట్టేసి గుర్రు పెట్టి నిద్రపోతున్నాడు. అస్తమిస్తున్న ఆరణ్యం కోణాకోణాలు కిటికీలోంచి కంపార్టుమెంటులోకి ప్రసరిస్తున్నాయి. రైలు కయంగా పరుగెడుతోంది.

“దబ్బుకంటే విలువైన నీ జగత్తులో మరొ



కటి లేనట్లుంది.” సూర్యమోహన్ సంభాషణలో నిమగ్నుడయ్యాడు. “అయినా చూడండి. ఆ లోభి తన పర్యవీర్యం ఎట్లా చెయ్యి వేశాడో! మనం, ఈ బుర్రలేని మానవులం ఎప్పుడూ మంచివాళ్ళం కాశేరం. నూటికి తొంభై తొమ్మిదుగురు ప్రపంచంలో వెర్రి వాళ్ళంటే ఆశ్చర్యమేముందీ?” అన్నాడు.

ఇంతలో ముసలాయన పర్పు క్రిందికి పడింది.

శేను సూర్యమోహన్ మాటలకి జవాబు చెప్పేలోగా మళ్ళీ అరిగిపోయాడు. “ఆ! ప్రకాశ్ గారూ! శేనోక మంచి ప్లాను వేశాను. మనం ఆ పర్పు తీసి దాచేద్దాం. తను లేచి ఏం చేస్తాడో చూద్దాం!”

శేను సూర్యమోహన్ చెప్పినదానికి అంగీకరణగా శేనే ఆ పర్పును తీసి దాచేద్దామనుకున్నాడు. కానీ ఆ పర్పు నాకన్నా ముందుగానే సూర్యమోహన్ చేతిలోకి ప్రవేశించింది.

అప్పటికి అప్పడే నా కళ్ళు ముడతలు పడుతున్నాయ్. నిద్రాదేవి బంధించి యల్పిస్తూంది. “అయ్యో! ఓ గడియ పడుక్కుంటానండీ! గాఢంగా నిద్ర వస్తోంది” అన్నాను. సూర్యమోహన్ చిన్ననవ్వు నవ్వాడ.

ఒక్క ఘనమైన కుసుకు తీశాను. కళ్ళు నలుముకుంటూ విప్పాను. అయ్యో! మహేశ్వరా! సూర్యమోహన్ ఏమయ్యాడు? గాఢరాపడిపోయాను. అప్పటికప్పుడే ఆ ముసుగు లేచివున్నాడు. అతను నెమ్మదిగా అడిగాడు:

“నాయనా! నా మనీపర్పుగాని ఇక్కడెక్కడైనా చూశావా? పోయినట్లుంది!”

నా శరీరంలో రక్తపు చుక్కలేవు. కొయ్య బారిపోయాను. సూర్యమోహన్, ఆ పెద్దమనిషి ఆ వేదాంతి, ఆ పర్పును ఆపహరించేడు! కొంప తీసి ఆడున దొంగతనం నామీద పెట్టి పళ్లు రాలగొడతా డనుకున్నాను.

కొని హతాత్తుగా అశనోక చంటి పిల్లాడిలా ఏడవడం మొదలెట్టాడు. అతని వ్యక్తిత్వం, అతని స్వరూపం చూడగానే నా హృదయం కరిగిపోయింది. అతనిని రోదనని ఆపడానికి ప్రయత్నం చేశాను.

“మిత్రే! అపసరమున్నా, శేను తీర్చగలను. శేను మీకు కొనసినంత ధనసహాయంచేస్తాను.

క్షమించండి! మీ పర్పును ఆపహరించింది శేను కాదు” అన్నాను.

“నాయనా! శేను డబ్బును తూసి లోభి వలె ముద్దు పెట్టుకునే రోజులుగడిచిపోయాయి. ప్రస్తుతం శేను వృద్ధుణ్ణి.

“ఆ పర్పులో ఏముందో తెలుసా! నూరు రూపాయల నోటుందని కమా నీకు సూర్యమోహన్ చెప్పాడని? ఒక్క కానీ కూడా లేదు. ఏదీ నాకది పరమేశ్వరు డివ్వందే? కానీ ప్రపంచంలో ఒక అమూల్యమైన విస్తుపు ఒక్కటుంది. అదే నా హృదయమే!”

ఇలా ప్రతిమలా అతినట్లా కూర్చుని విచారంగా ముఖం పెట్టాడు మళ్ళీ అతను చిన్న శోక స్వంతో చెప్పడం మొదలు పెట్టాడు.

“నా ఏడేళ్ళు కూతురు మృగుల... నన్ను విడిచి మొన్న నే ఒక వెలుగు జగతిలోకి ప్రవేశించింది. ఆమె ఒక్క... లోకంలో నాతో సంబంధం గల వ్యక్తి.”

అతని మాటలు వింటూ, అతని ముఖ వ్యక్తమైన తడేక దీక్షతో పరిశీలించుకుంటూ నా కంటి నుండి చామలు రాలాయ్. పాపం, అతను నా కంటి బిందువులు తుడుస్తూ,

“ఫర్వాలేదు. దీక్షకంటేటికీ కొత్తమనిషివు కాదు. ఆ ఫోటో పోయిందని నాకు మాత్రం విచారం అవుతున్నావా? నా వద్దను మరొక ఫోటో వుంది నాయనా. అది నా హృదయం లోనే వుంది. నా మృగుల నా హృదయం లోనే వుంది. నా మృగులను నా హృదయం లోంచి గజదొంగలైనానరే అపహరించలేరు! ఆపహరించలేరు! హరిహరి మహాశివ్!...”

స్త్రీషనులో బండిఆగింది. అతను తన సామాను సర్దుపుని, “వస్తాను బాబూ! పరమేశ్వరుడు నిన్ను రక్షిస్తాడు” అన్నాడు.

అతను స్టేషన్ దాటి అవతల వెళ్ళి తిన్నగా రోడ్డుమీద నడక సాగిస్తున్నాడు. అతను నా కంటికి అవునించేదాకా, అతన్ని తడేకదృష్టితో చూస్తున్నాను. అంతలో అతను మాయమయ్యాడు.

మళ్ళీ నా కళ్ళనుండి నాలుగు జల బిందువులు రాలాయ్! కళ్ళు మూసుకుని పరమేశ్వరిని ధ్యానించాను.

# చిరంజీవి మరుపు

(కథానిక)

బ్రతుకు దేశేటప్పుడే అనుకున్నాడు చిరంజీవి తను ఏదో వస్తువు మరిచిపోయానని. చిరంజీవికి యిది అలవాటే. ఏదయినా స్రవణాణం పెట్టుకున్నప్పుడు ఏదో ఒక ఆవశ్యమయిన వస్తువు మరిచిపోతూ ఉంటాడు. అందులోనూ యిది చూడగానే స్రవణాణం కావాలని వెళ్లది అత్రవాంటి?

తను ఏదో వస్తువు మరిచిపోయాడని గట్టిగా నమ్మాడు చిరంజీవి. కాని ఆ మరిచిపోయిన వస్తువేమిటో యెంతో ఆలోచించినా తేలలేదు. ఒకసారి కట్టిన దుడ్డిచీరని అంతా విప్పదీసి పరిశోధన చేశాడు. కాయితో ఆయుధ, ఫేస్ పాడను, కళ్ళలో కూర్చున్న గొగానెస్ అన్న చెయ్యి చెవ్వలకుండా ఉన్నాయి. అనుభవముగా మరిచి పోతూన్నంతో అంతా పేనె మీద వన్నది చూసి తను మరిచిపోయిందనిపిటికి

అలాగేవలనో అంతుపట్టక అలాగే బయట చేరాడు చిరంజీవి. ఏక దేశ సుపర్యుగాని మరిచి పోజేమిగదా? అని చూసుకున్నాడు. భద్రంగా ఉన్నది. చెయ్యి పడువాని కినిపిస్తూనే ఉంది. పోనితే అంతా చిరింజీవిపట్ల అపర్యు తీసుకుని గైతెకాడు. వెళ్ళని గైతెకూడా ఇదే అలాగేవన. తను ఏదో మరిచిపోయాడు. అది ఏదో తెలియకపోయినా తప్పక తన కొంప నుంచుతుంది. ఒకసారిలా పెళ్ళికి వెళ్తూ ఉంటే తీసుకువెళ్ళటం మరిచిపోయాడు. ఆ పెళ్ళి హడావుడిలో తన గొడవ యెవరు చూస్తారు? నేనీ హితుడిని బ్రతిమాలి అప్పటికి తన అవసరం గడుపుకున్నాడు. అన్నట్టు తను తువ్వాలి నీసుకు వెళ్తున్నాడా? దాన్ని జాగ్రత్తగా బట్టలతోపాటు పెట్టినట్టు చిరంజీవికి గుర్తు వచ్చింది. ఈ అలాగేవనలోనుండి బయట పడదామని యెంతో కొట్టుకుంటున్నా మనస్సు మళ్ళీ దానినిదికే పోతున్నది.

అలాగేవనోనే అత్రవారి పూరు చేరాడు.

స్తేషన్ కి తనకోసం ఎవరయినా రావాలి. సాయాను ప్లాటుఫారంలో దింపుకుని అంతా పరకొయించి చూశాడు. ఎవరూరాలేదు. తన కోసం చిరంజీవికి కొంచెం నుండింది. కాని తను యిక్కడికి ఎన్నిసార్లు వచ్చాడు? చాలాసార్లు. అందుకే ఎవరూరాలేదు. ఎవరైనా ఎన్నిసార్లు వస్తారు? మొదట్లో ఎన్నార్లు అయిడివి అవ్వనించటానికి. తర్వాత ఆ అలవాటు మరి పోతుంది.

చిరంజీవి యిలా సమాధానపడి అత్ర వాళ్ళు చేశాడు. తనను గుర్తులోనే చూచిన మరదలు పిల్ల లోచలి తుగ్రుముంది. బండివాడికి డ్యూబిడి పంపేసి లోపలి అడుగువేశాడు.

“మేయి, కులాసాగా ఉన్నావా?” అత్రగారు అడగడం

చిరంజీవి ఏదో ముక్త కదిగా సమాధానం చెప్పాడు.

“కాళ్ళు కదుక్కాయి. అదేమిటి? ఇంకా నీళ్ళిస్తేమా అచ్చయిస్తూ బానకి నీళ్లు తెచ్చి యిచ్చుమో?” అని అడగడం అది మరదలు వసంతి నీళ్లు తెచ్చియిచ్చింది. చిరంజీవి తను వేసుకున్న ప్యా బాట్లు విప్పేసి కాళ్ళు కడుక్కుని గదిలోకి పోయాడు.

పన్నెండింటికి చూసుగారు వచ్చాడు. అప్పటి దాకా చిరంజీవి భోజనం చేయకుండా ఆయన కోసం కనిపెట్టుకు కూర్చున్నాడు. మధ్యాహ్నం భోజనాలు అయినాయి. చిరంజీవికి నిద్ర తూలుకున్నట్టున్నది. తన గదిలోకిపోయి ప్రక్కమీద పడుకున్నాడు. హాయిగా నిద్ర పట్టింది.

మాడింటికిగాని మెలకువరాలేదు చిరంజీ వికి. లేచి అటూయటూ దొర్లాడు. తను మరిచి పోయిన వస్తువుగురించి అలాగేవన రాసాగాయి. విసుగుపుట్టి వాటిని బలవంతంగా దూరానికి పోనేశాడు. చిరంజీవికి ఎందుకో కొంచెం

చిరాకు కల్గింది అంతే. ఇక్కడికి వచ్చేవరకే ఆ తహతహ, తీరా వచ్చింతర్వాత స్వంత యింట్లో వున్నవోయి మరక్కడావుండదు? అతనికి చాలా సార్లు యిలాగే వుంది. వెళ్ళేదాకా వుబలాటం, తర్వాత విసుగు. మళ్ళీ ఆక్కడినుంచి వచ్చేసిన తర్వాత యెనుకొచ్చేకామా అని విచారం. చిరంజీవి! యింకా ఆమె కనిపించలేదు. మొదట్లో మాట్లాడటానికి భిడియవడేవాడు. కాని తనన్నేహిస్తుడు గోపాలం అతనిభార్యతో అత్తగారి ముందే నిర్భయంగా మాట్లాడతాడని తెలిసేటప్పటికి తనుకూడా మాట్లాడడం చేయకున్నాడు. అంత అమర్వాదగా అత్తగారి ముందు మాట్లాడకపోయినా యెప్పుడో వీలు చూసుకుని పలకకన్నూ వుండేవాడు.

చిరంజీవి యిక్కడికి వచ్చినతర్వాత ఇంకా ఆవిడగారు ముఖం చూపించలేదు. చివరికి ఏమి తోచక ప్రక్కన కిటికీలో పడేసి వున్న ప్లేయింగుబాక్సు తీసి దానితో కుస్తీ పట్టసాగాడు.

గది అవశం గాజులు గలగలనున్నయ్. చిరంజీవి వురిక్కిపడి ద్వారంవేపు చూడసాగాడు. కారడ వెండి పక్కెంలో ఫోహంగం, మంచినీళ్ళ గ్లాసు పట్టుకువచ్చి అతని ముందు పెట్టి తలించుకుని నిలబడింది.

“అబ్బో చాలా చేకారే. అయినా పొద్దున్ననగా ఎస్తే యింతవరకూ రాణిగారి దర్శనం లేదన్నమాట” అన్నాడు తన చలాకీతనానికి తనే గర్వపడుతూ.

కారడ మాట్లాడలేదు. కనీసం ఏమి మాట్లాడాలో కూడా తోచలేదు.

“కులాసాగా వుంటున్నావా?” మైసూరు పాకు రుచి చూస్తూ అన్నాడు.

“ఊ”

“ఏం, పనికిలే మత్తాలు రాలిపోతాయా ఏమిటి? మొన్న వుత్తరం రాస్తే జవాబు కూడ రాశారు కాదేమండీ?” అతనిలో చలాకీతనం హెచ్చసాగింది.

“ఎందుకు? యెలాగూ వస్తున్నారగా!”

“సరేలే. చదువుకుంటున్నావా బాగా?”

కారడ స్కూల్ ఫ్రైవల్ చదువుతుంది.

“అం”

చిరంజీవికి యింకేం మాట్లాడాలో తోచక పక్కం ఖాళీ చేయసాగాడు. అతను మొదట్లో సిగ్గుపడేవాడు గాని యిప్పుడు పెట్టిందంతా తింటు చేయకున్నాడు.

“కాఫీ తీసుకువస్తా” అంటూ కారడ లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

చిరంజీవి యీలోగా పక్కం ఖాళీ చేసేసి యిన్ని మంచినీళ్లు త్రాగేశాడు. ఆతనికి ఛటుక్కున తలదీసి, కారడ చిక్కిపోయింది. అవును ఆమె బాగా చిక్కిపోయింది.

కారడ కాఫీ తీసుకువచ్చింది. చిరంజీవి గ్లాసు అందుకుని “ఇంకా చిక్కిపోయావేం కామా!” అని అడిగాడు.

ఈ విధంగా విలవటం యీ సభ్యనే చేయకున్నాడు గుంకులలోనో నడిచి. ఆమె కొంచెం నవ్వు వూరుకుంది.

“రాత్రిని చదువుకున్నా...”

“ఊ”

చిరంజీవి అడిగిపడ్డాడు. అవిడ రాత్రిని చదివి ఆసోగ్యం పాడుచేసుకుంది. తను ఇప్పుడు బి.ఎస్.సి. చదువుకున్నా రాత్రి పదింటికన్నా యెక్కువగా మేలుకోలేదు. పెకండు పోనీ మాకీ కూడా వెళ్ళి యెరుగడ.

“ఛా. అదేమిటి పరీక్షలు యింకా నాలుగు నెలలున్నాయి. అంత కచ్చపడి చదవటం మెండుకూ” అన్నాడు.

కారడ ఏంమాట్లాడలేదు కాని ఏదో అడుగుదామని యింకాటినుంచి ప్రయత్నం చేస్తోంది. “నాకు పండక్కి ఏం తెచ్చారు?”

చిరంజీవి “చాలా మంచిదే తెచ్చా” అంటూ మనుకుని ఒక్కసారిగా తృప్తిపడ్డాడు. తను ఒక వస్తువు మరిచిపోయాడు ఎంత ఆలోచించినా అదేమిటో తెలియలేదు. కాని అదేమిటి? “క్రాత్రిసిర్” యిప్పుడు తెలిసింది. తను ఆ లెడ్డింగ్ లో చుట్టబెట్టికట్టు గుర్తు. కాని వుదయం అడంతా తీసి వెలికివత్తుడు కనిపించలేదు. బహుశా అది ఆలయాగలోనే పెట్టి మరిచిపోయి వుండాలి. తను యెంత తెలివి తక్కువ పని చేశాడు!

చిరంజీవి తెల్ల ముహం వేయటం కనిపెట్టి కారడ తెల్లబోయి చూడసాగింది.

“అర. మరిచిపోయాను కారూ” అన్నాడు చివరికి. కారడ ముఖం వాడిపోయింది. చెక్కిళ్లు ఎర్రబడ్డాయి.

“అదికాదు కారూ! అది కాని తీసుకు రావటం మరిచిపోయాను. నువ్వు క్రిందటిసారి అడిగినటువంటి చీరే కొన్నాను” అన్నాడు అదీహారిగా.

కాని కారడ ఎలా నమ్ముతుంది? అది మరిచి పోవటానికి ఏమైనా పెన్నా? పెన్నిలా? తన భర్త డబ్బు ఖర్చయి పోతుందనో, యిష్టం లేకనో తీసుకురావేను.

“కోపం వచ్చిందా కారూ!”

కారడ గిరుక్కుమని తిరిగి వెళ్ళిపోయింది. చిరంజీవి తెల్లబోయాడు. నిజానికి ఆమెకు కోపం రావటంలో తప్పేమీ లేదు. క్రిందటి సారి గూడా తనేమీ తీసుకురాలేదు. చిరంజీవికి తనమీద తనకే కోపం వచ్చింది. తను అది ఎందుకు మరిచిపోయాడో? పోనీ ఆతని ఆలవాటు ప్రకారం మరిచిపోయాడు. తనకంటే విభూతిం కలిగించే క్రొత్త గ మరచిపోవలసి వచ్చిందే? ఏ కేస్ పాడగో ఎందుకు మరిచిపోయాడను?

చిరంజీవి ఆ పనిను ముగియి అయిదు రూపాయలు వెచ్చించి తీసుకొన్నాడు అయితే ఏంలాభం? కారడ కోపానికి కరికాకుండా తప్పించుకోలేక పోయాడు.

చిరంజీవి లేచి తల గువ్వుకోసాగాడు. వసంత వచ్చి “మొహం కడుక్కో బావా. నీళ్లు పెట్టాను” అన్నది. నిజానికి ఆమెకు కారడ అనవలసింది.

చిరంజీవి వెళ్ళి ముఖం కడుక్కు వచ్చాడు. ఏదన్నా నీనిమాకి వెళ్ళనానుకున్నా బుద్ధి పుట్టలేదు. సరే నాలుగు పీసులూ ఆలా తిరిగి వద్దామని బట్టలు వేసుకుని బయలుదేరాడు.

ఆతను మళ్ళీ యింటికి వచ్చేటప్పటికి ఏడు స్వరయింది. మామగారు వాళ్ళో కూర్చుని చుట్టూ కాల్చుకుంటున్నారు. ఆయన మనిషి నవనాగరికుడయినా యిదో దురలవాటు.

“ఎక్కడికి పోయావోయ్?” గుళ్ళన పొగ వదుల్చా అడిగాడు.

“అర. పూరికినే అలా తిరిగి వచ్చానండి” అని చెప్పి గదిలోకి వెళ్ళాడు. వెళ్ళి బట్టలు

మార్చుకునేటప్పటికి మరదలు పిల్ల వచ్చి “అన్నం వడ్డించారు. రా బావా!” అన్నది. చిరంజీవికి కొంచెం చిరాకు కలిగింది. “మాటి మాటికి యీ పిల్ల వచ్చి అడగటం మేమిటి. కారడ కారూమా?” అనుకున్నాడు.

భోజనాలదగ్గర మామగారు ఏమేమిటో చెప్పుకు పోతున్నాడు. ఆయన మాట్లాడే దాంట్లో ఎన్నికల దగ్గర్నూ ఏదోయో యుద్ధం వరకు అన్ని సంగతులూ దొర్లి పోతున్నాయి. ఆసలు చిరంజీవి యిలాటి విషయాల్లో ప్రతి దాన్నీ ఖండించి వాదించే స్వభావం. కాని యినాళ మనసు బాగా లేకపోవటంవల్ల కిమ్మన కుండా పూరుకున్నాడు. ఎగుటివాడు మాట్లాడ కుండా పూరుకుంటే ఆయన యెంతసేపని వాగు తాడు? నోరు నొప్పెట్టి కొంతసేపటికి ఆయన కూడా పూరుకున్నాడు.

భోజనమయి తర్వాత చెయ్యి కడుక్కు నేందుకు పెట్లోకి వెళ్ళాడు చిరంజీవి. అప్పుడే కారడ భావిదగ్గర్నూంచి లోపలికి వస్తున్నది. ఎవ్వరూ లేకపోవటం కనిపెట్టి “అను కారూ!” అన్నాడు.

ఆమె అగిపోయింది.

తను ముగ్గురు అయిదు రూపాయలు పెట్టి నిజంగా ఏద కొన్నాడని, పొరపాటు చేత లేలేదని, అందులో ఆతని తప్పు ఎక్కవలేదని నచ్చచెప్పువానుకున్నాడు.

“అదికాదు కారూ!...”

ఏది కాదు? అరిదు మొదలు పెట్టేసరికి కారడలోపలికి వెళ్ళిపోయింది. చిరంజీవి తెల్ల పోయాడు. యింకా ఆతనికి కోపం రాలేదు. పాపం కారడ అమానుకురాలు అని బాలిపడి చెయ్యి కడుక్కుని లోపలికి వెళ్ళిపోయాడు.

అంతే. మరునాటి వుదయం కారడ కని పించనేలేదు. ఏపని కొవలసి వచ్చినా మరదలు పిల్ల తెతక్కలాడుతూ తయారయ్యేది. చిరం జీవికి చెడ్డ విసుగు కలిగేది.

ఆ రోజు మధ్యాహ్నం వసంత కాఫీ తెచ్చి నప్పుడు “మీ అక్కయ్య తెచ్చియియ్యలేదా?” అని అడిగాడు.

“ఏమో. యివ్వనండి” అందిమూతిపివ్వుతూ ఆ పిల్ల.

“అలాగా? ఏం?”

“కోపం వచ్చింది కాబోలు. నాకేం తెలుసు. అన్నీ నన్నే యిచ్చి రమ్మంది.”

“అవిడగారికి ఏమొచ్చిందేమిటి? నీతో ఏమయినా చెప్పిందా?” అని అడిగాడు కాంతి గానీ.

“ఏమో బావా. నాతోం ఏం చెప్పలేదు” అని వెళ్ళిపోయింది.

“సరే” అనుకున్నాడు చిరంజీవి. అతని కిష్టం బాగా మండింది. తన ఎవరికోసం వచ్చాడిక్కడికి. మరదలు పిల్లతో సరసా లాడటానికా? అత్త మామలతో కబుర్లు చెప్పటానికా? మరి అటువంటిది ఎందుకే కోప తాపాలు? నిజంగా చిరంజీవికి యిక్కడనుంచి వెళ్ళిపోవాలని యిద్ది వుట్టింది. కాని మామగారేమనడంతానో అనే భయంచేసి మరోరెండు రోజులు గడప దలిచాడు.

అయినా చిరంజీవికి యింకా ఆకాశాక్షాంతిగా చావలేదు. ఒకవేళ చీరనిమయినా వెడ్డిగుళ్ళో వుండేవోనని మళ్ళీ యింకోసారి వెదికాడు. అది వుంటేగా!

చిరంజీవి ఎలా అయితేనేం మరో చూడు రోజులు వెళ్ళుకొచ్చాడు. వెళ్ళుకొచ్చాడేగాని దిగులుగానే గడిపాడు. సరదాగా గడుపుదామని వస్తే యిలాగయితే దిగులెందుకు వుండను.

ఆరోజు భోజనాలు చేస్తుండగా యీ విషయం యెత్తాడు. మామగారు తెల్లబోయి “అదేమిటోయ్. నువ్వు పచ్చి నాలుగు రోజులే కదోయి. మరో నాలుగు రోజులు వుండవచ్చు” అన్నాడు.

“అబ్బే లేవండి. పరీక్షలు దగ్గర కొస్తున్నాయి. చదువుకోవాలి” అన్నాడు.

“అదేమిటి నాయనా? పెద్దపండుగ నిశ్చయంగా అయింది. అడ్డంలేనా?” అంది.

“చగవుకోవాలండీ. కష్టం” అని మెల్లిగా వసిగాడు చిరంజీవి.

మామగారు, అత్తగారు చేతనయినంతవరకూ ప్రతిమిలాడారు. పాపం వాళ్ళకి యీ తగాదా విషయం తెలియదు. వాళ్లు యెంత చెప్పినా చిరంజీవి అంగీకరించక ఆ సాయంత్రం ప్రయాణమై వెళ్ళటానికే నిశ్చయించుకున్నాడు.

ఈ సుభాషణ అంతా వింటున్న కారడ చలించలేదు. పోలేపోనియ్యి అనుకుంది. ఆమెకు నిజంగా అంత కోపంగా వుంది భర్తనుద. సావిత్రి భర్త ఆమెకి రిస్తువాచి కొనిచ్చాడు. చక్కగా వుంది. ఆమె అతి గర్వంగా చూపిస్తుంటే తనకెంత చిన్నతనం వేసింది?

ఆ సాయంత్రం చిరంజీవి ప్రయాణం కట్టాడు. అప్పుడు ఒకవేళ కారడ వచ్చి పలకరించినా పలకకూడ దనుకున్నాడు. మామగారు నేపనోదాకా వచ్చి దిగబెట్టి వెళ్ళాడు. చిరంజీవికి మండిపోయింది. ఆఖరికి వెళ్ళిపోతున్నప్పుడన్నా వచ్చి మాట్లాడించలేదని తెగని కోపంగా వుంది.

చిరంజీవి బండిలోంచి దిగంగానే తండ్రి ఆన్లక్ష్యపోయి “అదేమిటా అప్పుడే నిచ్చే కాని” అని అడిగాడు.

“ఎంట్లో బాగుండలేదు నాన్నా” అని గొణిగాడు చిరంజీవి.

ఇంట్లో ప్రవేశించగానే అందరూ అలానే ప్రశ్నించేసరికి చిరంజీవికి చిరాకు కట్గింది. గట్టిగా కంఠంకుని గుగళం గడిలోకి పోయాడు. అలాంటి తిరుపులు తీసే వున్నాయి కాని అందులోనే మోక్షం కనిపించలేదు. చిరంజీవి విస్తుపోయాడు. అతనికి ముందుకున ఒక విషయం గుర్తుకు వచ్చింది. ఒకవేళ తనవల్లనో తీసిందేమో. దానివల్లనో యివే పనులు. వెంటనే చెల్లెల్ని పిచాడు.

జానకి వచ్చింది “ఎందుకన్నగ్యా పిలిచావా” అంటూ.

“అవునుగాని యీ ఆలయరాణి నీర పెట్టాను. నువ్వుగాని తీశావా?” అని అడిగాడు.

“నాకేం తెలుసు? ఆలలు ఏదేమిటి?” అని అడిగింది జానకి.

“సరేలే. అవతలకినదు” అని కంఠంకున్నాడు.

మరునాడు ఆ బెడ్డింగంతా సర్దుకుంటున్నాడు చిరంజీవి. పరుపు అడుగునుంచి ఏదో తళుక్కుమని తొంగి చూసింది. కోపంతో బయటికి లాగి చూశాడు. తను భార్యకోసం ముప్పై అయిదురూపాయలు పెట్టి కొన్నిచీర. తననో కూడా అత్తవారింటికి వెళ్లి మళ్ళీ తనతోనే వచ్చేసింది.

# ఆటల పాటలు

దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి

పాట మానవుడికి మహా సహజంగా వస్తుంది.

పాటలేని బ్రతుకులేదు. బ్రతుకుదారి పొడుగునా, అక్కడ ఒక చెట్టులాగా-ఇక్కడ ఒక ఏరులాగా పాట తగుల్తూనే ఉంటుంది. పాట వ్రేనుంది తెచ్చిపెట్టుకున్నది కాదు. లోపలనుంచి ఉదికిసిబికి ఉరలి ఉరలినచ్చేది. బ్రతుకులో పాటకోసం మనం ఎదురు చూడం. అనుకోకుండా వచ్చే ఆలిఫి ఎటిది. పాట, ఊర, పొరుగు, పంట, ఉల్లాసము, ఉత్సాహము-ఎన్నో అపుకుండా మానవుని బ్రతుకులో ఈ పాట. మొట్ట మొదట మానవులెవ్వరో ఆక్షమ్ ఈవ్-అలి కర్తవులో-ఎవ్వరో పాటతోలే ఈ లోకమున ప్రారంభించి ఉంటారు.

దేశసౌఖ్యం దేశరక్షణ బాతుల మానవులున్నారు. వాళ్ళలో ప్రేమ పురుషులున్నారు. వాళ్ళలో పాపము పిన్నలూ, పెద్దలూ ముగుసుకుంటున్నారు. వాళ్ళకు పండుగలూచ్చాయి పబ్లికలూచ్చాయి, కష్టాలూచ్చాయి. సుఖాలూచ్చాయి. దయలూ, సంఘోషలూ, బోగాలు, మృత్యువులు, కరువులు, పాటకాలు, పెట్టిళ్ళ వియోగాలుఅన్ని అనుభవాలూ వచ్చివుంటాయి. ప్రశ్ననుభవం పాట అయింది. మరి మానవ హృదయం ఎక్కడినా ఎప్పటికైనా ఎప్పుడూ ఒక్కటే. తల్లి పిల్లలూ, ప్రేమనీ ప్రియులూ, పేద వాళ్ళూ, యుద్ధ వీరులూ-ఎప్పటికప్పుడు పాడుకుంటూ తమ కార్యకలాపాలలో పడిపోతూ వచ్చారు! ఈ పాటలో ఎంత జీవం ఉందంటే, నోటానోటా పడి, అందలమీద ప్రసూనం చేస్తూ ఎన్నోనే ఉన్నాయిగాని ఆరిపోవడంలేదు, ఇంకిపోవడంలేదు. మధ్యనుధ్య ఎప్పటి కప్పుడు క్రొత్త క్రొత్తవి పుట్టుకుంటూ వస్తున్నాయి.

మన తెలుగు ప్రజలపై అట్లాంటి పాటలున్నాయి. వాటిలో తల్లి పిల్లల పాట లోకరకం. మళ్ళీ వాటిలో జోలపాటలు ఒకరకం.

ద్రెటి వారం వాటిగురించి చదివారు. ఇప్పుడు పిల్లల ఆటల పాటలనుగూర్చి నాలుగుమాటలు.

ఈ ఆటల పాటలు మళ్ళీ దేశరక్షణ ఉన్నాయి. తల్లులు పిల్లల ఆటల్ని గూర్చి పాడేవి, అదే పిల్లలు పాడేవి, మొగపిల్లలు కొంచెం పెరిగిన పిల్లలు పాడేవి.

వీటిలో పిల్లలు పాడేవి మహా చల్లగా తీయగా ఉంటాయి. మొట్టమొదటి పాట—

విద్యం విద్యం విద్యం విద్యం  
విద్యం చేస్తే విద్యం చేస్తే  
తప్పు చేస్తే తప్పు చేస్తే  
మళ్ళీ చేస్తే మళ్ళీ చేస్తే

ఈ పాటలో విద్య పట్టి చంటిపాప. ప్రాణ పాపను నిలబెట్టం నేర్పుతుంది తల్లి. మెగుస్తున్న కళ్ళలో చిరునవ్వుతో చావిన చేతులతో తన బోజినోరు పెప్పి కిలీల నవ్వుతూ చిరుకు మేనునో బిడ్డ. యీ పాటలో సాహిత్యం ఉన్నాయి.

తల్లి చల్ల చేసుకుంటుంది. పిల్లకూడా చేస్తూ నంటుంది. ఒక చిన్న కుంభాన్ని చూటి ఒక చిన్న తామూ కింద ఒక చిన్న లక్కపిడతా-పాట బహుళా తల్లి పాడుతుంది.

చల్ల చెయ్యి గొల్లభామ  
సందిట దండలు కదిలేను  
వెన్న చెయ్యి అమ్మాయి  
వెండి మరుగులు కదిలేను  
పాలు తాగు అబ్బాయి  
పమిడి మరుగులు కదిలేను

ఇంకలో చల్లచేనే బిడ్డ ఇసుకలోకి నడిచి మళ్ళీ అక్కడ ఆడుకుంటుంది.

ఇసుకలో ఆడేటి కనుమ నిరిబాల  
అబాల పేరేమి అనవాలేమి  
అనవాలు అంబరస పేరు బాలయ్య

అని పాపను గర్వంగా తల్లి పాడుతుంది.

పాప మరొకప్పుడు పెరుగుతాడు. పక్కచక్కనే అతే పాప ముంగిటిదాకా నడుస్తాడు. అక్కడి నుంచి పండిరి దాకానూ, వాకిటి దాకానూ, తల్లి ఎలా సంతోషిస్తుందో వివరించి, ఆమెకు ముదిరం ముగగదా మూమిడిలోటూ కనిపిస్తాయి.

ముత్రముల బాలయ్య ముంగి టాడంగ ముంతి మూమిడంత ముసిరి చిలకాలు పగడముల బాలయ్య పండిటాడంగ పండు మూమిడంత భ్రమసె చిలకాలు వజ్రముల బాలయ్య వాకి టాడంగ నట్టి మూమిడంత వచ్చే చిలకాలు.

పాప పెరిగి అబ్బాయి అయ్యేడు. ఇంటి పక్కన బోటగా తంకేటి చెట్టుండ అడుగుదుకు వెడతాడు. చెట్టుకు కట్టిన ఉయ్యాలలో ఊసెగురు వెడతాడు. తల్లి మనస్సు కొంచెం తలదీల్లుతుంది. కాని తన పనులకి అడ్డురాకుండా తానే అబ్బాయిని పంపిం దేమో. అయినా భయపడుతుంది. అయినా నెమ్మది తెచ్చుకుంటుంది.

తంకేటి చెట్టుకే తూగు టుయ్యాల, ఉయ్యాల పట్టుక తంకేటి బాలయ్య తంకేటి చెట్టుండ వంగి అడవచ్చే హంసలు కొయ్యలు అని లక్షణాలు చిలకలు పాపురాలు కిలెల వేలు క్రిరాము డుండంగ మనకేటి భయమే హనుమంతు డుండంగ మనకేటి భయమే

పక్కనీళ్లలో ఉన్న పుట్టింటికీ తల్లి అబ్బాయిని పంపిస్తుంది. తన కింద్రో తన కొడుకు అడుగుంటాట్ట. తాతకి మనమడివీడ వల్ల మాలిన ఇష్టం. తాతా మనమూ కలిసి ఎలా అడుగుంటాలో భావించుకుంటుంది. ఈ దృశ్యం అబ్బాయి సాటి పిల్లలతో అడుగున్నప్పటి దృశ్యంకన్నా తల్లికి ఎక్కువ అనందం ఇస్తుంది. వాళ్ళతో అడగేవద్దు. తాతతోనే అడుకో అంటుంది. అప్పుడు సాటి పిల్లలు చిన్న బోతా రుట. ఏమి గర్వం తల్లికి.

తాతగారి యింట్లో తా నాడబోయే తాతతో తానాడు తండ్రి అబ్బాయి శ్రీ మద్దికాయలు శ్రీ లలాటాలు

చిక్కలు ఏమనెను చిన్న బోయేను హంసలు ఏమనెను హడలిపోయేను హంసలతో ఎనమంతు అడగే వాడు

శ్రీ మద్దికాయలు శ్రీ లలాటాలు అటలు కాబోలు. ఇట్లాంటివి తల్లులు పాతే పాటలు ఎన్నో ఉన్నాయి.

ఇక్కడి నుంచి పిల్లలు ఇంకా పెరుగు తారు. ఇదివరకు తల్లి నీడలోనే ఆడుతారు. ఇదివరకు పడకుండా, కియపడకుండా, తల్లి కొంగు వాళ్ళకు పెద్దప్రాపు. తల్లి చూపుమేర దాటరు. ఇప్పుడో అప్పు అక్కడో యీదానిలో సావాసాలు వచ్చిపడ్డాయి. తన అనవరం లేకుండా అబ్బాయి స్వయంశ్రుద్దై త్రొత్త అటగాళ్ళతో పోయినప్పుడు తల్లి మొదట అనూయ పడుతుందో, దాన పడు తుందో, పాపం కని ఏం వ్రాస్తాడో తెలు సునా?

కొండవాగులు చేతులవంటి తంకారెత్తుతూ చిరునవ్వులవంటి నరుగులు మెప్పిస్తూ నవ్వుల వంటి కలకలతో ముగుసు పోతూఉంటాయి. వెళ్ళి ఒక్కసారైనా తిరిగి చూడవు కొండ గంభీరంగా నిశ్చలంగా ఒక్కడే ఉండి వారు బోనికి అనవరమైనప్పుడు అయ్యం పంపిస్తూ అట్లాగే మూస్తూ నిలబడిపోయి ఉంటుందిట. కొండ వద్దో, తిండ్రో. వారు బిడ్డలు.

ఇంటి ముగు వాళ్ళతో అబ్బాయి అయ్యాయి ఇరుగు సొరుగు పిల్లలతో ఆడు కుంటున్నారు. తలాతలా తిరుగుతూనే కొంచెం ముందుకు వంగి గుంపుగా నిలబడి ఒకరి గోర్లు ఒకరికి చూపించుకుంటూ.

చిప్పిగోళ్లు చిప్పిగోళ్లు సీసాయిగోళ్లు మా తాత గోళ్లు ముదాప రాళ్లు

అని ఒకరికొకరు ఎకనక్కలాడుకుంటు న్నారు. ఇంతలో అబ్బాయి పెరిగిపోతాడు. ఆకాశంవీడ తెల్ల కొంగుబాగు శ్రుంచి పొర వేసిన మల్లెపువ్వు దండలాకనిపిస్తుంది. చటా లన చేతులు పైకెత్తి అంతకన్న పైకి నవ్వులి లేత గొంతు నెత్తికొంగా-కొంగా నా పాత గోళ్లు పుచ్చుకొని నీ కొత్త గోళ్లు ఇయ్య- అంటాడు. అప్పుడు అందరూ కలిసి కొంగల్ని అడుగుతారు. అదిగి మళ్ళీ గుంపులో కూడి

తలలు వంచుకొని వేలి గోళ్లు చూసుకుంటారు. ఎర్రని గోళ్ళమీద తెల్లని చిరు చంద్రవంకల్ని చూసుకొని కొంగ ఇచ్చిన వరానికి ఉప్పొంగి పోతారు.

తరవాత అబ్బాయిలూ అమ్మాయిలూ విడి పోతారు. రంగురంగుల చిన్న పరికిణీలు లేక పావదాలూ పైన నిట్టి రవికలూ లేక జాబ్బాలూ సగం చెక్కిళ్ళమీద పాకుకుపోయిన కాటుక మచ్చలూ. ఊగే నాకాలూ, తూగే జడ కుచ్చలూ, పాచలకు పరిపోయే గంతులూ గంతులకు సరిపోయే గజ్జలపీ గాజులపీ రవ భులూ-ఆడపిల్లల మచ్చుచక్క లాడుకుంటారు. వెనక్కి నుండు పిచ్చి చేతులమీద మరొకరి చేతులు తప్పేటట్లుగా నాకిస్తూ,-

చెన్నులెక్క చాగడేసి మొగ్గ  
అల్లు పావురంగ అరగించంగ  
ముత్యాల చెన్ను చెక్క ముగ్గులెట్టంగ  
రత్నాల ముక్కచెక్క రంగులెయ్యంగ  
పగడాని చెన్ను చెక్క పందిరెయ్యంగ

అక్కడ అబ్బాయిల ఆటలు దాగుడు మూచీలు, గోళ్ళక్కాయలూ గోటిబిళ్ళలూ- వీటికి పాటలు శివ ఇలి పాటలక్కరలేనంత పెంకి ఆటలు కావు మళ్ళీ అక్కడ అమ్మాయిలు జంటలుగా విడిపోతారు. ఒకరి కొకరు ఎదురుగా నిలబడతారు. కుడి చేస్తో కుడి చేతిని ఎడమ చేస్తో ఎడమ చేతిని పట్టు కుంటారు. ఒక్కొక్కరు తిరుగుతారు. మొదట మెల్లగా తరవాత గురుసుగా మరికొంత దూర సుగా మరి ఎడిగా ఎడిదిడిగా, చేతులు బిగియ పట్టుకొన్న బలంవల్ల వెనుకకు వెన్నులు విల్లు లాగ విరిచి పలమం గా గిరిగి రెండు ఇంద్ర ధనుస్సులు పెనవేసుకున్నట్లు అయిపోయి తిరుగుతూ,-

ఒప్పుత ఒప్పు ఒయ్యారి భామ

సన్న బిన్న చాయ పప్పు

అంటూ పాడతారు. అప్పుడు వాకిలి వాకిలి అంతా హోరుగానిలో పోసిపోయే పూత తలలతోడి వనంలాగ ఉంటుంది.

ఎండ వేళల పిల్లలు యెగర కూడదు. గెంతకూడదు అమ్మ ఒప్పుకోదు. వాకిలిదాటి చీపుల్లోకి వాడల్లోకి పోకూడదు. అప్పుడు

అబ్బాయి అమ్మాయి కలిసి బొమ్మరిల్లు ఆట ఆడుకుంటారు. అమ్మాయి బొమ్మరిల్లు పేకల తోనూ చెక్కల తోనూ కడతానంటుంది. అబ్బాయి మన్నుతోనూ పుల్లలతోనూ కడతా నంటాడు. ఏదో ఒక ఇల్లు కడతారు. ఒక్కొక్కప్పుడు ఆ యింటిమీద ఒక చిన్న కొమ్మను ఓరగా నిలబెట్టి ఆ యింటిని చెట్టుంద యింటిని చేస్తారు. ఆ యింట్లో కొన్ని బొమ్మలు పెడ తారు. చందన పు బొమ్మలూ, తాటాకు బొమ్మలూ, ఆడ బొమ్మకు పీక, రవికా బొట్టూ కాటికా, నగలూ, నాకాలూ పెడతారు. మగ బొమ్మకు పంచ, కండువా, మీసమూ. పెద్ద బొమ్మలు అమ్మా నాన్నా చిన్న బొమ్మలు అన్నా చెట్టే. ఒక్కొక్కప్పుడు ఈ అమ్మాయి కపు సంసారంలోనికి వానా, మానా అత్తా, తాతా కూడా వస్తారు. ఈ బొమ్మ రింటి చుట్టూ కూర్చుని తాము దినదినమూ వింటూ ఉన్న కష్టసుఖాలు ఆ బొమ్మల సంసారానికి అంటకట్టి హాయిగా వెలుగు బిడ్డలు ఎలా పాడు కుంటానో చూడండి.

చిట్టిచిట్టి ముత్యాలు  
చెట్టాకింద పోసీ  
పుట్టా మన్నా తెచ్చి  
బొమ్మరిల్లు కట్టి  
బొమ్మరిల్లు బిడ్డని కంటే  
బిడ్డ తలకీ నూనె లేమా  
మామ తలకీ మడ్డీ లేమా  
నీ తలకీ నూనె లేమా

నా తలకీ నెయ్యి లేమా  
ఆల్లా వారింటికి చల్లకెడిలే  
అల్లవారి ముక్క భాయియ్యమంటే  
కొళ్ళ గజ్జలు నావి ఘులుమంటే

అని పాడుతూ తుది చరణం ఎచ్చేటప్పటికే ఘులుమని గంతులెయ్యాలి. ఇంతలో అబ్బాయి వంకర టింకరగాచేసిన తాటాకుబొమ్మ చేతిలో ఆడిస్తూ చెల్లెల్లో ఆ కక్కనో ఎకసక్కే లాడుతూ పాడుతూ వస్తాడు. ఏమని?

ఆడతారీ బొమ్మ పాడతారీ బొమ్మ  
నక్కేరు చెట్టుకింద బొక్కేరు బొమ్మ  
తోలు ముక్క ఉన్న తెలిక్క బొమ్మ  
బొమ్మ బొమ్మ బొమ్మ బొమ్మ



అప్పుడు అమ్మాయికి కోపంవచ్చి దూరంగా  
 జూర్పుంటుంది. అబ్బాయి ఊరుకుంటాడా?  
 ఒంటిపిల్లి రాకా సాకవోట  
 ఇద్దరు ముగ్గురు ఒకవోట  
 అని చెప్తాడు. అందరూ కిలకిల నవ్వి మళ్ళీ  
 కలుసుకుంటారు.

కాని కొంటే అబ్బాయికి కూడా బుద్ధివచ్చే  
 అటలూ పాటలూ ఉన్నాయి. మగరాజుని  
 గదా అని అటల్లో గోదా కొమ్మూ ఎక్కి  
 పడితే ఏ ను వుతుంది? కాలు విరుగుతుంది.  
 అప్పుడు అమ్మాయి కనుక నాటివేస్తుంది. పాపం  
 మందేస్తుంది.

కొండవీచ వెండి గిన్నె  
 కొక్కిరాజు కాలు విరిచి  
 దానికేం మందు  
 వేపాకు చేదు  
 వెల్లుల్లి గడ్డ  
 నోరాయ బొట్టు  
 నూటొక్క ధాన.

అని పాడతూ అన్న కేసి ఓరగా చూస్తూ ఇకి  
 లిస్తుంది.

ఎంకకేళ అమ్మ బిల్లూ కలిసి ఆడే అట  
 కాళ్ళ గడ్డ అట. ఎంకగా పిల్లలందరూ రెండు  
 కాళ్ళూ చాచి కూళ్ళోడం పాటలో ఒక్కొక్క  
 చరణం ఒక్కొక్కొక్క కాలికి చొప్పున పాడుతూ  
 తుది చరణం ఏ కా? మీదకి వస్తే ఆ కాలు  
 ముడుచుకోవటం. రెండు కాళ్ళు ముడుచుకున్న  
 వాళ్ళు పండిపోవడం, కాలు మిగిలి పోయిన  
 వాళ్ళు దొంగ కావడం-ఇది అట. తల్లికి చాలా  
 మంది పిల్లలు ఉంటే ఈ అట సరదాగా  
 ఉంటుంది. ఒక్కొక్కరి బిడ్డనున్నతప్పే ఆడుతుంటే  
 అమ్మే అస్తమానం దొంగ అవుతుంది, తప్పుడు.

కొళ్ళ గడ్డ  
 కంకొణమ్మ  
 వేగు చుక్కా  
 వెలగ మొగ్గా  
 మొగ్గ కాదు  
 మోటుకు నీరు  
 నీరూ కాదు  
 నిమ్మూ కాదు  
 కాయ కాదు

వాయింటి కూరా

కూరా కొడు  
 గుమ్మిడి పెట్టి  
 పెట్టి కాదు  
 చేమల మట్టా  
 మట్టా కాదు  
 మామిడి పిండె  
 పిందే కాదు  
 పీకల మీసం  
 ఆటి పం డరటిపం డమ్మన్న ముద్ద  
 ఏదూ జోమా వియ్యపరాలీ  
 కేలు దీనీ గట్టున పెట్టా.

కూర్చుని ఆడే అటలూ ఏడుగుడు నుంచం  
 ఒకటి. దీనిలో అబ్బాయికి పైచేయి. కొంచెం  
 మోటాట.

గుడుగుడు కుంచం  
 గుండారాం  
 పానుల పట్నం  
 పడగా రాగం  
 గూర్లూ రూపాయి  
 నీ మొగుడు సిపాయి  
 కత్తెయ్యనా నీ నన్నా  
 వేన్నీల్లా చన్నీల్లా?

కత్తి అంటే నరికినట్లు. నాడతాడు. బాబ్బ  
 అంటే గుడ్డు గడ్డ తాడు. వేన్నీల్లాంటే తొడ  
 పాయసం పెడతాడు. చన్నీల్లాంటే చల్లగా  
 గిల్లుతాడు. మోటు వేపం. అన్నింటి కన్న  
 అన్నయ్యం వేనేదీమో? వెలుసునా? గూర్లూ  
 గూపాయి నీమొగుడు సిపాయి అన్న మాటలు.  
 ఎంచక్కా చంకలు ధాటిస్తూ చెప్పి కేసి చూస్తూ  
 అంటాడు. అప్పుడు అమ్మాయికి సిగ్గు కోపాలు  
 వస్తాయి.

కాని గచ్చకాయల అటల్లో అన్నమీద  
 పగ తీర్చుకొంటుంది. తానేమో అయిదు గచ్చ  
 కాయలూ ఒక్క ఊపులో ఎగలేసి దూసేసి  
 పట్టుకొంటుంది. వాడి చేతిలో రెండు మిగిలి  
 పోతాయి. రెండెగిరి పోతాయి. ఈ గచ్చ  
 కాయల పాట మహా చురుగ్గా పాడుతుంది  
 అమ్మాయి. పాటలో మాట అటా గచ్చ  
 కాయల మోలూ కలిసిపోయిన సందడిలో ఆ  
 మాటలు చాలా వింతరూపాలు పొందుతాయి.

ఒక్కో ఓ చెలిమి  
రెండు రోగిగూ  
మాదూ మచ్చలకా  
వాలగు నందన్నా  
ఏగుం చిటిగొలుమా  
ఆరుం దారాలా  
ఏడవ భేటిలూ  
ఎనమన మనమందా  
తొంబా నోమచ్చు  
పాలిక పట్టెదా  
పడమట గడిచిలకా  
కన్న రెండాగా  
కాకి కరకంచా  
పిచ్చికి బీరంచా  
అమ్మకు బొమ్మంచా  
నీకు కుళ్లుగుడ్డా  
నాకు పట్టంచు.

“నీకు కుళ్లు గుడ్డా” అంటే అన్నయ్య కన్న  
మాట. ఈ ఆటలో అన్నయ్య సున్న, వట్టి  
గాడిద.

ఇలాగ ఎన్ని ఆటల పాటలున్నాయి.  
ప్రాద్దుట, మధ్యాహ్నం, సాయంకాలంపాడేవి.  
పెళ్లిళ్లలో పిల్లలు చాలమంది చేరతారు. కనుక  
పెళ్లి పందిరి క్రింద ఎన్నిరకాల ఆటలయినా  
ఆడతారు. పందిరి గాటాలలో ఒక్కొక్కటి  
ఒక్కొక్కరు పట్టుకుని, చల్లో ఆయ్యా చల్లో-  
అని ఆడే కొలఱు స్థానాలఆట ముఖ్యమైనది. దీనికి  
పాటలేదు. రాతిళ్లు వెన్నెల వత్తి ఆట. దీనికి  
పాటలేదు. ఇక అట్లొద్దివాడు ఉదయం ఆలవి  
కొవన్ని ఆటలు. నెల్లవారగట్ట లేవడం, లేవని  
వాళ్లు-వీధిలో అట్లత్తోయ్ అని కేక విని  
అదరిపడి కూర్చోవడం, ఉల్లిపాయ పులుసూ  
అన్నమా తినడం వీధిలోకి ఒక గంతుగంతడం  
గంతులూ అట్లత్తోయ్ ఆరట్తోయ్, ముడి  
పప్పాయ్, మూడట్లోయ్ అని కేక వేయడం,  
ఆడబిడ్డ అయ్యాయిల గంపులో చేరడం, మగ  
బిడ్డ అబ్బాయిల నూటంలో దూకడం ఇంక  
కన్నా తెనుగునాటి బిడ్డకు ఆనందమిచ్చే ఆటల  
వేళలేదు. అబ్బాయిల ఆటలూ పాటలూ వేరు.  
కొన్ని పాటలలో కొంత ముదురు పాకం, మగ  
తనం, కరుణా కనబడతాయి. ఈ చరణాలు

మారుతూవస్తాయి పాడేటప్పడు గంపు చేరు  
కున్న స్థలాన్ని బట్టి.

ఇంకలో ఆడపిల్లల జట్టు ఒక పెద్ద ఇంటి  
ముంగిట చేరుతుంది. 44 జట్టులో ఒక్కొక్క  
చిన్న ఆ బ్బా ౫౫ కూడా వడుమ వడుమ  
ఉంటాడు జట్టంతా రెండు గంపులు అవు  
తుంది. ఒక్కొక్క గంపే పంక్తిలాగ పరుమ  
కుంటుంది. ఒక పంక్తి ఆడపెళ్లి వారిది, ఒకటి  
మగ పెళ్లి వారిది.

మగ పెళ్లివారు ఒక అడుగు ముందుకు  
వేస్తారు. “బుజబుజ లేకుం పిల్లందా? బుజ్జా  
లేకుం పిల్లందా? సామీ దండం పిల్లందా?  
స్వారాజ్య మొచ్చే పిల్లందా” అని పాడుతూ  
అడుగుతారు. అడిగి వెనక్కి వెడతారు. ఆడ  
పెళ్లివారు ఆ పాటతోనే పిల్లందీ అని కలిసి  
ముందుకు వచ్చి చెస్తారు. చెప్పి వెనక్కి వెడ  
తారు. అలాగే పిల్లకి ఎన్నేళ్లు అని, ఏంకట్టుం  
ఇస్తారనీ, ఏం లాంఛనాలు తీరుస్తారనీ, ఏం  
నిగలూ నాణ్యాలూ పెడతారనీ, పాటల్తోనే  
అడగటం జవాబు చెప్పడమూను చివర్ని మగ  
పెళ్లివారు సంతృప్తి పడతారు. పిల్లని తెమ్మం  
టారు. అప్పుడాడు పెళ్లివాడేమంటారు?

చింత చెట్టూ కింద చెప్పల్ని విడిచి  
తాటి చెట్టూ కింద దండుగా విడిచి  
నోటమ్మ పిల్ల నిస్తానంటే  
దోచుకుసాం డక్కల్లారా  
లోడుకుసాం డక్కల్లారా.

అంటారు.

మగపెళ్లి వారికి కష్టంగా ఉంటాయా  
మాటలు.

దోచుకు పోయేటందుకు దొంగవారామా?

పారిపోయేటందుకు పగలవారామా?

పంపలే మా యింటికి పెద్ద మరదల్ని.

అంటారు. అప్పుడు అంతరూ ప్రసన్ను అవు  
తారు.

పెళ్లి అవుతుంది.

పెళ్లి అయ్యాక ఏమంది? మళ్ళీ ఆమ్మాయి  
మళ్ళీ తెనుగుతల్లి అయి జోలలు పాడుతుంది.  
అబ్బాయి పెద్ద పెద్ద రంగాల్లో పడి పెద్దకోతి  
కొమ్మమ్మలూ, పెద్దచెడుగులూ, పెద్ద ఉప్పట్లూ  
ఆడతాడు.

# నేను = నువ్వు = అతను

హింసాయాం నించి దిగి వచ్చి సిద్ధుడూ  
సింహాద్రి కాలినడకతో భారతదేశంలో  
సంచరించేస్తున్నాడు. సిద్ధుడు సంకల్ప సిద్ధుడు.  
సర్వ విషయాలూ సాంగోపాంగంగా ఎరిగిన  
వాడు. సింహాద్రి అతని నచ్చిన మిత్రుడు, తోడు  
నీడ, సహవాసి.

సహజసంపద ఐన ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని  
విస్ఫోలక శత్రులతో అవలోకిస్తూ కాలి నడక  
కన సంచరిస్తున్న సిద్ధుడూ, సింహాద్రి ఒక నదీ  
తీరానికి చేరుకున్నాడు. తీరాన గల ఒక గుడిలో  
బస ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. అన్నం ఎందుకు  
ని భోజనంచేసి మళ్ళీ బయలుదేరాలి. సింహాద్రి  
సరదాగల వనిపి. ఈలోగా చుట్టుపక్కల  
ఉన్న అడవిలోకి వెళ్ళిరావాలని  
సింతించడతనికి. సింహాద్రి తిత్సం **“హితక్రీ”**  
తెలిసిన సిద్ధుడు “సరే” నన్నాడు.

సందాగా తిరగటానికి వెడితే సింహాద్రి  
యెప్పుడూ ఊరికే తిరిగిరాడు. వింత విషయం  
ఏదో తెలుసుకు తీరాలి. పరుగుపరుగున ఎప్పున్న  
సింహాద్రిని చూసి ఏదో విశేషం ఉందని అప్పుడే  
అనుకున్నాడు సిద్ధుడు.

“గురువు గారూ”

“ఏమిటి?” అడిగాడు సిద్ధుడు చిరునవ్వుతో.

“ఒక చిన్న సందేహం.”

“ఊరి.”

“అడవిలో ఓచెట్టు బోవెమీద యెవరో  
కొన్ని అక్షరాలు చెక్కారు.”

“అందులో కొత్తేముంది?”

“ఆ అక్షరాల ఆరంభాను బోధపడలేదు.”

“ఏమిటా అక్షరాలు?”

“నేను = నువ్వు = అతను.

ఇదే సూత్రం

విప్లవోత్సవం - ఈ వృత్తాంతం సవిస్తరంగా  
చెప్పండి.”

సిద్ధుడు మందహాసం చేశాడు. సింహాద్రి  
శ్రద్ధగా చూచున్నాడు. తేజోవంతమైన కళ్ళని  
సిద్ధుడు ఆకాశంవైపుకి తిప్పాడు. అకస్మాత్ ప్రసా

రంచేసే వెలుగువైపు చూస్తూ, సింహాద్రి ఊగిసా  
తుండగా సిద్ధుడు చెబుతున్నాడు.

(కథా ప్రారంభము)

“సింహాద్రి, భారతదేశంలో ప్రబలంగా  
ఉన్న దుర్భరమైన ఆర్థికపరిస్థితి నీకు తెలుసు.  
కాలేకడపుతో పనిచేస్తున్న గుమాస్తా! ఉన్న  
ట్టుండి బతుకుమీద ఏవీంపు కలిగింది. రాసే  
కలం శిలమీదకొట్టి అక్షిసునించి బయటపడి  
కాళ్ళు తీసుకుపోయిన దారిని పోతున్నాడు.  
ఊరిబయటి కొచ్చేశాడు. రోడ్డుపక్క పొలంలో  
పని చేస్తున్న గైతు అతన్ని చూశాడు.”

“ఏమండీ ఇవారే అక్షిసులేదా ఏమిటి?”

గుమాస్తా నిర్లక్ష్యంగా జవాబు చెప్పాడు.

“ఉంది.”

“నెలవు పెట్టారా?”

“ఉహూ..”

“అయితే మరి...”

“ఏమిటి?”

“ఇటు వెళుతున్నా రెండుకు?” అనుమా  
నంగా అడిగాడు గైతు.

“అక్షిసుకి వెళ్ళటం మొదలుకు?”

గైతుకు అంగం కాలేను.

“అంతే?”

“బరకటానికేనా?”

“అంతేగా, మరి”

“అది జరిగే పనిగా కనపడక పోలే?”

“వీరే అట్లా అంటే...”

“అందుకే ఇలా...”

“ఎక్కడికి?”

“ఎక్కడికో”

“అదేమిటి? మరి ఇంట్లో...”

“వంట్లో నల్లవ ఉన్నదాకా ప్రయత్నిం  
చాను. అంతే”

గుమాస్తా నిర్లక్ష్యంగా ముందుకు సాగి  
పోయాడు. గైతు ఆలోచనలో పడ్డాడు. నిశ్చ  
యించుకున్నాడు. కొడి అక్కడ పోకాడు.

“గుమాస్తాగారు” గట్టిగా పిలిచాడు.  
గుమాస్తా వెనక్కి తిరిగాడు. రైతు గబగబా  
వడిచాడు.

“ఎందుకు?”

“నేనూ వొస్తున్నా.”

“ఎక్కడికి?”

“ఎక్కడికో.”

“ఎందుకూ?”

“మీరెందుకూ?”

గుమాస్తా ఒక తుణుం రైతు ముఖంలోకి  
చూశాడు.

“అందుకేనా?”

“అవును.”

ఇద్దరూ నడుస్తున్నారు. ఊరి కనుమూపు  
మేరదాకా వెళ్ళారు. ఒక శ్రామికుడు ఎండిన  
చెట్టును ఎరుకుతున్నాడు. రైతు ను పలక  
రించాడు.

“ఎక్కడికి?”

“ఓమా.”

శ్రామికుడికి ఆశ్చర్యం వేసింది.

“అదేమిటి?” అడిగాడు.

“కాళ్లు ఎక్కడికి తీసుకుపోతే అక్కడికి”

ఏవో జరిగిందనుకున్నాడు శ్రామికుడు.

“ఏమిటి వేదాంతం?”

“అంతకంటే చేసేదేముంది?”

“పాలం పోలే?”

“పాలంలో ఏముంది?”

“ఇట్లా మాట్లాడుతున్నావు, ఏమయిం  
దేమిటి?”

“పైరుకింది మట్టేగా మనది. పొరపాటు,  
అడీ మనదికాదు” వినిపించుకోకుండా అన్నా  
డు రైతు.

“అయితే?”

“దొక్కలాడని కాడికి రెక్కలాడట  
మొందునా?”

“ఇంట్లో వాళ్ళు?”

“నేనున్నా ఒకటే, లేకపోయినా ఒకటే”

“మరి ఇటెందాకా?”

“ప్రాణం వుండేదాకా.”

“అయి” గుమాస్తాని చూపిస్తూ అడిగాడు  
శ్రామికుడు.

“అంతే”

శ్రామికుడి ఆలోచనలో పడ్డాడు.

“ఏమిటా ఆలోచన?” రైతు అడిగాడు.

శ్రామికుడు గొడ్డలి కింద పొరేశాడు.

“పద”

ముగ్గురూ బయలుదేరారు. నడిచి నడిచి  
అడవి చేరుకున్నారు వీకటి పడ్డది. అందరికీ  
అమితంగా ఆకలేస్తోంది.

“దొక్కలు దోలు వాయిస్తున్నయ్”  
అన్నాడు రైతు.

“అవంతేలే” అన్నాడు శ్రామికుడు.

“మామూలేగా, అరిసిపోయి అవే ఊరు  
కుంటాయిలే” అన్నాడు గుమాస్తా.

“ఒక్క చెట్టుకీ కాయ కనపడదేం ఖర్మం?”  
అపల సంసుల్లోంచి పడుకున్న వెన్నెలలో  
కాయలకోసం గాలిస్తున్నాడు రైతు.

“ఇవన్నీ మనుషులకే పనికిరాని చెట్లు.”

“అయ్యో, ఆ చిటాకొమ్మని ఏవో కాయ  
లున్నట్టున్నయ్” వెలికాడు శ్రామికుడు.

“ఆవెట్లా అందుతయ్?”

చెట్టు మొదలుచుట్టూ బొమ్మజెముడు పుట్ట!  
కాలుమోపి చెట్లెక్కటానికీ వీలేదు.

“నాకో ఉపాయం లోస్తోంది.” గుమాస్తా  
ఆలోచించాడు.

“ఏమిటది?”

“మనం ఒకళ్ళ బుజాలమీద ఒకళ్లు ఎక్కితే  
ఆ కాయల్ని అందుకోవచ్చు.”

“చిన్నప్పడు సర్కిన్ ఫీట్లుగాని చేశావేమి  
టయ్యా?” రైతు నవ్వాడు.

“పైసించి పడితే కింద ముళ్ళ పొదలోకే.  
మరి బాగా ఆలోచించాలి”.

“కానీండి, నించేస్తాం? అడవిచెట్లమధ్య ఏ  
పొదచాటునో ఓ కాయలుకానీ చెట్టు కని  
పిస్తే ఈ ఆకలిలో మళ్ళూ, గిళ్ళూ అడ్డురావు.  
హిందూమూర్తి రైతూ.”

రైతు కొట్లు ముడుచుకుని కూచున్నాడు.  
అతని బుజాలమీద శ్రామికుడూ, శ్రామికుడి  
బుజాలమీద గుమాస్తా కూచున్నారు. రైతు  
నెచ్చడిగా నుంచున్నాడు. శ్రామికుడు అతని  
బుజాలమీద నుంచున్నాడు. గుమాస్తా అతని  
బుజాలమీద నుంచుని కొమ్మ అంచుకున్నాడు.

ఇంత శ్రమపడ్డా అక్కడ ఉన్నది నాలుగు కాయలే.

ముగ్గురూ మూడు కాయలు తీసుకున్నారు. నాలుగో కాయ దగ్గర చేచీ వచ్చింది. అది ఎవరు తీసుకునేట్టు? సహజంగా ఎవరు ఎక్కువ శ్రమ పడ్డారో ప్రసక్తి వచ్చింది.

“ఇంత ఆలోచన అనవసరం. న్యాయ ప్రకారం అది నాకే రావాలి. పైసింది పడితే నా గతేమవుతుందో ఆలోచించారా? కింద ఉన్నవాళ్లు పడ్డా కాళ్లు విరగవు. ఏమంటావా? న్యాయమేనా?”

“గుమాస్తా గారూ, మీరు పడలేదంటే దానికి కారణం ఎవరు? నేను కాస్త, అట్టా, ఇట్టా అయితే మీరేమయి ఉండేవారు? కింద బుజాలమీద కాళ్లు మోపి నిలబట్టం అంటే మాటలనుకున్నా లేమిటి? ఆ కాయ నాదే.”

“మీడియూన్ శ్రావణ. భుజాలమీద ఇద్దర్నీ ఎక్కించుకు ఎముకలు విరిగిపోతున్న నాకే ఆ కాయ రావాలి. ఎముకగూడు తొలగితే నా గతేంకాను?”

“అసలు నేను లేకపోతే ఈ కాయలు కొయ్యటమే ఉండేది కాదుగా.” గుమాస్తా ఒక పట్టాన కాయ వొడులుకోవల్సి లేచి.

“నేను లేకపోతే ఎట్లా కోసేవాడేమిటి? అసలు కాయలు చూపించించెవరు?”

“ఎక్కువ కష్టపడ్డది నేను” గైతుకి కోపం వస్తోంది.

“జాగ్రత్తగా పట్టు నిలబెట్టింది నేను.”

“ఎక్కువ సాహసం చేసింది నేను.”

“ఇదిట్లా తేలేట్టు లేదులే” అన్నాడు గైతు కొంచెం దొర్లవ్వగా.

“ఎట్లా తెచ్చేమిటి?” శ్రామికుడి తీసిపోలేను.

“పోట్లాట ఎందుకు? న్యాయం చెబుతాను వివండి. దీన్ని మూడు సమభాగాలు చేద్దాం.”

“అమాశ్రం తెలివి నాకు లేకపోలేను. భాగాలు సమంగా ఎట్లా తెచ్చుకోయో అదాలో లించండి. చూటవంగానే సరా?”

“చూస్తావుగా” గుమాస్తా కాయ చేతిలో తీసుకున్నాడు. చేతుల్లో ఏవో కొలతలు వేశాడు. గైతుదగ్గర బాకు తీసుకున్నాడు. కాయ మూడు భాగాలైంది.

“ఏం?”

“శస్పాదియ్యా, బలే సమంగా కోసే వయ్యా.”

మూడుముక్కల బరువూ సుమారుగా తూచి గైతు ఆశ్చర్యపడ్డాడు.

“ఈ మాత్రం దానికి ఇంత రథసపడ్డాం. సరే, ఇక్కడెక్కడైనా నీళ్లు దొరుకుతాయేమో చూడాలి. ఇవి ఇప్పుడే తింటే దాహం వస్తుంది.”

“ఈ చెట్లెక్కి చూస్తాను.”

గైతు దగ్గరనుండి పై చెట్లెక్కి నాలుగు వైపులా పొరచాడూ. దూరంలో వెన్నెల్లో మెరుస్తూ వాగు ఒకటి కనిపించింది.

ముగ్గురూ వాగు చేరుకున్నారు. ఒడ్డు దగ్గరగా పోతే చిక్కంతా బుడదగా ఉన్నాయి.

“నువ్వలో ఆ రాళ్ళదగ్గర నీళ్లు వ్యర్థంగా ఉన్నాయి” అన్నాడు గుమాస్తా.

“మీరు ఈ తొచ్చేమిటి?”

“రాను. నీవు.”

“ఉండుం.”

“నాకొచ్చు” అన్నాడు శ్రామికుడు.

“మరి మాకు రెండు దొప్పల్లో నీళ్లు తెచ్చి పెడతావా?”

“లేవొచ్చు.”

“రెండు దొప్పలు చెయ్యగలవా, గైతూ?”

“అజెంత పని.”

భుజాలమీద గైతు రెండు దొప్పలు చేశాడు ఏవో అక్కల్లో.

శ్రామికుడు వెంటనే వెళ్లక ఎండిపోయాడు.

“ఏమిటి ఎండిపోస్తున్నావు?”

“ఈడ మొసళ్లుంటయ్యేమో?”

“ఉండవు లే.”

“ఎట్లా తెల్సో?”

“అర. ఇక్కడెందుకుంటయో?” ధీమాగా అన్నాడు గైతు.

“దిశిది నువ్వు కాదుగా.”

“ఉండవయ్యా, అంటే.”

“ఇక్కడ నీళ్లు లోతు లేదుగా ఇక్కడ ఉండవోయ్.” గుమాస్తా హామీ ఇచ్చాడు.

“ఏమో.”

“అయితే నువ్వనేదేమిటి?”

“ఇంత ధైర్యం చేసి, శ్రమ పడితే నాకేం వస్తది?”

“నీ భావమేమిటో స్పష్టంగా చెప్పరాను?”

“మీ ఇద్దరికీ నీళ్లు తెచ్చిపెడితే, ఆ రెండు ముక్కలూ నా కిస్తారా?”

“ఇద్దరికీ ఈత రాదనేగా నవ్విట్టా బేరం చెయ్యటం. సరే తీసుకో. పారెయ్యండి గుమాస్తాగారూ.”

“ఉరికే ఇస్తున్నారేంటి?”

క్రామికుడు ఆ రెండు ముక్కలూ తీసుకుని పంచ చివర కట్టి నీళ్లలో నడిచాడు, ఎగగట్టిన పంచతో. వాగు మధ్యదాకా వెళ్లి నీళ్లు ముంచు తుంటే పంచ ఓ గాయికి తగిలి, చీక ఉన్న ఆ గుడ్డ చిరిగి, అందులో కట్టి ఉన్న కొయ్య, ముక్కలూ నీళ్ల పాలయ్యాయి. వాటికోసం చేతులు చాచటం వ్యర్థం. ప్రవాహ వేంతో అప్పుడే అవి చాలా దూరం కొట్టుకుపోయాయి. చేసేది లేక వాళ్ళలో నీళ్లు ముంచుకుని క్రామి కుడు వొడ్లకు చేరుకున్నాడు. నీళ్లు పడి పంచంతా తిడిసి ముద్దయింది. అతని అవస్థ చూసి, రైతు గుమాస్తా వ్యసనపడ్డారు. “గురాజు దుఃఖానికి చేటు అని ఊరికే అన్నారా మన వాళ్ళు?” గుమాస్తా ఊరుకోలేక అన్నాడు. క్రామికుడికి నోచం వచ్చింది. తమ భాగాల్లో చెరికాస్తా వాళ్ళు క్రామికుడి కిచ్చారు. ఆకలి బాధ ఎక్కువగా ఉంటుంట్టే అతను మారు మాట్లాడకుండా ఆ ముక్కలు తీసుకున్నాడు. ముగ్గురూ తినబోతుండగా వెనకనుంచి ఓకక్కణ మైన స్వరం వినిపించింది.

“ఈ కాయలు కోసించావా?”

ముగ్గురూ ఉలిక్కిపడి వెనక్కి తిరిగి చూశారు. ఓక పెద్ద గంభీరాకొండ నుంచి వున్నాడు.

“ఈ కాయలు కోసించావని?” గంభీరంగా మళ్ళీ అడిగాడు అతను అధికార స్వరంతో. ముగ్గురికీ వచ్చి ఓ సారి వొళ్లు జలదరించింది.

“ఈ అడవి ఎవరిదో తెలుసా?”

ఒక్కసారిగా ముగ్గురికీ కాళ్ళనుల కథలు జ్ఞాపకమొచ్చాయి. మాట్లాడటానికి ఎవరికీ ధైర్యం చాలలేదు.

“మాట్లాడరే? ఎవరయ్యా, నువ్వేనా?”

రైతువైపు భీకరంగా చూశాడు అతను.

“కాదు” అత్రయత్నంగా ఆ న్నాడు రైతు.

“ఎవరు, ము?”

రైతు కళ్ళని గుమస్తా వైపు లిప్పాడు. గుమాస్తా పైప్రాణం పైనే పోయింది. రైతు తనని అలా బయట పడేస్తాడని అతను ఏకో కానా అనుకోలేదు. నిజానికి కోసింది తనే అయినా, అది ముగ్గురై ప్రయత్నంవల్లా జరిగిందే కాని తన ఒక్కడివల్లా కాదు. అయినప్పుడు “ఏజన్నీ అఫీసర్ గారికి తెలిస్తే జరిమానా, జైలు కష్ట పడాలి. మర్యాదగా అవి అక్కడ పడేసి వెళ్ళండి. ఇటుమంటి పనెప్పుడూ చెయ్య కండి. మాస్తే మర్యాదస్తులల్లే ఉన్నార.”

ఆ వ్యక్తి కొయ్యలతో సహా చేతులూ కలిసి పోయాడు. గుమాస్తా ప్రాణం కుదటపడ్డది. ఈ మాత్రం దానికి బయట పడ్డందుకు రైతుకి కొంచెం కష్టం వేసింది.

“మీరు నన్ను తుమించాలి. ప్రయత్న పూర్వకంగా నేను మిమ్మల్ని బయట పెట్టలేను. ఏమిటో అట్లా...”

“పరవాలేదులే, రైతూ. కాని జరిగిన సంగ తులు మాస్తుంటే నాకోవిషయం స్ఫురిస్తోంది.”

“ఏమిటది?”

“మన కిష్టలలో, దాంద్రాడికి కారణం ఎవరో కాదు. మన మే.”

“అంటే?”

“మనమీద, మన తోటివాళ్ళమీద మన కున్న దృక్పథాలే మన అభోగతికి కారణం. పంచుకునే సమయంలో కాయలు కొయ్యటా నికి నేను ఎక్కువ కారణమంటే నేను ఎక్కువ కారణమని పోట్లాడుకున్నాం. నిజానికి, ఆత్మ పరీక్ష చేసుకుంటే, ఎవరూ ఎక్కువ కాదు. కాయలకోసం అంతా చేతులు చాచాం. కాని ఆపదలో ఎవరికి వాళ్ళమే వెనక్కి తగ్గాలని చూశాం. నానట్టుకు నేను ఇది నామీదికి రాకుండా ఉంటే బావుంటుందని అనుకోక పోలేదు. ముగ్గురమూ ధైర్యంగా అతనికి జవాబు చెప్పలేకపోయాం. కాయలు కొయ్యటానికి నేనెంత కారణమో మీరెందరూ కూడా అంతే గదా, ముగ్గురం కలిసి ఆకలిబాధకి ఓర్వలేక

కోకామంటే, పరిస్థితులు ఏలా చెప్పగలిగితే, ఆ కాయలు మనకి దక్కి ఉండవచ్చు. అలా కాకుండా ఎవరికి వాళ్ళు తప్పించుకోవాలని చూశాం. మన ఇద్దరి అవహాన స్థితి చూసి ఇంకాక శ్రామికుడు అన్యాయంగా మన దగ్గర నుంచి లాభం పొందాలని చూశాడు. కాని ఆ పరిస్థితిలో మనలో ఎవరం ఉన్నా అలాగే చేసేవాళ్ళ మేరూ ననిపిస్తోంది నాకు. స్వార్థం అంతగా మనలో కరుణాబ్జుకు పోయింది. "అంతరి వ్యక్తి దగ్గిరించి మనం సాధ్యమైనంత ఎక్కువగా లాభం పొందాలి. మన దగ్గిరించి అంతరి వ్యక్తి సాధ్యమైనంత తక్కువగా లాభం పొందాలి! ఇది మనవారి నాంధ్య; మనకవల్లో అంతర్వాహినిగా ఉంటున్న కౌర్య కౌరవ సంబంధం మమ్మల్నో, నేనూ అంతే, నేనెవరో అతనూ అంతే నువ్వు. అతనూ, నేనూ అందరం సరికమాయలం, కష్టస్థులు. సరికమాయంగా అనుభవిద్దాం అని మనం తీరకగా కుద్ధిగా ఏనాడైతే అనుకుని తీరకగా పాడైతే తామూ ఆనోజునించే మనకు మంచి నోజులు పొందగలిగిస్తాయని ఘంటాపథంగా చెప్పవచ్చు." రైతూ, శ్రామికుడూ విన్నారు. "నిజం" అన్నారు.

"అయితే ఒక సందేహం" అన్నాడు రైతు. "ఏమిటి?"

"మన ముగ్గురం అట్లాగే ఉంటాం అనుకోండి. ప్రపంచం సంగతి?"

"మన ముగ్గురం ప్రపంచంలోని వ్యక్తులమే కాదు. మనం మానవాళికులం కాదు. నిజమే. కాని ప్రయత్నిస్తే మనములు మారటానికి ఎంతోకాలం పట్టదు. అది అలవికాని పని కాదు."

"అయితే ఏం చేద్దాం?" శ్రామికుడు అడిగాడు.

"ప్రచారం."

"ప్రచారం చెయ్యటానికి ఇదేమీ కొత్త సంగతి కాదుగా."

"నిజమే. కాని కళ్ళముందు కనపడేదాన్ని మనవాళ్ళు చూడరు. చూసినా బద్ధకంతో కళ్ళు మూసుకుంటారు. నిరాశతో, నిప్పుచాతో అసాధ్యం అనుకుని ఉరుకుంటారు."

"అయితే మళ్ళీ వెనక్కిపోదామంటారా?"

"అవును. ప్రచారం పారంభిద్దాం."

"మనకి మెరుగూ అవ్వే ఎవరిస్తారు?"

"మెకంజే గట్టిగా విసిపించేదేనా?"

"అవును."

"అయితే అదక్కలేదు. శేషరదినానంటే ఊరు మొత్తం పూరు మోగాల. అయితే ఎవని ఆరవాలో నాకు తెలీను."

"శేను చెబుతాగా" గుమాస్తా అన్నాడు.

"శేను గట్టిగా చెబితే మార్గములు కదలే వోళ్ళు కాను."

ముగ్గురూ లేచారు. దాదాపు అడవి చివర దాకా రానటంవల్ల ఆధాత్రీ క్క గ్రామంలో గడుపుదామని నిశ్చయించుకుని నడక పాసి చారు. కొంత దూరంలో ఓ కారు కనిపించింది. దగ్గిరికి వచ్చి చూస్తే అందులో మనుషులు ఎవరూలేరు.

"గవర్న మెంటోళ్ళ బండల్లేవుండి" అన్నాడు శ్రామికుడు.

"ఎట్లా?" రైతు అడిగాడు.

"ఆ సింహాలూ, చక్రం గవర్న మెంటు ముద్రంటా..."

"ఈ కారు చెడిపోయింది. ఈ బండ రాయికి కారు నట్టుంది" ముందునుంచి వారు పరీక్షిస్తూ గుమాస్తా అన్నాడు.

"మనదారిన మనం వెడదాం పదంజీ"

"బాగుపడుతుంటేమీ చూద్దాం. నాకు కారు విషయం కొంచెం తెలుసు. అయితే ఈ జంకరలు తియ్యాలి. చెయ్యి చేసుకుంటావా?" శ్రామికుణ్ణి చూస్తూ అన్నాడు గుమాస్తా. ఆ నిశ్చితో, నిశ్శబ్దంగా ఉన్న ఆ అడవిలో, సమ్మెట ధ్వజాలు చెలరేగాయి.

కారు బాగుపడ్డది. డ్రైవింగ్ శేర్షకున్న గుమాస్తా స్టీరింగ్ పట్టుకున్నాడు. మిగతా ఇద్దరూ ముందు సీటులో సర్దుకున్నారు. కారు స్టార్టయింది. మళ్ళీ వెనక్కి తమ పట్టణానికి ప్రయాణం అయ్యారు ముగ్గురూ. కౌరవులు కోసిన చెట్టు వచ్చింది. కారు రోపిమని ఆగింది.

"ఏం?" అడిగాడు రైతు.

"చాకు ఉందా?"

"ఊ... ఎందుకు?"

“ఓహో ఇలాటే”

రైతు చాకు అందించాడు. అతనికేమీ అర్థం కాలేదు. గుమాస్తా కొరుదిగి ఆచెట్టు బోధ మొద ఇలా రాశాడు.

“నేను = సుభ్యు = అతను

ఇకే = మూలం

విప్లవ తిత్వం..”

“ఏమిటది?”

“చదువు..”

చదివాడు రైతు. శ్రామికుడికి చదివి విని

పించాడు.

“ఇది బోధివృత్తం” అన్నాడు గుమాస్తా.

మట్టి కొరు స్వార్థయింది.

“సింహాద్రి, ఇదే ఆ అక్షరాల గహస్యం. ఆర్థం. రాగల సాంఘిక, ఆర్థిక విప్లవాల మూల సూత్రం ఈ మంత్రం.”

ప్రకాశవంతమైన సిద్ధుడి కళ్ళు చెమ్మలైపోయాయి. సింహాద్రి కాంతి ప్రసారంచేసే అకల్మ వైపు అలాగేమాస్తా ఆలోచిస్తున్నాడు.

కథానిక

## పేర్ల ప్రణయ గాథ

ఇచ్చాపురపు జగన్నాథరావు

అమ్మాయి పేరు మోహనరావు కేమీ నచ్చలేదు. చిన్నప్పటినుంచీ అలాటి పేర్లంటే అతనికి చాలా చికాకు. ఇంకా మూడేళ్ళు గోనా నాలుగైదుపార్లు లెక్కరక అటెండెన్స్ తీసుకుంటూంటే ఈ పేరు వినాలనే భావం మోహనరావుకి చాలా బాధ కలిగించింది.

“రమణమ్మ!”

“వెజెంటి సర్” నీరసంగా, లిజ్యుని కంఠం.

ఈ మాటలు ప్రతి గోనా వినడం ఎలాగునని ఆలోచిస్తూ ఆనాళ్ళే కాలేజీలో చేసిన మోహనరావు అటెండెన్స్ పలికిన అమ్మాయి వైపు చూచాడు.

తెలుపు యెగురగా కొకుండా చక్కని వర్ణంలో, తీర్చిదిద్ది సౌష్ఠవయుతమైన అంగాల పొందికతో అందాలని చిందుతోన్నట్లు కనిపించింది ఆ అమ్మాయి మోహనరావుకి. నిజం చెప్పవలసివచ్చినా, రమణమ్మ చాలా అందగత్తేనని అంగీకరించక తప్పదు. కాలేజీ అబ్బాయి అకి అమ్మాయిల అందం గురించి మాటలాడుకోవడంలో తొందరా, అతిశయాలూ ఉన్న మోహనరావు దృష్టిలో రమణమ్మ చాలా న్యాయంగానే సుందరిగా కనిపించింది.

రెండు నిమిషాలు లేచిబార చూచి మోహనరావు సంకృప్తిగా చిరునవ్వు ఒకటి పారేశాడు ఎవరూ చూడకుండా మూడేళ్లు కాస్త కళ్ళకి నిండు ఉంటుందికదా అని. కాని ముల్లు గుచ్చుకున్నట్లు ఆ పేరు మళ్ళీ జ్ఞాపకం వచ్చింది.

“రమణమ్మ!”

కాలేజీలో చదువుకునే అమ్మాయిలు ఇలాంటి పేర్లతో ఉంటారని మోహనరావు అనుకోలేదు అధునిక ప్రపంచంలో ఇన్ని విదాల చక్కని నామధేయాలుండగా, ఈ పేరే దొరికిందా? ఏ పల్లెటూరిలోనో ఇల్లు తుడుచుకుంటూ, “నా పేరు - రమణమ్మ” అంటే బాగుంది కానీ, అక్షణంగా కాలేజీలో చదువుకుంటూ ఈ పేరు ఏమిటి?

క్లాసు పూర్తయింది. అంతా వెళ్ళిపోతున్నారు. మోహనరావు అమ్మాయిల కెనకాల నడుస్తున్నాడు. వాళ్లు స్వేచ్ఛగా మాట్లాడుకుంటున్నారు.

“ఏమే రమణీ-నీ స్టడీ ఫీట్ వచ్చిందా?”

మోహనరావు గుండె యుల్లుతుంది...రమణీ...రమణీ...ఎంత కలుపుగా ఉంది! అయినా, విశ్వంతా ఎంత త్వరగా ఒకళ్ళకొకళ్లు స్నేహితులైపోయారు! ఉదయం నించీ తననొక్క



దైనా పలకరించిన పాపానపోలేదు. ఆ మంచి తననూ, ఈ పేరులోని పటుత్వమూ మళ్ళీ మోహనరావుని అలోచనలలోకి పంపాయి.

రోజులు గడుస్తోన్న కొద్దీ మోహనరావుకి రమణమ్మ సౌందర్యమూ, గాత్రమూ అన్నీ అభిమౌనపాత్ర అవుతున్నాయి. రోజులు గడిచిన కొద్దీ ఆమె పేరు అతనికి కఠోరం అయి పోతోంది మరిమరి.

ఆనలు మోహనరావు పూర్వగాథ వింటేనే కాని, అతనికి పేరులమీద ఎంత అభిమానమో బోధపడదు. చిన్నప్పుడు వాళ్ళ అమ్మ నాన్నా అతనికి వెంకట సుబ్బారావు అని పేరు పెట్టారు. ఎలాగో సుబ్బారావు ఖర్చు ఫారంలోకి ఎచ్చేసరికి ఓ చిన్న సంఘటన జరిగింది. వెంకట సుబ్బారావు యొక్క అత్యంత ప్రിയమిత్రుడొకాయన, నిండుక్లాసులో అతన్ని “ఒకే, సుబ్బా” అని పిలిచాడు. సిగ్గు వేసి, వెంకట సుబ్బారావు పలకడం చూసేవాడు. దాంతో ఊహించావా? అలా పోయి కోక ఆ ప్రేయమిత్రుడు “ఒకే వెంకట సుబ్బయ్య” అని పిలిచాడు. క్లాసులో అందరూ వున్నారు. అక్కడినుండి అందరూ వాణ్ణి “వెంకట సుబ్బయ్య, సుబ్బన్నా, సుబ్బా, ముబ్బుదా” అని పిలిచడం మొదలెట్టారు.

వెంకట సుబ్బారావుకి చచ్చినంత సనయి, చంపేసేంత కోపం వచ్చి, కళ్ళనీళ్ళ పర్యంతం వచ్చింది. తలవంచుకుని కూర్చున్నాడు క్లాసులో.

ఇంతటో టీచర్ వచ్చి ఆటెండెన్స్ పిలుస్తున్నాడు...

“క్యామల”

“కృష్ణారావు”

“వేణుగోపాలం”

“మరణిగర్”

“వెంకటసుబ్బ-సుబ్బారావు”

మళ్ళీ క్లాసులో గొల్లునుంది. అవమానం పట్టలేక వెంకట సుబ్బారావు ఇంటికి వెళ్ళి బరిగినదంతా నాన్నతో చెప్పి, కన పేరు మోహనరావుగా మార్చేస్తే గాని బడికి వెళ్ళనని అధికారయుతంగా తండ్రికి తెలియజేసి, ప్రాయోపవేశం చేసి కూర్చున్నాడు.

“ఇదేం విడ్డూరంరా?” అంది అమ్మ. “చిన్నప్పటి పేరునైనా మార్చుకుంటారా?”

“మార్చుకపోలే నేనన్నం తినేదిలేదు.”

“ఇదేం బుద్ధిరా?”

అంతా ముక్కలమీద వ్రేళ్ళు వేసుకున్నారు. కాని వెంకటసుబ్బారావు మాత్రం చలించకుండా మర్నాడు ఉదయంవూకు అటుంకత దీక్షాయత మైన ప్రాయోపవేశం చెయ్యడంలో వాళ్ళనాన్న హడలిపోయి, వాడిపేరు మోహనరావుగా మార్పించాడు దబ్బుకట్టి.

ఇదీ వాడి పూర్వ పేరు గాథ.

\* \* \*

ఒకనాడు మోహనరావు మ్యాట్రీసిహ్ సెనియాకి వెళ్ళాడు. కొంచెం అలస్యంగా వెళ్ళడం చేత లోపల ఏమీ కనపడడంలేదు. తిన్నగా వెళ్ళి ఏదో కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. కొంచెం సేపు పోయూక, కట్టు లోపలి చీకటికి సర్దుకున్నాక మనసేరికి సరిగా తన ముంగురువలోకారేతే అమ్మాయిలంతా కూర్చున్నారు.

మోహనరావు ధీరోవాత్తుడేగాని, ఈ అమ్మాయిలముందు తాను ఎందుకూ పనికిరాడని అతనికి తెలుసును. అందుచేతనే ఎలాగయినా వాళ్ళని పలకరిద్దామనే కోర్కెని బలవంతంగా అణచిపెట్టుకుని, మగవాళ్ళతో స్వేచ్ఛగా మాటలాడేంత వాగరికత వీళ్ళకి రాలేదని అనుకుని తృప్తిపడి పోయినాడు.

కాని అమ్మాయిలేమీ పోయిపోలేదు.

“వెంకట్రావెంగుకే నున వెయిటింగ్ రూమ్ చుట్టూ అలా తిరుగుతున్నాడు ఊరికే పోజులు వాడుతూ?” అందొక అమ్మాయి ఇంటర్వ్యూ అయి ఆపడంలోనే.

“వాడికో జబ్బులే... చాలామందికి ఈజబ్బు పాకింది ఎదురుగా నిలబడి మాటలాడడం ఒక్కడికి చేత గాదు. ఆ మోహనరా ఒకడు.”

మోహనరావుకి చెంపకాయలు తగుల్తున్నట్లున్నాయి. కాని రమణమ్మ అందుకుని “అతనంత పోజులు వెయ్యకులే” అంది.

అమ్మాయిలంతా తొందరగా “ఒహో! రమణి అతన్ని వెనుక వేసుకొస్తూంది” అని యిగతాధి చెయ్యడం మొదలెట్టారు. మోహనరావు ఇంక వాళ్ళ కళ్ళ పడిలే పరువు దక్క

దని, మరో సీటుకి పోయి కూర్చున్నాడు. కాని, రమణమ్మకి తానంతే అభిమానం వుందని అతనికి ఆ కేళ తెలియడంతో మహానందం అనుభవించాడు.

బొటానికలకి తెలియని గుణం ఒకటి వుంది ప్రేమ వృక్షానికే. ఆ వృక్షం చీకటిలోనూ, లిండి తక్కువయ్యా, యెగుగుతుంటుంది. ఈ ప్రేమలో పడడం మొదలెట్టకుండా ఉండాలి కాని, ఒక సారి పడ్డాక మరి వేరుకోవడం ఉండదు. ఒత్తి కమ్యానిషం లాటిని.

అనర్నకోర్న పూర్తయే లోపున మోహన రావు రమణమ్మతో నెమ్మదిగా పరిచయం చేసేవాడు. యథాశక్తి విరహం కూడా అనుభవించటం మొదలు పెట్టాడు.

అయితే, ఈ విరహంలో కొత్త పద్ధతి ఒకటి కనిపెట్టాడు. “రమణమ్మ” అనే విపరీత కఠోరకబ్బు గోజాకి కొన్ని వందలసార్లు అనుకోవడం ఆలోచనానికి మంచిది కాదు కనుక, ఏ ప్రేమతో పిలచినా గులాబీ గులాబీయే కనుక, మోహనరావు రమణమ్మకి తన అంతరంగంలో పద్మిని అని నామకరణం చేసుకుని, విరహం ప్రారంభించాడు.

ఒమంచి ముహూర్తాన మోహనరావు ఇంక భరించలేక, పద్మినిని తమ వినాహ విషయమై ప్రస్తావించేందుకు తయారై వెళ్ళాడు. వెకక బోయిన తీగ కాళ్ళకి తగిలినట్లు రమణమ్మ ఆ ప్రసక్తి ఎత్తేసింది.

“మన పరీక్షలు ఇంక రెండునెలల్లో అయిపోతాయి” అని ఉపోద్ఘాతం ప్రారంభించి, “మనం వినాహం చేసుకోక, ఇంక ఏమిలేదు”

అని లేళ్ళకాదు మిష్టర్ మోహన్.

ఆ అమ్మాయి అంగీకరించింది. కాని మోహన రావు ఆ సంగతికూడా అనేకాడు.

“నీకేమీ బాగులేదా పేరు... చక్కగా “పద్మిని” అని మార్చుకుంటే బాగుంటుంది వెళ్ళిముందే.”

ఈ కాలపు అమ్మాయిలని నమ్ముదానికి వీలేదు. అంతదాకా అంతప్రేమ చూపుతూన్న రమణమ్మకి అతనిమీద ఒక్కసారి కోపం వచ్చేసింది.

“నువ్వు నన్ను నిజంగా ప్రేమిస్తే నా పేరేమేలేనే నీకే?” అంది. మోహనరావు తెల్లముఖం వేశాడు. బ్రతిమాలి అంగీకరింపజేద్దామని ప్రయత్నించాడు. లాభం లేక పోయింది. అంటితో ఆ ఘట్టం పూర్తయినట్లు రమణమ్మ అతన్ని అక్కడే వదిలిపెట్టి చివాలున ఇంటికి వెళ్ళిపోయింది.

ఈ సంఘటన జరిగిన కొద్దిరోజుల తరువాత మోహనరావు రమణమ్మని తన మామగారి వద్దకు పంపాడు. కాని, ఆ అమ్మాయి, ఒక షరతు మీద మాత్రం అతన్ని వెళ్ళాడుతానని అంది.

ఆ షరతుకి మోహనరావు అంగీకరించక తప్పలేదు. తరువాత కొద్దినెలల్లో వాల్లిద్దరూ వినాహం చేసుకున్నారు.

వెంకట సుబ్బారావుకి రమణమ్మకి దాంపత్యంలో యిప్పుడు లోతుగా లేదు. కాని, తన మామోపాసం కథ రమణమ్మ కెలాగ తెలిసిందో మాత్రం మోహనరావుకి అంటే వెంకట సుబ్బారావుకి నేటికీ తెలియలేదు.



అంతజ్ఞాతీయ గ్రామీణ విజ్ఞాన వినియోగం సూత్రసంగ్రహ పాఠాలు చేయబడిన వ్యక్తి వినియోగం కార్యక్రమం రీత్యా భారతదేశం నుంచి ఇటీవల అమెరికా వెళ్ళిన ఓక కర్నకుని యాత్రకు ప్రత్యామ్నాయంగా భారతదేశంలో సంచారార్థం ఓక అమెరికా వార్తా పత్రికా సంపాదకుడు, ఓక అమెరికా కర్నకుడు విమానంలో న్యూయార్కు నుంచి బయలుదేరారు.

ఇండియాలో ఉత్తర ప్రదేశ్ లోని ఎటావా వాసియైన యువకర్నకుడు శ్రీ అమర్ సింగ్ కడచిన నెప్టెంబరు, అక్టోబరు నెలలలో అమెరికా వెళ్లి ఆరు వారాలు కెరోల్ (జార్జియా) గ్రామీణ ప్రాంతంలో కర్నకులతో కాలంగడిసారు. ఈయన రాకకు ప్రత్యామ్నాయంగానే వైనచెప్పిన ఇద్దరు ఇంకా భారతదేశం వస్తున్నారు.

# “ప్రజా ప్రతినిధుల” ఎన్నిక

“సత్యాన్వేషి”

ఈనాడు అనేకమంది వివేకవంతులు రాజకీయ పార్టీలలోని లోపాలని గ్రహించ కలుగుతున్నారు. కాని వీరిలో చాలమందికి నూతన దృక్పథం లోపించినందున అసలు రాజకీయాలే హానికరమైనవనీ, అయితే రాజకీయాలు అవసరమైనందున అవి ఒక తప్పనిసరి కీడు అని అభ్యసంకృప్తి చెందుతున్నారు. వీరు రాజకీయాలు తప్పనిసరి అనుకోవటంలో పారపాలు యేమాలేదు; కాని రాజకీయాలు తప్పనిసరి కీడు అనుకోవటంలోనే పారపడుతున్నారు.

రాజకీయాలు తప్పనిసరిగా హానికరమై ఉండవలసి పనిలేదు. ఆ రాజకీయాలు కీడ్చే మేలో ఆవటం వాటిని ఆచరణలో పెట్టే మన ఘటనైనా, విధానాలైనా ఆధారపడి ఉంటుంది. ప్రభుత్వాధికార సంపాదనే లక్ష్యంగా గల “అధికార రాజకీయాలు” కీడు కాక తప్పదు. సాంఘిక శ్రేయస్సే ఆశయంగాగల సాంఘిక రాజకీయాలు మేలుకాక పోవు. కాబట్టి మనం చేయవలసిన పని అధికార రాజకీయాలైన పార్టీ రాజకీయాలకు స్వస్తి చెప్పి సాంఘిక రాజకీయాలను ఆచరణలో పెట్టేందుకు తోడ్పడగల మార్గాలను అన్వేషించటం.

ఇందుకు రెండు దశలు ముఖ్యం: ఒకటి, ప్రజలకు తమ రాజకీయ, ఆర్థిక సమస్యలను; వాటికి తగిన పరిష్కార మార్గాలను అవగాహన చేసుకోగల విజ్ఞానం కలిగించటం. రెండవది, ప్రతి నియోజక వర్గంలోని వోటరులకు తమ అభ్యర్థి నిరూపకంలోను, యెన్నికలలోను పూర్తి స్వేచ్ఛ కలిగించటం; ప్రజలకు తమ ప్రతి నిధిపై అజమాయిషీ అధికారం ఉండటమేగాక, అవసరమైతే ఆతనిని తొలగించి మరొకరిని యెన్నుకొనే హక్కు యేర్పాటుచేయటం.

ప్రజలకు ఆర్థిక, రాజకీయ పరిజ్ఞానం వున్న నాడు వారిని రాజకీయ నాయకులు లేలికగా మోసగించబారని, కాబట్టి ప్రజలకు ఈ విషయాలలో విద్యార్హతులను చేయాలని అందరూ

చెబుతున్నది. కాని యిందుకు కృషిచేస్తున్న వారు మాత్రం తక్కువ. రాజకీయ పార్టీలు కేవలం వోట్లకోసం సాగించే ప్రచారం ప్రజలను విజ్ఞానవంతులను చేసేందుకు తోడ్పడకపోగా, వారి బుర్రలను దిమ్మెక్కించి అంతా అయోమయం చేస్తున్నది. అధికార కాంక్షతోగాక, సంఘ శ్రేయస్సు, ప్రజాస్వామ్య విధాన రక్షణ ఆశయాలు గా గలవారు మాత్రమే ధుపని చేయగలరు.

ఇక ప్రజలకు తమ ప్రతినిధులపై పూర్తి ఆజమాయిషీ అధికారం ఉండాలంటే కొన్ని యేర్పాటులు చేయాలి. ఏ నియోజక వర్గంలోని ఓటరులు ఆ నియోజక వర్గంలో ఒక సంఘంగా యేర్పడాలి. వీరు తమలో తాము సంప్రదించుకొని తమకు నమ్మకమున్న వ్యక్తిని అభ్యర్థిగా నిర్ణయించుకొని అతడే యెన్నుకోబడేటట్లు చూడాలి. ఇదంతా యేకగ్రీవంగా జరగటం సాధ్యం కాకపోతే అధిక సంఖ్యాకుల అభిప్రాయాన్ని అనుసరించి జరుపుకోవచ్చు. అభ్యర్థికి అతని నియోజక వర్గంలోని ప్రజలే ఆర్థిక సహాయం చేయాలి. ఎన్నికలకై అభ్యర్థి సొంతసొమ్ము ఖర్చుపెట్టుకో వలసిన అవసరం లేకుండా చేయాలి. ఇందువలన యోగ్యత గల వ్యక్తి బీదవాడైనప్పటికీ ప్రజాసేవ చేయగల అవకాశం లభించటం మాత్రమేగాక, అతడు లంచగొండి, అవినీతిపరుడు కాకుండా ఉండేందుకు తోడ్పడుతుంది.

ఈకోణన యెన్నికలలో అభ్యర్థి కాగోరిన వారికి ఉండవలసిన ముఖ్య యోగ్యత ధనం కలిగి ఉండటమే అయిపోయింది. రాజకీయ పార్టీలు విరివిగా డబ్బు పెడజల్ల గలవారినే అభ్యర్థులుగా పెరిట్టు చేస్తున్నవి. ఒక్కొక్క అభ్యర్థి గజపొందేందుకు వెలకువేలు ఖర్చు పెడతాడు. దీరా గలిచిన తరువాత యిదివరకు ఖర్చుపెట్టిన మొత్తం సంపాదించటమే ఆశయమై పోవటంలో అవ్వర్యం లేదు. తన పద

విని కొనుక్కొన్నట్లు భావిస్తూనే గాని తనకు ప్రజలు అప్పగించిన బాధ్యతగా 'భావించడు. కాబట్టి అధ్యక్షికి ఓటరులే ఆర్థిక సహాయం చేయటం అవసరం. ఆరలు ఓటరులే అధ్యక్షిని నిర్ణయించుకున్నప్పుడు యెక్కువ ధనవ్యయం చేయవలసిన అవసరం కూడా ఉండదు.

ఇక ఓటరులకు తమ ప్రతినిధిని ఆర్థిక సంఖ్యల నిర్ణయానుసారం తొలగించే అధికారం రాజ్యాంగ చట్టంలో పొందుపరచాలి. ఇది నిరసనంత నరకు ఓటరులే తమ అధ్యక్షి నుండి ఒక విధమైన హామీని తీసుకోవాలి. ఇది న్యాయాధిపత్య శైలిబడి అయ్యే విధానాలు చేసుకోవటం కష్టం కాదు ఈ విధంగా జరిగితే ప్రతినిధి తనమీద ప్రజలకు పూర్తి అజరూయిషీ అధికారం కలదన్న విషయం గుర్తు పెట్టుకొని ప్రజాభిప్రాయ ధిక్కరణకు సాహసించలేడు. అందువలన సామాన్యముగా అతనిని తొలగించవలసిన అవసరమే కలుగక పోవచ్చు. ఇది ఒకవిధమైన ఆంతుకంగా ఉపయోగపడుతుంది.

మైలిగముగా వివిధ నియోజకవర్గములనుండి రాజకీయపార్టీల ప్రమేయంలేకుండా ప్రతి నిధులు యెన్నుకోబడితే వారు కానరాని విధో ఒక పార్టీకిగాక నూటిగా ప్రజలకే బాధ్యత వహించి వ్యవహరించవలసి ఉంటుంది. ప్రజల నిరంతర అజమాయిషీ ఉంటుంది కాబట్టి స్పార్లద్యప్తిలో ముగాలుగా యేర్పడే ప్రమాదం వుండదు.

కాననసభలో ఆర్థిక సంఖ్యలకులైన ప్రతి నిధులు ఒక కామన్ ప్రోగ్రామును కుదుర్చుకొని మంత్రివర్గమును యెన్నుకుని పరిపాలన సాగించగలరు. విప్రతినిధి అయినా ప్రజాశ్రేయస్సే ఆశయంగా పెట్టుకోవలసి ఉంటుంది. కాబట్టి యీ విధమైన కామన్ ప్రోగ్రామును కుదుర్చుకోవటం సాధ్యమే.

మై పద్ధతివలన పార్టీ పద్ధతివలన కలిగే హాని తొలగించబడుతుంది. ప్రతి ప్రతినిధి యేదో ఒక పార్టీ ప్రమోదకు బానిసై కేవలం చెయ్యయై రకంగా కాక, స్వతంత్రంగా

ప్రభుత్వ కార్యాచరణ వంచి చెడ్డలను విచక్షణా జ్ఞానంతో పరిశీలించ గలుగతాడు. లోపాలను నిష్కర్షగా విమర్శించేందుకు, ఎచ్చట మంచి ఉన్నా బలపరచేటందుకు సంపూర్ణస్వేచ్ఛ కలిగిఉంటాడు. వి ప్రతినిధి తన పార్టీ బలాధిక్యతను అండగా తీసుకొని, యితరుల అభిప్రాయాలను అత్యంత చేయకుండా ప్రజాకంటకంగా వ్యవహరించే అవకాశముండదు. ఇంతవరకు రాజకీయపార్టీల పరమైపోయిన ప్రజల సార్వభౌమాధికారం తిరిగి ప్రజలకు దక్కుతుంది.

నాలుగో, అయిదో సంవత్సరాల కొకసారి యేదో ఒక పార్టీకి ఓటువేసి, ఆ పార్టీ ప్రజాశ్రేయస్సుకు భిన్నంగా పోవాలిస్తుంటే తిరిగి యెన్నికలు వచ్చేవరకు నిస్సహాయులై మాన్యు ఉండవలసిన దుర్భర శిక్షవుతుంది. ప్రజలు నిర్విఘ్నంగా ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలను కంట్రోలు చేయగల వాన కొకం కలుగకుంది. ఎన్నికల సమయంలో ఉదరపెట్టి అధికారం హస్తగతంచేసుకుంటే నాలుగై సంవత్సరాలు చిత్తవచ్చినట్లు పాలించగలమున్న రాజకీయ నాయకుల దురాశ వదిలిపోతుంది. అధికార రాజకీయాలు కిక్కుకొరిపోతాయి. ప్రజలు క్రిందినుండి పునాది వేసి సుస్థిరమైన ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థను నిర్మించ గలుగుతారు.

ఈ పద్ధతిని ఆచరణలో పెట్టటంలో కొంత ప్రయాస లేకపోలేదు. అలాఅని కొట్టివేయటం తెలివితక్కువ. దీనికి ప్రత్యామ్నాయం నియంతృత్వాన్ని కావించుకోవటమే. ప్రపంచ మంతటా పార్లమెంటరీ డెమోక్రసీలోని లోపాలు వెల్లడై, దానిని సంస్కరించుకొని నిజమైన ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థను నిర్మించుకోవలసిన ఆశయం తిప్పనిసరి అయింది. మనం యింకా ఆలోచనూయ్యదమైన పద్ధతినే అనుసరించ ప్రయత్నించటం అవిజకం. "పార్లమెంటరీ డెమోక్రసీకి రాజ్యాంగం మనదేక పరిస్థితులకు అనువృత్తిపచేయవలసింది కాదు. ఇక్కడ డెమోక్రసీ పనిచేయాలంటే ఒక నూతన విధానం కావాలి" అంటాడు యం.ఎన్.రాయ్.

# ప్రశ్నలూ జవాబులూ

వె. వి.

“బ్రాహ్మణ్యోహ! ఏమిటో రైతుకులీపార్టీ అంట! ఎయేయే పార్టీ అనేకం ఉన్నాయిట. ఇవన్నీ అసలెందుకూ అంట, మన పెద్దోళ్లు పెట్టిన కాంగ్రెసుండగ!” అన్నాడు మా పెద్దకాపు నాగయ్య నాతోటి. నేను కిక్కినముట్టా, “నే నొకటి చెప్తాను వింటావా” అన్నాను! “అలాగేనండి బ్రాహ్మణ్య” అన్నాడు.

నేను మన ఆంధ్ర రాజకీయల్ని గురించి సంక్షిప్తంగా యిలా చెప్పాను, “ఒక చిన్న విషయం చూడు. ప్రజల్లో చాలా మందికి తెలుసున్న పార్టీలు కాంగ్రెసు. కమ్యూనిస్టు, పీఐఎంఐ సోషలిస్టు. ఈ పార్టీలన్నీ కర్షకుల్ని, కార్మికుల్ని ఉద్ధరిస్తామని చెప్పేవే. కమ్యూనిస్టులు, దోషిడివాండ్రూ, గుండగిండ్రూ అని యీ పద్ధతే మనం తెలుసుకున్నాము. వాళ్లు చెప్పడం ఎక్కువ. చేసేది సున్న. మనిషి ఒకటికి అయినా ఎకరాలు పంచుతామన్నార మాట్లాడి! దానికొక నిర్దిష్ట పరిమిత విడి? అని చెప్పబోతూండగా—

“బ్రాహ్మణ్య మొన్న మనూరొచ్చిన కమ్యూనిస్టాయిన ప్రజలు కాంగ్రెసు పోలీసు రాజ్యాన్ని దుంప నాకనంచేసి, కమ్యూనిస్టు రాజ్యాన్ని స్థాపించాలి: అన్నాడు కదండీ” అన్నాడు నాగయ్య.

“నాగయ్య, వాళ్ళకి “పోలీసు రాజ్యం” “దాస్య కృంఖలాలు” “సవాలు చేస్తున్నాం” అన్నటువంటి ఊహామృది మాటలు పని లేక పడిపోయి వచ్చు. వాళ్లు రైతులందరికీ యేమని చెప్తున్నారో తెలుసా? పూరి గుడిపెలో ఉన్న వాణ్ణి వెంటనే పెద్దరాజుగారి మేడలో కూర్చో పెట్టాం...అంటున్నారు. వాళ్ళ కొక ప్రజాతిక, పద్ధతి ఏమీలేదు. కమ్యూనిస్టులలో కొంతం చదువుకున్న వాళ్లు ఉంటే, వాళ్లు మార్క్సిజం, లెనినిజం, స్టాలినిజం, ఇంకీయలిజం, ఫాసిజం, నాజిజం-అన్న “ఇజం” వాడారు. వాళ్ళ రాజ్యంవస్తే, గొప్ప బీద భేదం ఉండదు

సరికదా, మానవుడూ, మానవేతరుడూ అన్న భేదంకూడా ఉండదు. వాళ్లదంత వికాల దృష్టి” అని ముగించాను.

“నా బ్రాహ్మణ్య, మరి ప్రజలు ఏపార్టీకి ఓటు వెయ్యాలి? ఈ పార్టీ చెడ్డ. ఆ పార్టీ మంచి అని మా కేలా తెలుస్తుంది” అని ప్రశ్నించాడు నాగయ్య.

“అందుకే ఓటేందరూ విద్యావంతులు కావాలి. దానికే నియోజన విద్యా ప్రచారం పాగుగోంది. మీరింతా చదువుకుని ఉన్నట్టయితే, తప్పుకుండా మంచి వారికే. అక్కడకు మీ ఓటుని ఇచ్చివుండరు” అన్నాను నేను.

“అయితే ప్రజాపార్టీ మంచిదంటారా? కాంగ్రెసు గొప్పదంటారా బ్రాహ్మణ్య? కాంగ్రెసులో పండిత నెహ్రూలాంటి రాజకీయ వేత్తలున్నారు గదండీ” అన్నాడు నాగయ్య.

“నా ఉద్దేశ్యం అదికాదోయ్! నవ్వు అంతటితో అగిపోయావ్. కాంగ్రెసు చెడ్డ పార్టీ అన్నానా. కాంగ్రెసు ఆచర్యాలు గొప్పవే. విద్యావంతులైనటువంటి దాదాభాయ్ నాగోజీ, సి. ఆర్. దాస్, ఫిరోజు మహతాల్ వంటి మహాత్ములు దాన్ని స్థాపించారు. మహాత్ములకు మహాత్ముడైనటువంటి గాంధీజీ దాన్ని నడిపారు. తర్వాత... ఇప్పుడు మహాత్ములంతా గలించారు.

“ఇప్పటి కాంగ్రెసో మరీ! కాంగ్రెస్ వర్కర్లు అంతా స్వార్థం కోసం, వారు ఒకా వొకప్పుడు నమ్మిన కాంగ్రెసు మూలసూత్రాలు సహితం విడిచారు. ఆంధ్రరాష్ట్రం పేరు చెప్పితే మండిపడతారు కాంగ్రెసు అధ్యక్షులు పండిట్లీ. “నాకు మంత్రి పదవి అక్కర్లేదు, నాకు ప్రజా సేవే పరమావధి. అందుకేగా నేను మంత్రి పదవి పడవితేసి, కాంగ్రెస్ కార్యదర్శి పదవికి వెళ్ళాను” అని అంటారు ప్రముఖ కాంగ్రెసు వాది, ఆరోగ్య కాళామంత్రి అయిన శ్రీకళాచారు. “ఆంధ్రులు దేనికి తీసిపోరు. మద్రాసు

అంధ్రులకు సరైన ప్రాతినిధ్యం ఉండాలి" అని దెబ్బలాడారు చాక్లరు సీతారామయ్యగారు. (పాపం! పూర్వం కాంగ్రెసు అభ్యక్షులు. జి. వి. పి. రిపోర్టులో మద్రాసు మీద హక్కులు అంధ్రులు వదిలితేనే అంధ్ర రాష్ట్రం - అని చెప్పిన అంధ్ర భక్తులు). అని ముగించేసరికి "అయితే బాబయ్యా! ఎవ్వరికీ తెలియని పార్టీ ఉంటే చూడండి బాబయ్యా, దానికి మనం అంతా ఓటు వేద్దాం! ఈ ఎలక్షన్ గొడవలు, ఈ పార్టీ యెవ్వారాలు చూస్తూంటే, తల నొప్పి వస్తోంది" అన్నాడు నాగయ్య.

"అయితే సావధానంగా వివేచించు: నవ్వు, నేనూ స్థాపించాలా ఏమిటి—విశా లాంధ్ర సభాభ్యక్షులయిన శ్రీ అయ్యదేవర కాశ్యపరావుగారు "అంధ్రా ప్రెస్" అన్న పార్టీ స్థాపించారు. ఆయన ఒకానొకకాలంలో శుద్ధ కాంగ్రెసువాది. అంటే ఇప్పుడు కాంగ్రె సుకీ రాజీనామా యిచ్చారులే. "మేమంతా ప్రజాపార్టీ స్థాపిస్తున్నాం" అని శ్రీ ప్రకాశం గారనగానే— "వారంతా స్వాధీన కోసం కాంగ్రెసు నుండి విడిపోయారు; నేనలా సామాన్య విషయాలకోసం రాజీనామా ఇచ్చే వాణ్ణికాను" అన్నారు యీ కాశ్యపరావు గారే! ఆయన పార్టీకి ఓటు వేస్తే ఏం జరుగు తుందో తెలుసా!—ఎటుండిల్లా విశాలాంధ్ర రాష్ట్రం ఊడిపడుతుంది" అన్నాను నవ్వుతూ.

"ఏంటోనండి, ఎందుకొచ్చిన పార్టీ అంటు. అసలు సరిగ్గా చూడతూనే తిరగదు. చుట్టూ ప్రజాపార్టీ అన్నారు బాగుంది.—అయినా ఏమిటి పార్టీగొడవలు ... ఒక్క విషయం చెప్పండి—అయితే కేపు వచ్చే ఎన్నికల్లో కాంగ్రెసు గెలవడంలేదా" అని ప్రశ్నించాడు.

"ఏమో ఎవరు చెప్పగలరు? టీటీఎస్ ఎన్ని కల్లా, కన్సర్వేటివ్ పక్షంవాళ్లు గెలుస్తారని, అధికారంలో ఉన్న రెవరు పార్టీ వోడికుందని ఎవరనుకున్నాగి? అందుచేత కాంగ్రెసు అధికారంలోకి వస్తుందా, రాదా, అని చెప్పటం కష్టం. ఆ పార్టీ అధికారంలోకి వచ్చినా, ప్రతి పక్షం రెక్కెనగా ఉంటాయి..." అన్నాను.

"అయితే మనం ఓటు ఎవరికి వేయాల్సి?" అన్నాడు నాగయ్య.

"వద్ద ప్రశ్న అడిగావు. ఇండాక నీకు చెప్పటం మరచిపోయాను. మన జేశంలో ముప్పైరెండు పార్టీలు ఎలక్షన్ లో పాల్గొంటున్నాయి. పద్దెనిమిది కోట్లు జనాభా ఓటు చేస్తారు. రకరకాలుగా ఉంటాయి ఆ పార్టీల సిద్ధాంతాలు. ఉదాహరణకు, కిసాన్ మద్దూర్ ప్రజా పార్టీ ఉండవలసి. అది గాంధీజీ ఆశించిన సర్వోదయ సిద్ధాంతాలకే పని చేస్తుంది. దాని నిర్మాణ కార్యక్రమం మంచిదే! అందులో కృపాలసి, పి. సి. ఘోష్, శ్రీ ప్రకాశంపంతులు, ఆదిత్యన్, శేలప్పన్ మొదలయిన జేశభక్తులున్నారు. అలా ప్రతి పార్టీ విశిష్టత నవ్వు గమనించి, నీలో నవ్వు తర్కించుకుని ఓటు వెయ్యాలి.

"అఖరుకు రంగాగారుకూడ కృషికార్ లోక పార్టీ (షేరుచూసి కంగారుపడకు!) స్థాపించారు. కాని ప్రజల్ని మోపుచ్చేందుకు, దాని కనుబంధ సంస్థగా పనిచేస్తున్నా ఆంధ్రశాఖకు రైతు కూటీ ప్రజాపార్టీ అని పేరెట్టారు. కాని ప్రజలు ఆప్రయత్నాలయి ఉంటారులే, ఏమంటావు?

"సరే సావధానం కావలసింది. మనం అంతా ఈ పార్టీ రాజకీయాలలోపడి మతులు పోగొట్టుకోకూడదు. వ్యక్తుల కెక్కున ప్రాధాన్యం యివ్వాలనుకో. ఆ వ్యక్తి ఎటువంటివాడయి ఉండాలి. (1) ఇదివరకు ప్రజాసేవకు తన జీవితాన్ని అంకితం చేసి ఉండాలి. (2) కుల జాత్యభిమానాలు లేకుండా, రాష్ట్రపరిపాలనలో సమర్థతలిగివుండాలి. (3) ఆంధ్రరాష్ట్రం విషయంలో అందోళనచేస్తూ రాష్ట్ర కేంద్ర ప్రభుత్వాలమీద తీవ్ర ఒత్తిడి తీసుకునివచ్చి, అవసరమైతే రాష్ట్ర విషయంలో సత్వ్యాగ్రహం చేసేందుకు సిద్ధపడాలి. (జేశేశ తన మాట నెలదని ఖోస్తే, తన ఎం ఎల్.ఎ పద వికీ రాజీనామా ఇవ్వాలి) (4) గాంధీజీ చెప్పిన సర్వోదయ సిద్ధాంతం ప్రకారం, సాంఘిక సేవలో తన జీవితాన్ని అర్పించడాడైఉండాలి. లేదోయి నాగయ్య వేద్దాం" అన్నాను.

(పేజీ 8 తరువాయి)

ఉంటుంది. పది కొంపలు తియ్యకుండా ఒక లక్షాధికారు కాదు. లక్షాధికారు హెచ్చిన కొద్దీ సహజంగా అవినీతి దామాషా ప్రకారం హెచ్చుతుంది. అవినీతి ఎంతగా పెరిగితే బాగు పడేవాళ్ళ సంఖ్య అంతగా పెరుగుతున్నదన్న మాట.

కాంగ్రెసును పడగొట్టటానికి యెన్నికలలో పోటీచేస్తామని ఆ కబురూ, ఈ కబురూ చెబు తారు. అవినీతి తొలగిస్తామంటారు, పంటలు పండిస్తామంటారు, భూములు పంచుతా మంటారు, నిరుద్యోగం తొలగిస్తామంటారు. కాని వీరి వాగ్దానాలకు ఆధారమేమిటి? ఇటు నుండి పనులు వీరిన్నడన్నా చేశారా? లేదు. వీరు ఏర్పాటుచేసే అధ్యర్థులనుగురించి మనకేం తెలుసు? ఏమీ తెలియదు. కాంగ్రెసు అధ్యర్థు లనుగురించి మనకీ సందేహంలేదు. వారు ఏం చెయ్యగలరో, ఏం చేశారో మనకు తెలుసు. అదేపని మళ్ళీ, వారు చెయ్యగలరు. మీకు ఎవరు కావాలి? దొంగ వ్యాపారస్తులు కావాలా? పన్ను లెగగొట్టేవాళ్ళు కావాలా? తమ రాజకీయ ప్రతిపక్షులను పోలీసులచేత కాల్చించేవాళ్ళు కావాలా? లిండినొంగలు కావాలా? పర్మిట్లు సామ్యు చేసేవారు కావాలా? అన్ని రకాల అధ్యర్థులూ, అనుభవం ఉన్నవాళ్ళు మనకు దొరుకుతారు. వారికే మనం వోట్లు పడవేసి నట్లంటే గత నాలుగున్నర సంవత్సరాలలాగే మరొక అయిదు సంవత్సరాలు హాయిగా వెళ్ళి పోతాయి. అనుభవి పరిణామాలుండవు. ఆచ రణకు అతీతంగా ఉంటే గాంధీజీ సిద్ధాంతం ను గోలించి అధికారకీర్త్యా ధర్మపన్నాలు విన వచ్చు. ఈ సౌకర్యాల్ని ఇంకొక ప్రభుత్వం మన కివ్వకపోవచ్చు.

పోనీ కాంగ్రెసుకు వోటివ్వ వద్దనే అను కున్నా, ఇంకెవరికీచ్చేట్టా? ఇటీవల కాంగ్రె సులోనుంచి చీలిత పార్టీలన్నీ కాంగ్రెసు రంగువే గదా? వీళ్ళకు వ్యక్తులతో తగాదాయే నాని కాంగ్రెసుతో కాదు గదా? శత్రు కొత్త కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలు ఏర్పడితే వీరికి నాటిసో తగాదా ఉంటుందని ఏమిటి?

పోనీ కమ్యూనిస్టు పార్టీకే వోటిద్దామంటే

అందులో ఎన్నీ చిక్కులున్నాయి! వాళ్ళు ప్రజాభ్యుదయం కోసం పాటుపడతామంటారు కాని ప్రజలంటే ఏమిటో పాటు అంటే ఏమిటో పడటమంటే ఏమిటో నిర్వచించ రాదు. ప్రపంచకాంతి అంటారు; వారు “ప్రపంచ” అనేమాటను ఏ కుద్దేశంతో వాడు కున్నారో మనకు తెలియనివ్వరు. అదీకాక వీరితో ఇంకొక చిక్కున్నది. శత్రు ఎన్నికల్లో మనం వీరిని గెలవనిచ్చినట్లయితే వీరు రష్యను ఇక్కడ అవతరింప జేయవచ్చు. అప్పుడు మన గతేమిటి? మనం కూడా అమెరికా ఆగ్రహానికి గురికొవలసిందే గదా! ఆణువు బాంబులూ, హైడ్రోజన్ బాంబులూ మనమీద కూడా పడవలసిందే గదా! ఎందుకొచ్చిన ఏదో? ఈ కమ్యూనిస్టులను దూరంగా ఉంచటమే మంచిని.

పోనీ సోషలిస్టులకు వోటిద్దామంటే వాళ్ళు కాస్తేపు కాంగ్రెసువాళ్ళల్లే మాట్లాడతారు, అంచేత కాంగ్రెసుకు కాదని వీరికి వోటివ్వటం అనవసరం; మరి కాస్తేపు వీళ్ళు కమ్యూనిస్టులల్లే మాట్లాడతారు, అందుచేత వీళ్ళకు వోటివ్వటం ప్రమాదకరం.

హిందూమహాసభ అధ్యర్థులకు వోటివ్వటం కూడా అనవసరమే. హిందూ మతాభిమానులు కావలసినంతమంది కాంగ్రెసులోనే దొరుకు తారు. అటువంటి అభిమానాన్ని ప్రకటించు కోవటానికి పని పెట్టుకుని హిందూ మహా సభకు వోటువెయ్య నవసరంలేదు.

చలతత్వంద్వారా వాటి గాహిత్యమూ, ధనికవర్గాలను బలపరచటంద్వారా వర్గ రాహిత్యమూ, కాంగ్రెసు అధికారుల అవినీతిని గురించిన ఆరోపణలు చేసినవారిని వెళ్ళగొట్టటం ద్వారా కాంగ్రెసు నైర్మల్యమూ. పోలీసు పరి పాలనద్వారా అహింసా, యమహాత్మనాల ద్వారా అధికారహాత్మత్వత్రీ, అమెరికా అడు గులకు మడుగులాల్తీ రష్యను అస్పృశ్యంగా చూడటంద్వారా అంతర్జాతీయ తాటప్రథ్యమూ, వాగ్దాన భంగాలద్వారా జాతీయ స్వమైక్యతా సాధించగల పార్టీ ఇండియాలోనేగాదు ప్రపం చం మొత్తంమీద భాగతీయ కాంగ్రెసు తప్పు మరొకటిలేదు. దానికి కాదని మరొకరికి మన వోటివ్వటం ఎంతమాత్రం భావ్యంకాదు.

# స్వతంత్ర అభ్యర్థులు

ఏ. యల్. నరసింహారావు

ప్రస్తుత పరిస్థితులలో రాజకీయ వాతావరణ మంతా నానా కళ్ళలం ఆయిపోయిందన్న సంగతిని విజ్ఞాలు గుర్తిస్తున్నారు. పార్టీ రాజకీయాలు, గ్రూపు మతా రాజకీయాలుగా మారి వాతావరణాన్ని మరింత ఖరాబు చేస్తున్నవి. వ్యక్తి వ్యక్తిగా జీవితాలేకపోతున్నాడు. ఏదో ఒక పార్టీకి తన గల తాకట్టు పెడితేనేగాని ఆ పార్టీ ముద్రపడదు. ఏదో ఒక పార్టీ ముద్ర పడితేనేగాని తనకు పుట్టగతులు లేవనే నిస్సహాయానికి దిగజారిపోతున్నారు. మన ప్రజలలో విద్య విజ్ఞానం లేకపోవడంచేత ఆత్మ గౌరవంతోను, ఆత్మ విశ్వాసంతోను జీవించ లేకపోతున్నారు. రాజకీయ రంగంలో దిగిన జూడగాళ్ళను కూడా యీ ఆత్మ విశ్వాసం, ఆత్మగౌరవం లేకుండాపోతున్నవి.

పదవీ వ్యామోహం, స్వార్థం మొదలైనవి వీరిలో చాలా నాటుకొని పోయినవి. ప్రజా ప్రతినిధులను నిర్ణయించుకోవడానికి జరిగే ఎన్నికలు స్వార్థ పరులు. పదవీ వ్యామోహపరుల చేతుల్లో ఒక నాదంగా పరిగణించాలి. ఈ పార్టీలో కొడితే ఆ పార్టీలోకి, ఆ పార్టీలో కొడితే మరో పార్టీలోకి ఇవన్నీ కాకపోతే స్వతంత్ర అభ్యర్థులు అవుతున్నారు అనేక మంది. అందువల్ల 'స్వతంత్ర అభ్యర్థులు' అనే దానికి అర్థం లేకుండాపోయింది. ఇది నిజంగా దురదృష్టం. అనేక పార్టీలు పోటీ చేస్తున్న చోట్ల కొందరు "స్వతంత్ర అభ్యర్థుల" మంటూ నిలుస్తున్నారు. వీరిలో అనేకమంది ఆ పార్టీ వారివద్ద కొంత డబ్బు, యీ పార్టీవారివద్ద కొంత డబ్బు మరో పార్టీవారివద్ద మరి కొంత డబ్బు—యీ విధంగా ఒకరికి తెలియకుండా మరొకరివద్ద డబ్బు, గుంజి ఎన్నికలను కూడా ఒక వ్యాపారం క్రిందికి దించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఇలాంటివారిని ప్రజలు నేయకం డబ్బో కనిపెట్టి వుండాలి. వారికి గుణపాఠం నేర్పాలి.

శ్రీ కళా వెంకట్రావుగారు ఒక సభలో ప్రసంగిస్తూ "ఇకనుంచి ప్రజలు వ్యవస్థలకుకాదు పార్టీలకు ఓటివ్వా" అన్నారు. ఈ అభిప్రాయాన్నే గా. శ్రీ గోపాలరెడ్డిగారు కూడా పార్లమెంట్లో ఎన్నికల ప్రచారం ప్రారంభిస్తూ సెలవిచ్చారు. కాని యీ మంత్రులు, పార్టీలు పుట్టకమునుపే ప్రజలు పుట్టారనీ, మంత్రులు, గవర్నర్లు, పోలీసులు లేని రోజుల్లో కూడా ప్రజలు బ్రతికారని గ్రహిస్తే యెంత బాగుంటుంది! వ్యక్తులు ముంగు పుట్టారుగాని పార్టీలు ముందు పుట్టలేదు. పదిమంది వ్యక్తుల కలయికవల్ల సంఘం ఏర్పడుతున్నది, పార్టీలు ఏర్పడుతున్నవి. వ్యక్తులు లేకుండా పార్టీలు లేవు. అందువల్ల వ్యక్తులకున్న ప్రాధాన్యం పార్టీకి లేదు. ఈనాడు ప్రజలు చూడవలసింది వ్యక్తులు మంచివారా కాదా అని కాని పార్టీ మంచిదా చెడ్డదా అనికాదు. కాంగ్రెసు ప్రభుత్వంలోకి రాకముందు, వచ్చిన తరువాత కూడా అనేక మంచి తీర్మానాలే చేసింది. కానివాటిని అమలుచేయలేదు. కారణం? వెంకట్రావుగారు, రెడ్డిగారు సమాధానం ఇవ్వాలి. ఈనాడు బ్రిటిషు ప్రభుత్వ హయాంలో కూడా లేని అని నీతి, అంచనాండీతనం, బంధు ప్రీతి ప్రభుత్వ కాలంలోనే కానుండా అన్ని కాలంలోను వ్యాపించిపోయింది. దీనిని యీ మంత్రులు కాదనకలరా? అంటే రుజువు చేయాలి. ఇది కేవలం కాంగ్రెసు పార్టీకి సంబంధించిన విషయమేకాదు. ఏ పార్టీ అధికారంలోకి వచ్చినా ఆ శ్రీతక్ష పాతం తప్పదు. ఆ జాత్యం పార్టీ రాజకీయాలలోనే ఉన్నది. ఈ విషయం దూరదృష్టితోను, విమర్శనా బుద్ధితోను, నిష్పక్షికంగాను యెరికివారు యోచించుకొంటే స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. ఏ పార్టీ అయినా కొందరి సహాయంతోనే అధికారంలోకి వస్తుంది. ఆ సహాయ పడ్డవాళ్ళకు, అధికారంలోకి వచ్చిన పిమ్మట సహాయం చేయక



తప్పదు. అకపోతే వాళ్లు ప్రతికూల పక్షంలో చేరి తమను అధికారం నుంచి దించవచ్చు. అందు వల్ల వారి సహాయం తమకు అభివృద్ధి కోసం వారికి తోడ్పడటం జరుగుతుంది. ఇది పర్మిట్ట రూపేణ కావచ్చు, సిఫారసుల రూపంలో వుండ వచ్చు, మరేవిధంగా నయినా కావచ్చు. కాని ఇది జరగక తప్పదు. ఇదే పార్టీ రాజకీయాలలో వున్న పెద్ద ప్రమాదం; లోపం కూడా.

మైగా ఏ పార్టీకి కూడా ప్రజలందరికీ ప్రాతినిధ్యం పోషిస్తున్నానని చెప్పుకొనేందుకు తాహతుండదు. అధికారంలోకి వచ్చిన పార్టీ నిరంకుశంగా మైనాటి పార్టీలను అణగ వ్రొక్కడానికి పూనుకొంటుంది. ఇది ప్రజాస్వామ్యం కొజాలదు.

ప్రజలు చైతన్య పూరితులైతే పార్టీ విధానం దెబ్బతంటుంది. తమకు కావలసిన ప్రతినిధులను తామే నిర్ణయించుకోగలుగుతారు. అంతే గాని ఒక పార్టీ అభ్యర్థులను నిర్ణయించడం వారికి ప్రజలు ఓటివ్వడం-ఇది ప్రజాస్వామ్యం సక్రమంగా పనిచేయడానికి ఉపకరించదు. ఈ నాటి పార్టీలలో పార్టీలు ఢీకొంటూ ఏపార్టీకి ఆ పార్టీ తన స్వార్థానికి ప్రజలను ఉపయోగించుకోడానికి కృషిచేస్తున్నాయి. అన్ని పార్టీలలో చెబుతన్నవాళ్లు అసంతృప్తి కారణంగా నిష్పూహతో స్వతంత్ర అభ్యర్థులవుతున్నారు. వీరిలో అనేకమంది స్వార్థ పూరితులు, పదవి వ్యామోహపరులూ వున్నారు. కొన్ని పార్టీలు ఎన్నికల ఎత్తుకోసం కొందరిని స్వతంత్ర అభ్యర్థులనే చేరుతో నిలబెట్టడం కూడా జరుగుతున్నది.

స్వతంత్ర అభ్యర్థులను ఎక్కువగా గెలిపించా అన్నప్పుడు నా ఉద్దేశం ఇలాంటి స్వతంత్రులని కాదు. ఏ నియోజక వర్గంలోని ప్రజలు ఆ నియోజక వర్గంలో బహిరంగ సభల ద్వారా తమ ప్రతినిధిని సూచించాలి. అంతే వారి ఇష్టాలు వారి అభిప్రాయంలో యోగ్యత కల వారు అయినవారు యెన్నుకోవడతారు. అలాటి ప్రతినిధులు స్వార్థం లేకుండా ప్రజా శ్రేయస్సున దృష్టితో ఉంచుకొని కృషిచేయ కలుగుతారు. స్వతంత్రులు ఏ పార్టీకి చెందనివారు; ఏ ముఠాతో సంబంధంలేనివారు. వారికి

ప్రజాశ్రేయస్సే అత్యంత గాని, పార్టీ శ్రేయసు కాదు. ఈనాటి ఎన్నికలలో ఇలాంటి వారికి అవకాశం కనిపించడంలేదు.

పత్రికలలో వెలువడిన వార్తల ప్రకారం కడపనుంచి మాత్రమే యీ వార్త వెలువడింది. అక్కడి విజ్ఞాన సమావేశమై శ్రీ యస్. సంజీవ రెడ్డిగారిని తమ అభ్యర్థిగా నిలబెట్టడానికి నిర్ణయించుకొన్నారు. నా అభిప్రాయంలో ఇలాంటివారు స్వతంత్ర అభ్యర్థులు. అంతే కాని శ్రీ వి. వి. నరసయ్యగారు నవంబరు 23వ తేదీ “తెలుగు స్వతంత్ర”లో చెప్పినట్లు శ్రీ అన్నాప్రగడ కామేశ్వరరావు గారు గాని లేక శ్రీ అయ్యచేపర కాశేశ్వర రావుగారు కాని స్వతంత్ర అభ్యర్థులు కాదు. వారు అవకాశవాదులు. సానిక పరిస్థితులను బట్టి యీ స్వతంత్ర అభ్యర్థులను నిర్ణయించుకోవాలి.

ఈ ఎన్నికలలో నిజమైన స్వతంత్ర అభ్యర్థులు పొల్లనటం లేదు. ఇది విచారకరమైన విషయం. కాని అనేకమంది పార్టీ రాజకీయాల రథస గుర్తించ కలుగుతున్నారు. మరోఅయిదు సంవత్సరాలకు జరుగబోయే ఎన్నికలలో నిజమైన స్వతంత్ర అభ్యర్థులకే స్థానం వుంటుంది పరిస్థితులు ఆవైపుకు దాటిపోతున్నవి. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో మనం చేయగలిగింది ఒక్కటే. అది పార్టీలలో నిమిత్తం లేకుండా ఎన్నికలలో పోటీచేస్తున్న అభ్యర్థులలో ఎవరు ఉత్తములో, నీతిమంతులో, సమర్థులో తెలుసుకొని ఓటివ్వడం. వారి పూర్వచరిత్రంతా పరిశీలించాలి. అంతకన్నా మరోమార్గం కనిపించడం లేదు. పాథ్యమైనంత వరకు ప్రతివోట ఎన్నికల్లో పోటీచేస్తున్న అభ్యర్థుల నందరినీ పిలిచి ఒకే ప్లాట్ ఫాంగమీద మాట్లాడించడం చేయాలి. ఎవరి కార్యక్రమం వారు ప్రజల ముందు పెట్టాలి. ప్రజలముందుకు వచ్చి నోరు మెదపడం చేత కాని అసమర్థులు కానసభల్లో ఏం మాట్లాడగలుగుతారు? ప్రజలకు ఏంపనులు చేయకలుగుతారు? ఈ కార్యక్రమాన్ని ప్రతి నియోజక వర్గంలోనూ ప్రజలు అనులు జరిపితే యీఎన్నికలవల్ల కొన్ని సత్ఫలితాలు కలుగవచ్చు. ఈ అభ్యర్థుల గట్టు కొంత బయటపడవచ్చు.

## భక్తుల అగమ్యగోచరత్వం

యం. యన్. చలం

రాజకీయ పార్టీల కోలాహలం మిన్న ముడు తోంది. ప్రచారముల వాచన హుళికి ప్రజలు తమ కోరికల పొయ్యి స్థితివరకు ప్రచారం సాగుతున్నది. ఏ ఆభ్యర్థి గలిచినా ప్రజా శ్రేయస్సువరకు పాటుబడేవాడే కావటం వల్ల ప్రజలు ఆరోగ్య భంగానికి భీతిలే పనిలేదు.

ఎన్నెకల ప్రచారానికి యెవరో ఒక పెద్ద నాయకుడు తిగటం, అతణ్ణి బాజాభజనశ్రీలతో పూరించటం, అతడు పల్లించే చిలుక పలుకులకు తన్మయత్వం పొందటం, నాగరికత నా రూపొందింది. వీరపూజ పనికిరాదనే నాయకులే ప్రజలచేత వీర కొలువు కొలిపించుకుంటున్నారు. దేవుణ్ణి పూరించటం అనాగరికంగా భావించే ప్రజలు సైతం రాజకీయ నాయకులను దేవుళ్ళుగా పూరించేందుకు సిగ్గుపడటం లేదు. రాజకీయ నాయకులకు ఏ రాజనం పట్టటమే రాజకీయ చైతన్యంగావున్నది. ఈ రెండు పూరింపుల్లోనూ వున్న భేదం రూపంలోతిప్ప గుణంలో పూజ్యం.

ఇక యీ రాజకీయ నాయకుల వశస్యా పాలు వింటూంటే—ప్రజలు విశోదం కొరకు సినిమాకు యెగబడవలసిన పని లేదనిపిస్తుంది. పూర్వం రాజులు రాజ్యాలు యెలుకున్నప్పుడు రాజుల విశోదం కొరకు విదూషకులుండేవారట. కాలంచూరి ప్రజలే రాజులుగా రాజ్యాలుయేలే యీ కాలాన ప్రజాప్రతినిధులే ప్రజలపాలిట విదూషకులయ్యారు! ఏ వుపస్థాపకుని మాటలు విన్నా అత్యస్త్రుతి, పరనిందా జాలువారుతున్నవి. తన పార్టీవల్ల తప్ప అన్యపార్టీల వల్ల దేశం అభోగతి పొవుతుందని యెవరికి వారే ప్రజలను భయపెడుతున్నారు. ఇతరులపై వుమ్మి వేయటంలో తమ నోళ్ళను యెంగిలి చేసుకుంటున్న సంగతి ఎవరూ గుర్తించటం లేదు ప్రతి

వారూ తమ జీవితాదర్యం ప్రజాసేవే నంటూ ముక్తకంఠాన ఘోషిస్తున్నారు. ఈ ఘోష వింటూంటే—ప్రజలను యెల్లకాలం సేవ చేయించుకునే దుస్థితిలో వుంచటమే వారి ఆదర్శమనిపిస్తుంది!

ఇంతమంది నాయకమృత్యులచేత వుద్ధరించబడవలసిన దుస్థితిలో వున్నందుకు ప్రజలు కూడా విచారించటం లేదు. ఎవరో ఒకరిచే వుద్ధరించబడాలనే తమ స్వార్థ కాంక్షకు సిగ్గుపడటం లేదు. తమను తామే వుద్ధరించుకోవాలనే జ్ఞానం ప్రజలకు దూరమైపోయింది. వారి నాయకులు కూడా ఆ రకమైన జ్ఞానం యిచ్చేందుకు తోడ్పడటం లేదు.

చాలా మంది నాయకులు ప్రజల ఆర్థిక దుస్థితికి కొరత, భనంమీద కొద్ది మంది వ్యక్తులే ఆధిపత్యం కావటంగా పేర్కొంటారు. ఆ ఆధిపత్యాన్ని తొలగించి ప్రజలను సర్వ సౌభాగ్యస్థులు మంచి తేల్చేందుకు రాజకీయ ఆధిపత్యాన్ని తమకు సంక్రమింప చేయవలసినదిగా యాచిస్తారు. యావన్యందికీ సంబంధించిన భనం కొద్దిమంది చేతుల్లో బంధించబడితే ప్రజలు ఆర్థిక దుస్థితికి లోనైవచ్చును, యావన్యందికీ సంబంధించిన రాజకీయాధికారం కొద్దిమందికే (అయిదేళ్ళపాటే కావచ్చు) సంక్రమింపజేస్తే ప్రజలు రాజకీయ దుస్థితికి యెందుకు పొల్పడదు? తమ ఆభీష్టాలకు వ్యతిరేకంగా సంబంధించే ప్రజాప్రతినిధిని తమ యిష్టం వచ్చినప్పుడు తొలగించుకునే హక్కు ప్రజలకు లేనప్పుడు ఆ ప్రతినిధి తన రాజకీయాధికారాన్ని గుర్తిసి యోగం చేయడనే హయా యెక్కడ? అలా అయితే పరిపాలన సాగవద్దా? అని బేలముఖంతో ప్రశ్నిస్తారు.

ఇండియా శిర్వాధికారి అయిన నెహ్రూగారు “నీతికొములనూ, సమర్థులనూ, కాంగ్రెసు

అభ్యర్థులుగా నియమించాలంటూ యెలుగలే సరికి కొంతమంది ధనవంతులకు వైతంకొంగ్రెస్ అభ్యర్థిత్వం లభించింది. ధనవంతులకంటే సమర్థులూ, నీతిపరులూ, ఎవరనే భావం కాంగ్రెస్ వారికి కలిగి వుండవచ్చు. కొట్లాడి ప్రజలు కూడబెట్టలేని ధనాన్ని వారు కూడబెట్టిన సమర్థులు. ప్రజల విరాళాలతో నిమిత్తం లేకుండా తమ యెన్నిక ఇర్పను తామే భరించుకోగల సమర్థులు. మొన్నటివరకు కాంగ్రెసును ఎదిర్చి, ఆకాంగ్రెస్ లోనే పానం సంపాదించుకోగలిగిన లేదా ఆ కాంగ్రెసుకే తమలో స్థానం యివ్వగలిగిన రాజనీతి వికారములు. నీతి విషయంలో కూడా ధనవంతులకంటే నీతిపరులెవరు? డబ్బు కొరకు నీతిమాలిన పనులు చేసేందుకు వాకేమీ పేదవాళ్లు కాదు. కాంగ్రెసుద్వారా పరిపాలనకు రావటంకూడా వారి నీతిని నిల్పుకొందుకే! తమ ధనాన్ని యథాతథంగా నిల్పుకొని లేదా పెంచుకొని తమ నీతిని నిలుపుకోవాలంటే అధికారంలోనికి వెళ్లి అనువైన కాసనాలు నిర్మించుకోవలసి వుంది.

ఈ యెన్నికల్లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ అవలంబించే విధానంకూడా చిత్రంగానే వుంది. ఇంతవరకు ఏవి రాజకీయపార్టీలు అభివృద్ధి నిరోధకమైనవని వారు ప్రచారంచేశారో, ఆ రాజకీయ పార్టీలలోనే చేతులు కలిపి కాంగ్రెసును ఓడించేందుకు నడుములు విగించారు. బలమైన రాజకీయపక్షంగా వ్యవహరిస్తున్న కాంగ్రెసును ఏదోవిధంగా చిన్నాభిన్నం చేయటంద్వారా తమ ప్రాబల్యానికి మార్గం యేర్పడుతుందన్న నమ్మకం వారిని యీ స్థితికి తెచ్చివుంటుంది. అంతిమ విజయమే పరమోదర్శకంగా భావించే కమ్యూనిస్టులు విజయ సాధనకు అవలంబించే యేలాటి పద్ధతులైనా సమంజసంగానే భావిస్తారు. ప్రభుత్వానికి ప్రతిపక్షం లేకపోతే ఆ ప్రభుత్వం నియంతృత్వం చెలాయిస్తుందనే వాదనలో కమ్యూనిస్టు నియంతలకు కూడా విశ్వాసముంది! యీ వాదననుగరించే కమ్యూనిస్టులను ఓడించవలసిన బాధ్యతకూడా యేర్పడింది. యీనాడు కమ్యూనిజం ప్రపంచంలో నగంపైగా విస్తరించివుంది. దానికి ప్రతిగా మరొక అభ్యుదయకరమైన విధానం లేకపోతే

ఒకే ఒక సిద్ధాంతం ప్రపంచాన్ని ఆవరించి నియంతృత్వంలో ముంచివేసే ప్రమాదం ఏర్పడింది.

ప్రభుత్వానికి ప్రతిపక్షం వుంటున్నట్లు దేశకళ్యాణం జరుగుతుందని రాజకీయ వాదులు ప్రచారం చేస్తున్నారు. ఆలోచిస్తే యీ ప్రచారం కూడా యథార్థానికి దగ్గరలో వున్నదని అనుకొందుకు వీలేను. వాస్తవానికి కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాలు యంతవరకు ప్రతిపక్షాలను యెదుర్కోక తప్పలేదు. అధికార కాంగ్రెస్ పార్టీలకు అసధికార కాంగ్రెస్ పార్టీలు ప్రతి పక్షాలుగానే వ్యవహరించినయ్యే. కాని అధికారంలో వున్న పార్టీలు తమ విధానాలు మార్పుకోలేను సరిగదా ప్రతి కక్షలను ఎన్నివిధాల ఆగచాలో అన్నివిధాల ఆణిచాయి. ప్రతికక్షలుకూడా అధికారంలో వున్నవారిని అయినచానీకీ, కనిదానీకీ, చీల్చి చెండాడడమే పనిగా పెట్టుకున్నారు. ఈ పోరాటానికి ఫలితం ప్రజలు నలిగి చావటం! కేపు ప్రభుత్వానికి ప్రతిపక్షం యేర్పడినా ఒరిగేది కనుపించదు. ప్రభుత్వం మంచిపనులు చేయటం ప్రతిపక్షానికి సరిపడదు. తన మంచి పనులద్వారా ప్రభుత్వం కాశ్యతంగా తిష్టవేసుకు కూర్చుంటే, ప్రతి పక్షంయొక్క అధికారదాహం చల్లారిదు. ప్రభుత్వంయొక్క మంచిలోకూడా వీరు చెడ్డను చూడగలగాలి. తాము అధికారంలో వుంటే అంతకంటే మంచి చేయగలమని చెప్పాలి. లేదా ప్రభుత్వంచేత తప్పులు చేయించేందుకు అనువైన విధంగా ప్రవర్తించాలి. విప్లవాలద్వారా ప్రభుత్వ ఆర్థిక వ్యవస్థను తల్లెక్రిందులుచేసి ప్రజల్లో ప్రభుత్వంపై అసంతృప్తి కలిగించేందుకు కమ్యూనిస్టులు ప్రయత్నించటం మన మెరిగిన విషయమే.

ఈనాడు యెన్నికల వికాసం తన అధికార దాహాన్ని చల్లార్చుకుండుకు నాల్గులు చాచి వుంది. ప్రజలు యీ భూకంవారత పడకుండా వుండేందుకు పార్టీ వాసులకు పట్టాభిషేకం చెయ్యక (దాసుడు యితరులను దాసులను చేసుకొందుకే అధికారం వాంఛిస్తాడు) ప్రజాక్రేయస్సుతత్వంగల సమర్థులైన స్వతంత్ర అభ్యర్థులను ఎన్నుకోవటం విధి అయివున్నది.

# గోత్రలో గొంతుకలు

యాముజాల శంకరం

“చున్నాం!” అంది ఆ చెట్టుక్రింద చేరిన మూకలో మూలనున్న మాలగొంతు.

“చావండి చున్నేనే? దళావతారం ఎత్తిన కలిపురుషుని కత్తికి పదునులేదు. అంటే బీదల్ని దునుమాడితే, మనదేశం బీదదేశం కాకుండా భాగ్యవంతుల భోగాల కాటపట్టయ్యేది” అంది దొక గొంతు.

“ఎందుకోయ్? ఊరికే అరుస్తావ్! చావటం మేం కష్టమయిన పనా! ఇచ్చే చావచ్చు. చూడరామా? మొన్న వెంకటేశ్వర్లు చచ్చాడు. వంద రూపాయల ఉద్యోగం చేసేవాడు. ముగ్గురు కొడుకులూ, ఇద్దరు కూతుళ్ళూ వాడికి. అంతా పదిహేను సంవత్సరాలలో పువార్యే. ఇంకేముంది? ఇంటి పైకెక్కిపోయింది. తల్లి బిచ్చమెత్తి పోషిస్తూ ఉండేది. ఓరోజు కర్మంచాతిక విలూరుకోడ్డుమీద లారీ క్రిందపడి చచ్చింది. ఈ రోడ్డులో నెలకొకడు చచ్చాంటాడు. అందుకని ప్రజగాని ప్రభుత్వంగాని శ్రద్ధ తీసుకోదు. ఇంకేముంది చెట్టుకొకడు పుట్టుకొకడయ్యారు. సంపాదించేవాడు మొదలే పోయాడు. అదిగాక సంపాదన సంపారానికి సరిపోయేది కాను. నిల్వ ఏంచేసి చస్తాడు” అంది మరో గొంతు.

“ఇతే బిడ్డల్ని కనటం అనవసరమా?” అన్నాడు మరొకడు.

“శుద్ధ అనవసరం” అంటూ మొదలు పెట్టాడో ఆర్థిక శాస్త్రవేత్త.

“చూడండి - ఒకడో ఉద్యోగం చేస్తూ ఉంటాడు. వాడికి ఎచ్చేని యాభైరూపాయలు. వాడికి ఆరుగురో, ఏడుగురో సంతానం. వీళ్ళందరికీ ఉద్యోగా లివ్వాలి ప్రభుత్వం. అంటే కాదు, వీళ్ళను తిలక ఆయిదారుగురు పుట్టారనుకోండి. ఒక్కసంపారంలోనే యాభైమంది ఉద్యోగాలు కావాలంటే? ఎన్ని ఉద్యోగాలున్నాయి? అందుకే సంతాన నిరోధం ఆమలో పెట్టాలి.”

“ఏతే మా గతి చూడండి!” అందు

కున్నాడో గమాస్తా.

“నాకిచ్చేది నెలకరవై. చేసేది గాడిద చాకీరి- తాలూకాఫీసులో. సంపాదించేది నేనొక్కణ్ణి. లీసేందుకు పది మంది చాకా ఉన్నారు కొంపనూ. నెలకు కనీసం 10 రోజులు ఒంటిపూట, నాలుగు రోజులు పస్తు ఉంటున్నామంటే నమ్మండి. ఇది యిలా ఉండగా రేపేదైనా గోగం రొప్పి వస్తే”

“అందుకే సంవత్సరానికిత బోనసంటూ ఇమ్మన్నార. చాచుకుంటే కష్ట సమయాల్లో ఆక్కరకు వస్తుంది” అన్నది మరో గొంతు.

గొంతు సవరించుకుంటూ నాయకుడు లేచాడు. ఆప్పటిచాకా అన్నీ వింటూ కూర్చున్నాడ.

“భయపడకండి! మేచ్చు కూరీ కోసం, లేకపోతే లాభాల్లో పాలు పంచమని పోరాడు దాం” అంటూ మొదలు పెట్టాడు. అంతిగా—

“ఎందుకు నాయనా! బొత్తిగా బస్తీలోనే బ్రతకాలని, సినిమాలే చూడాలని. విందులు వినోదాలే కావాలంటే యెలా నాయనా!” అన్నాడో పల్లెటూరివాడా దానవపోతూ.

“ఎందుకు బాబూ! అలా అన్నావ్?” అంటూ అమందిని చీల్చుకుంటూ వచ్చిందోగొంతు.

“ఎందుకా? పల్లెలో బోలెడంత భూమి సేద్యం చేయక బీడుగా పడివుంది. తలో నాగలి కట్టి తలో ఎకరు దున్నుకోకూడదూ! వ్యవసాయంమీద యెంత మంచైనా పని చేయవచ్చు, పోషింపబడవచ్చు. నలుగురికీ పెట్టవచ్చు; కడుపునిండా తినవచ్చు; పైగా ఆదా చెయ్యవచ్చు. మీరు గ్రహించుకోలేకపోతున్నారు కాని, నలుగురు నాలుగు వసులు చేస్తే కరువు యెక్కడుంటుంది నాయనా! కూరీలం చే చాకగా చూడబడుతున్నారు ఎందుచేత? అంతా ఆ పనికి ఎక్కబడి, బస్తీ వదలలేక. ఎప్పుడైతే మీరు బస్తీ వదిలి పల్లెను చుట్టుతారో అప్పుడు రెంటికీ విలువ చేకూరుతుంది. దేశం

సత్యశ్రావణ మవుతుంది. అంతేగాని మత భేదాలు, పార్టీ విభేదాలు, అన్యోన్య కలహాలు అంతర్భూతాలు. అత్యాచారాలు మొదలగు నానూనా! కాని ఒక్కటి. ఇలాంటివి పట్టడాల్లోనే గాని పట్టెల్లో పనికిరావు. ప్రాణానికే మోసం ఎప్పుంది. అక్కడ కష్టపడి పనిచేయాలి, పండించాలి; తినాలి. మీస ఇళ్ళూ, వాకిళ్ళూ లేవుగా! నానో కొంతమంది రండి! మిగతా వారు మాలీ-నాలీ, ఉద్యోగం-ఉద్యోగం చేస్తూ, బోనసు కోరం, లాభాల్లో పాళ్ళకు చెబ్బబాడుతారు. అప్పుడు రెండు విధాలా మందిరి."

"అమ్మా! వ్యవసాయమే! రాత్రివిప్పు కష్టపడాలి" అన్నదో గొంతు.

"ఉండవచ్చు! మధ్యన నీవో పిడకల నాటకం. ఇప్పుడు మేమేం మీ పట్ల గుంటి మీ వ్యవసాయం గురించి మాట్లాట్ట లేకుండా నువ్వు కాస్త ఆ ఉపన్యాసం ముగించుకొంటే ధన్యజివి" అన్నది గోపాల్.

ఇలా ఒకరినొకరు మరొకటి శత్రువులు. అంతా అతని మాట పెడచెవిరి పెట్టారు. ఆ గుంపులో నిల్వలేక పోయాడతను. చిగాచింది. ఛీ! అనుకున్నాడు. ఏక్కడో పట్టాడు పోదామని.

"ఏం బాబూ! నీమాట ఎవరి చెవికెక్కింది? వాళ్ళు గోజాకు ఎనిమిది గంటలు పడేమిటి రెండు గంటలే చేస్తామనే కలం. రాత్రివిప్పు కష్టపడి వ్యవసాయం చేసే నీకు, శ్రద్ధ, ఓషిక వారికేదీ?" అంటూ మూలనున్న అతనినుడుముచుకొస్తూ, పల్లెవానితో ప్రసంగించాడు.

"అంతేనా?" అన్నా బాశ్చర్యంగా.

"కాక! చిట్ల ప్రాద్దున్న లేచి, రెండు రూములదాకా నాగలి గుప్పి, ఆ పైన ఎడ్లను సాయంత్రం దాకా కాచి, శెల్లవాడూ పొలం కాస్తా ఉండగలరా! చెబ్బకి చావరా! పిళ్ళేం వ్యవసాయం చేస్తారు. విందులు వినోదాల కల వాటుపడ్డ కేహాలు పుట్టి పనిచేయగలనా?"

"ఎలే నీళ్ళంతా ఎంగురు చేర్చొక్కడ?"

"ఏదో కమావేళమట. ఆ పెద్ద మనిషి నిలచున్నాడు మాచావో? అతను నీలి నాచువడు. అప్పుడప్పుడు పచ్చి ఇలాంటి కమావేళాలు జరుపుతూ ఉంటాడు. ఎంగురొ? పండుబడి

సంపాదించుకు నేంగురు. లేపు వోట్లు వేయించుకు నేంగురు. అంతేగాని మాకేంబరిగి ఒట్లోబడదు.

"మాడరామా! సమానత్వం, సాభాత్మత్వ మంటూ అరుస్తున్నాడు! అతనికి ఓ గూఢా ఎకరాల పొలమంది. నూరుపుట్లు పండుతాయి. తనకోసం పది పుట్లు ఉంచుకొని కడమవి మామూలు ధరకు మోకివ్వకూడమా! ఎందుకివ్వడా? ఎందుకిస్తాడు? వాళ్ళకో అవుకుండనుకో పాలు పెరుగు అమ్మటమేకాదు, దాని పేదను మట్టిలో కలిపి పిడకలుచేసి అమ్ముతారు వాళ్ళ అడవాడు. ఇక మనకు బియ్యం సరయున ధర కిస్తాడా! నాన్న మాత నాయకులు.

"ఇటుమాడు నా లుండకూడవంటాడు. ఆయనే నన్నామగల మానో? పట్టాడు. ఇది ఎంత మట్టిం హింగువల కెగవులాట తెలుగు నున్నాని ఇంకాను-హింగువులో హింగువులు కొట్టికొచ్చుస్తూవు. ఒకటిమాటఒకరికేనచ్చును. మత విశ్వసాలు, బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణ తర కీచులాటలు. ఇలాంటి మన ఆంధ్రదేశం నుండుగు పోవాలంటా దామని ఎలా పోతుంది? మొట్ట మొదట యీ హెచ్చుతగ్గుల నీ నిర్దమన. అసలు మతాలు మోసపోవాలని ఎండేడిశాడు? ఇదంతా పిట్ట కల్పించింకే. ఏదోవిధంగా పైకి రావాలని. మంత్రిపద ఎలంకెంచాలని. ఆయన మాటమాటకీ మాటే అంటాడుగదా నీ నన్ను పంక్తిని మానో? పట్టకొని ఇంట్లో అన్నం తినమను. లేగా, ఆయన నిల్లను మాత్రాబాధింపును, అలాకాదు. ఆయన చెప్పినట్లల్లా మేం నడుచుకోవాలి. అవన్నీ ఆచరణలో పెట్టాలి. ఆయనకు మాత్రం ఇది వర్తించవు. ఏదో తామరాకు మీది నీటిబిందువులా, అంటి నుట్టకుండా నాల్గు ముక్కలు చెప్పిపోతాడు. తెలియనివాళ్ళంతా నమ్ముతారు. ఇదీ ప్రపంచం.

"పద! వనం పోదాం! ఆ గోతిలో పడ్డ గొంతుల్ని ఎలాకే గింజాకోగింజ! పిళ్ళేం నుంచి చెబితే విశేషకం కాదు. గిట్టిలో ఉండటం, సుఖాలనుభవించటం, దానికి ప్రజాసమూహం గోహదమివ్వటం, ఇదీ కావాలి!"

అంటూ ఆ ఇద్దరూ, అర్ధమిత నూర్యకిరణాలు సుగుళ్ళమీద నాట్యం చేస్తూండగా, పశ్చిమదిశగా పొగిపోయినారు.

# తెలుగు స్వతంత్ర

సా. చం. కా	...	...	రూ.	12-0-0
అర్థ సం॥ చందా	...	...	రూ.	6-0-0

## విడి ప్రతి నాల్గణాలు

అర్థ సంవత్సరముకంటె తక్కువ కాలమునకు చందా అంగీకరింపబడదు.

## ప్రకటన రేట్లు

కంట్రాక్టు:

(నాలుకు 24 రోజు అంతకు మించినపర్యాయములు ప్రకటించువారికి

కంట్రాక్టు రేట్లు వర్తిస్తవి)

పూర్తి పేజీ	తదవకు	...	రూ.	80-0-0
అర పేజీ	,,	...	రూ.	45-0-0

క్వాజియల్ ప్రకటనలు:

పూర్తి పేజీ	తదవకు	...	రూ.	90-0-0
అర పేజీ	,,	...	రూ.	50-0-0

## కవరు పేజీల రేట్లు ప్రత్యేకము

మిగతా వివరములకు శ్రావణి :

## తెలుగు స్వతంత్ర

160, లాండ్స్ రోడ్డు, రాయపేట మద్రాస్-14.

(ESTD:



1907)

కడిగ ఇండియాలో ముఖ్యమైన రోడ్లన్నిటిలోనూ  
బొంబాయిలోనూ క్రాంబిలు కలవు.

రూకావే ని మూలధనము	...	రూ 72,00,000
కల్పించిన మూలధనము	...	రూ 53,00,000
రిజర్వు ఫండ్	...	రూ 62,00,000

అన్ని విధములయిన క్యాంబోల్ క్యాపారము చేయుదును.

ఎస్. గోపాల ఆయ్యర్, ప్రెజిడెంట్.

**ఇండియన్ బ్యాంక్ లిడ్.**  
హెడ్ క్వార్టర్స్ : మదరాసు

N.P.D

దగ్గులు

జలుబులు

కుదపు

గొంతుపుడు

ఇకాళు మేంబా

ప్రశంకైటిస్

మరియు రొమ్ము,

శ్వాసకోశ సంబంధమైన

ఇతర సమస్త వ్యాధులు

ప్రమాదకరమైన

ఇకాళు మేంబాను రొమ్ము

బాధను నిర్మూలించండి.



అదృష్టమైన ఈ పెప్సోను

**PEPS**

వైద్యులు ఈ డ్రాక్కువాటి

నివారణకు సిఫారసు చేస్తారు.



ఇకాళుమే బా మిరు అనుకున్న గానికన్న ప్రమాదకరమైనది కాకలదు. అలస్యం చేయవద్దు. వెంటనే పెప్సో బిల్లుల వస్తురించండి. మీ క్యాంబోల్ సహా, ప్రాథమిక ప్రాయమైన నీటి పానీయములు క్యాంబోల్ వ్యాధిని సరాసరి క్యాంబోల్ వ్యాధిని చేరుకుని, ప్రమాదకరమైన ముక్కుక్రమలను సంహరిస్తాయి. పెప్సో మంటుక, పుండను నివారిస్తుంది. పెప్సో వాతం అనుకున్నది. క్యాంబోల్ ములభరం మొదలుగుతుంది. పెప్సో క్యాంబోల్ వ్యాధులు, క్యాంబోల్ బాధలను నివారింది, వాటిని దృఢపరుస్తుంది. పెప్సో బిల్లులు అదృష్టమైనవి.

క్యాంబోల్ గొంతు రొమ్ము బిల్లులు.







